DAMIAN STĂNOIU

CAZUL MAICII VARVARA

ROMAN

EDITURA „LIBRĂRIA ACADEMICA" S. A. R.
— BUCUREŞTI —

DAMIAN STĂNOIU

CAZUL MAICII VARVARA

ROMAN

Editura „LIBRĂRIA ACADEMICA S. A. R.“
BUCUREȘTI — CALEA VICTORIEI 54

DE ACELAŞI AUTOR:

NUVELE ŞI POVESTIRI

Călugări şi Ispite
Pocăinţa stareţului
Ooameni cu sticleţi
Cinci prieteni (pentru copii)
Doi vagabonzi (pentru copii)

ROMANE

Necazurile Părintelui Ghedeon
Duhovnicul Maicilor
Demonul lui Codin
Fete şi Văduve
Alegere de stareţă
Camere mobilate
Ucenicii Sfântului Antonie
Parada norocului
O zi din viaţa unui mitropolit
Pe străzile Capitalei
Eros în mânăstire
Pensionarii
Luminile Satului
Căsătorie de probă

Sub tipar.

O partidă de poker (roman)

I

„ . . . Iar în ziua şi în ceasul acela blestemat — să nu fie! — când vreuna din maicele călugăriţe, au din surorile trăitoare întru această sfântă şi dumnezeească mânăstire, s'ar dovedi cu dovadă nemincinoasă, precum că a mâncat mâncăruri de carne, sau a ridicat mâna asupra vreunui dobitoc, au jivină de orice feliu, broască de-ar fi şi vierme de-ar fi, să se mânânce de hiară, au ca sora lui Moise să se coprinză de lepră. Să se spânzure ca Iuda Iscarioteanul şi să i-se verse maţele ca ale lui Arie. Focul cel ce niciodată nu se stinge să-i fie partea, şi viermii cei neadormiţi să-i fie mângâere în împărăţia cea stătătoare. Iar mila lui Dumnezeu să se ridice deasupra sfintei mănăstiri. Iar varvarii şi ereticii şi hiarele sălbatece şi focul şi grindina şi stăpânitorii întunerecului, să-şi facă voile, că osteneala mea câtă au fost şi jertfa mea

câtă este, sânt scrise la Dumnezeu, în catastihuri, şi odihna sufletului meu rămâne în veac.

„ Iar dacă bunul şi milostivul şi neobijduitorul Dumnezeu, cel ce toate le-au făcut şi le-au pus sub a sa stăpânire, voeşte altfeliu, adică să pătimească numai călugăriţa au sora ce cu ştiinţă au călcat această legătură, iar nu întreg soborul, şi să nu piară pentru o păcătoasă sfântul locaş, eu altă îndrăzneală nu am, căci el iaste judecătorul viilor şi al morţilor. Amin".

Aşa a scris vornicul Radu Ţânţăreanu în actul de întemeiere al mânăstirii Ţânţăreni. Şi voinţa lui a fost respectată cu sfinţenie de necrezut vreme de două sute de ani şi mai bine. Călugăriţele şi surorile nevoitoare în ctitoria lui, au uitat gustul cărnii — de cumva îl cunoscuseră mai înainte, iar vietăţile de tot felul au huzurit fără să fie ucise ori măcar stingherite în traiul lor.

Noroc că locul e de deal şi deci fără şerpi şi fără urşi sau lupi prin apropiere, căci de-ar fi fost altfel — Dumnezeu ştie dacă ar fi putut dăinui şi mânăstirea şi testamentul. Ori maicile s'ar fi apărat şi deci ar fi călcat vrerea ctitorului, iar şerpii şi fiarele sălbatice le-ar fi obijduit, şi prin urmare obşte călugărească n'ar mai exista.

Iată însă că după o trecere aşa de îndelungată, s'a adeverit şi aci cuvântul care zice că veşnicie

pe pământ nu este. Ci numai lucruri vremelnice, aşa ca omul, ca viaţa şi ca pământul însuşi.

O întâmplare nenorocită, care în lumea de dincolo de zidurile mânăstirii, ar fi stârnit doar o mică supărare într'o casă şi poate mici socoteli între vecini, a venit după atâta vreme să strice o lege păzită cu străşnicie, să turbure sufletele cele bune şi să mai învenineze încă pe cele rele. Căci, dacă adiata vornicului a fost păzită în toată slova ei, iar călugăriţe cu viaţă care să nu fie împotriva hainei s'au numărat cu miile, n'au lipsit însă nici din acelea cărora înfrânarea unor trebuinţe firești le măreşte încă răutatea cu care s'au născut. Aşa ca să nu fie pace desăvârşită, şi să mai aibă şi satana un pic de bucurie şi un car de speranţe. Şi nu lipsesc nici în ziua de astăzi.

Acestea, puţine la număr dar în stare să mărească un rău venit dela diavolul, au găsit prilejul binevenit să-şi dea seama unde se va ajunge cu clevetirile lor şi câtă întindere va lua bucuria nevăzutului vrăjmaş.

Iar altele, pe care aceeaşi lipsire de libertate şi de plăceri pământeşti şi omeneşti, le lasă cu minte nevrâstnică, pe unele chiar până la adânci bătrâneţe, şi care şi ele slujesc adesea pe placul satanei, dar fără ştiinţă şi fără răutate, s'au întrecut cu glumele şi au dat întâmplării un răsunet care

va rămâne multă vreme în mintea soborului, a clirosului dela sfânta mitropolie şi a credincioşilor de prin partea locului.

Iar întâmplarea şi necazul aşa au fost, că visând maica Varvara un vis înfricoşat, în răsăritul soarelui, s'a deşteptat cu spaimă şi cu bănuială mare şi eşind în prispa chiliei a descoperit o mortăciune spânzurată şi a dat un ţipăt din cât a ajutat-o gâtlejul cuvioşiei-sale.

A auzit-o, firește, mai întâi prea credinciosul servitor cu coadă, pe care îl ţine fără simbrie şi fără treabă, la uşa casei; apoi îndată a urlat Matei al maicii Leonida, stârnind cu gura-i mare şi proastă toate potăile şi pe toţi cocoşii de subt părinteasca oblăduire a călugăriţelor.

Auzind şi maica Leonida ţipătul Varvarei, care-i era vecină, fără să-i fie şi prietenă, s'a ridicat cum se afla şi a tras mai întâi cu coada ochiului, din dosul perdelei, nădăjduind să-şi vază sora întru Hristos luptându-se măcar cu un lup dacă nu cu un bărbat. Dar nevăzând nimic, a scos capul pe fereastră, apoi a ieşit în uşă numai c'un picior în papuc, şi zărind jumătate din corpul maicii Varvara atârnând moale în capul scării, a scos şi sfinţia-ei un ţipăt. Tocmai în clipa când sora Anica, uceniţa Varvarei, venise la faţa locului stârnitădе hămăitul câinelui. Căci ea nu doarme laolaltă cu

maica Varvara, ci în cerdacul din dos, şi deci n'auzise ţipătul acesteia.

— Iîiu! ţipă şi sora Anica, văzând pe maica Varvara întinsă moartă. Săriţi c'a murit măicuţa!

— Ce s'a întâmplat, soro? ceru Leonida lămuriri de peste gard, sincer îngrijorată că vecinei i-a sosit dela Dumnezeu un astfel de sfârşit. Fiindcă duşmănia între călugăriţe iscându-se pentru lucruri mărunte şi neînsemnate, n'are trăinicie până dincolo de mormânt, aşa ca la celelalte urmaşe ale Evei; ci numai până la suflarea cea din urmă.

— Iîiu! a murit şi Tănase! ţipă a doua oară sora Anica — şi căzu şi ea lată lângă maica Varvara.

Maica Leonida se înfricoşă ca de mânia lui Dumnezeu şi trimise pe sora Chiriţa să tragă clopotul cel mare, iar pe sora Petra, cealaltă uceniţă a sfinţiei-sale, să dea de ştire stareţei şi părintelui duhovnic. Iar sfinţia-sa, adică maica Leonida, temându-se de vreo năpastă, intră în chilie şi deschise Psaltirea la psalmul cu această începătură: „Fereşte-mă, Doamne, de omul viclean şi de bărbatul nedrept mă izbăveşte".

Sunetul clopotului mare, într'o zi de lucru şi la un ceas aşa de dimineaţă, stârni bineînţeles spaima şi groaza în mânăstire. Şi unele călugăriţe rele îşi lămureau evenimentul după cum le poruncea inima şi intereresurile.

Așa de pildă, maica Epraxia, vânătoare neostenită a jețului stărețesc, era încredințată că a murit stareța; cuvioasa Apolinaria, mereu in colț cu iconoama, credea că maica Xenia a răposat; maica Harisia, care ceruse în ajun trăsura mânăstirii pentru a face un drum până la târg și fusese refuzată, își închipui o clipă că trebue să fi luat grajdul foc; iar maica Glicheria, convinsă fiind că părintele Calist, prea cinstitul duhovnic al mănăstirii, o încarcă peste dreptate cu mustrări și cu canoane, numai ce bănui că năpraznicul sfârșit îl va fi lovit pe asprul arhimandrit — și simți în suflet ușurarea celui răzbunat.

— Dreapta ta, Doamne, a izbit pre Faraon și pre călăreții săi și a izbândit lui Moise și fiilor lui Izrael, — grăi ea închinându-se către sfintele icoane. Ca îndată, înfricoșată oarecum de tăria cuvintelor, să socotească mai nimerit un verset din psalmii lui David:

— „N'am văzut pre cel drept părăsit, nici seminția lui cerând pâine".

Intre timp, loviturile cu sunet de spaimă și de moarte, ale clopotului, scoaseră toată obștea de prin chilii.

Călugărițe și surori îmbrăcate pe sponci, câini și pisici căscând și întinzându-se de somn stingherit, se adunară în fața bisericii să ia cunoștință de un lucru care nu se întâmplă în fiecare zi.

Dar ce să fie oare?

Scrutară cerul, pe cât le ajută văzul, şi nu zăriră nici pic de fum.

Iscodiră cu nasul şi nu prinseră niciun miros de lucru ars.

Prin urmare foc nu e. Ci moarte. Moarte năpraznică. Şi încă una care a izbit în mai-mărimi. Pentru o biată călugăriţă de rând nu se trăgea clopotul aşa cu noaptea în cap.

— O fi murit Inalt Prea Sfinţia Sa! îşi dete cu părerea maica Sevastia, care de când cu schimbarea calendarului, nu putea suferi pe capul eparhiei.

— Da ce, maică, numai arhiereii au moarte? se încurajează cuvioasa Epraxia. Parcă starețele nu mor şi ele când le vine sfârşitul... sau osânda?

Şi pe dată se porni o mică şi ascuţită ceartă în privinţa morţii şi a celor ce mor la isprăvitul zilelor sau din pedeapsă dumnezeească. Noroc că sosi sora Petra la vreme ca să toarne apă în foc şi să potolească patimile şi îngrijorările.

— Maicilor, a murit Tănase Păcătosul, cotoiul maicii Varvara! grăi ea pe nerăsuflate şi cu mâna la inimă. L'au găsit spânzurat de stâlpul casei. Dar nu pentru el s'a tras clopotul, s'a tras pentru maica Varvara şi pentru sora Anica, fiindcă leşinaseră şi era cât pe-aci să se ducă şi ele.

Vestea cu totul neaşteptată stârni râsete, pro-

teste şi descurajări. Prea mare distanţă dela capul mitropoliei şi până la... Tănase Păcătosul. Ar fi putut să moară stareţa că e bătrână, sau duhovnicul că abia îşi mai poartă nădragii, dar atâta hărmălae şi atâtea bătăi de inimă nu merita un leşin fără urmări. Şi nici pieirea lui Tănase Păcătosul.

Işi reveniră însă repede.

Tănase fusese găsit spânzurat şi deci o crimă se făptuise în mănăstire. Cea dintâi crimă dela întemeerea mânăstirii. Căci de altele nu se pomeneşte nici în hrisoave, nici maicile cele bătrâne nu-şi amintesc să fi auzit. Faptul, aşa dar, era mai de seamă decât moartea unui mitropolit sau a unei stareţe. Mai ales că dădea loc la intrigi şi la bârfeli împotriva conducătoarelor.

Porniră grămadă către chilia maicii Varvara, ca să ia înşile cunoştinţă de cum s'a petrecut ne mai pomenitul omor şi să se inspire la faţa locului pentru cele ce vor urma.

Maica Epraxia e în frunte. Voinică şi nebătrână, cum e, calcă de sus şi hotărât, făurindu-şi în tăcere gânduri pentru cuvântarea pe care o va ţine în prezenţa răposatului. E sigură că întâmplarea i-a adus multă apă la moară şi că va avea prilejul să facă stareţei — dacă nu pricină de paretisis măcar atâta sânge rău cât să-i ajungă pentru multă vreme.

Găsiră pe biata maica Varvara şi pe sora Anica

într'o stare jalnică. Fuseseră înviate cu două căldări de apă rece — şi acum primeau condoleanţe şi felicitări din partea vecinelor şi a celor ce sosiseră mai înainte. Condoleanţe pentru năpraznica moarte a bietului Tănase, şi felicitări pentru norocul de a nu fi fost spânzurată una din ele, sau chiar amândouă.

Iar sărmanul Tănase, atât de răsfăţat până aci de toată obştea, pe cât era de invidiat de fraţii de acelaş neam cu el, mai puţin dăruiţi dela părinţi şi dela ursitori, sta nepăsător, c'o sfoară strânsă în jurul gâtului cu guler alb, cu ochii fixaţi în depărtări şi cu vestita-i coadă stufoasă şi vărgată, pentru vecie înţepenită...

— Şi cum s'a întâmplat, surioară? întrebă maica Epraxia după ce contemplă câteva clipe poziţia şi mutra răposatului şi după ce îşi făcu o cruce pentru soarta cotoiului. Ia spune, maică Varvara, s'auzim şi noi.

Şi biata maica Varvara, răsplătită oarecum prin jalea întregului sobor, reîncepe dela capăt. Căci mai povestise odată pentru ştiinţa şi curiozitatea vecinelor.

— Uite, maică Epraxia, când m'am sculat, din pricina unui vis înfricoşat, l-am găsit precum îl vedeţi. Bănuiam eu de eri c'o să dau peste un necaz. Mai întâi, am venit supărată de la liturghie din pricina părintelui duhovnic, că ne-a batjocorit

în timpul heruvicului. I s'a părut sfinţiei sale că nu cântăm din toată inima — parcă era nevoie să urcăm până în fundul turlei! — şi ne-a făcut „împuţinate în credinţă". Şi am luat sfânta aiazmă şi sfânta anafură cu mâhnire în suflet şi cu poftă de ceartă.

Când am venit acasă, a început să mi-se bată ochiul stâng. Ei, Doamne, gândeam, o să mi se întâmple ceva. Si n'au trecut cinci minute că m'am pomenit cu Anica înţepată la picior. Alergase după un pui de găină să-l prindă şi călcase într'un ciob de sticlă. Numai de-ar fi răul atâta, am gândit eu mulţămind lui Dumnezeu. Dar n'a fost atâta că mai târziu am alunecat pe scară şi m'am lovit la fluerile picioarelor de era să leşin nu altceva, M'am mângâiat repede cu gândul că alte rele n'o să-mi mai aducă diavolul până în seară. Dar numai ce am gândit astfel, că iar a început să mi-se bată ochiul stâng. Si mie când mi-se bate ochiul stâng... Anico, zic, să ai grijă să încui toate p'afară, că satana şi-a pus în minte să ne facă supărări. Si dacă auzi peste noapte vreun sgomot cât de mic, să pui mâna pe vătrai şi să strigi pe fereastră. Imi închipuiam că o să aducă ucigă-l toaca niscai ţigani să-mi fure vre-o pasăre ori vreun lucru de trebuinţă. Apoi ne-am temut şi de foc şi am turnat apă în vatră. Dacă o fi cutremur

sau altă bătae dela Dumnezeu, ziceam eu către Anica, noi nu sântem în stare să ne apărăm decât cu sfânta cruce. Şi am citit acatistul sfintei Fecioare, iar sora Anica a citit p'al Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie.

Cui să-i dea în gând că moarte năprasnică pândeşte pe bietul dobitoc? El, amărâtul, a avut presimţiri cu două zile înainte. Că alaltăeri pe la toacă, numai ce m'am pomenit cu el în poală miorlăind ca un copilaş. Ce ai, maică, Tănăsică? am zis eu mângâindu-l pe spate şi pe coadă. Dar el mereu miorlăia şi-şi freca botişorul şi căpuşorul de mine. Iar seara n'a eşit de loc. A mâncat şi s'a făcut covrig în poala Anichii. Asta nu e d'a bună, zic eu către fată. Unde s'a pomenit să se culce Tănase odată cu găinile, şi să nu dea el măcar o raită două prin mânăstire? Că de îmbătrânit n'a îmbătrânit. Abia acum e în puterea lui... Dar el n'a eşit de fel, ş'a adormit torcând în poala Anichii.

Eri pe la nămiezi, numai ce-l văz că se dă jos din cais, unde se suise după pisica maicii Glafira, şi vine drept la mine. Păi unde nu se făcea că mă sgârie pe mâini şi că vrea să-mi rupă antereul! Da de unde! Nu şi-ar fi înfipt el ghiara în mâinile mele, ori în antereul meu, pentru nimica 'n lume. Apăi se urcă pe umeri şi mă linge pe o-

braz. Du-te la păcatele, Tănase, zic eu, că n'am nici vreme şi nici chef de joc. Dar el mereu mă lingea pe obraji şi-mi miorlăia la ureche. Parcă ar fi vrut să-mi spue ceva. Intocmai ca un om, surioarelor.

Aseară — părea ceva mai vesel. A mâncat jumări cu brânză, s'a lins frumuşel pe bot, s'a scărpinat de purici — asta din obicei moştenit, că unde s'a pomenit purece pe Tănase? Il lăia Anica şi-l pieptăna în toate zilele. S'a urcat apoi pe piciorul fetei — parcă-l văd şi s'a făcut c'o muşcă de mână. Du-te la păcatele, să răstească Anica, fără răutate, că n'am chef de joacă. Trebue să isprăvesc bluza doamnei Deleanu, că vine mâine şi eu n'am încheiat-o. Numai ce-l văz atunci pe bietul Tănase că-şi vâră codiţa între picioare şi o sbugheşte pe uşă. M'oiu căi toată viaţa că nu l-am chemat îndărăt. Că dacă-l chemam nu se întâmpla ce s'a întâmplat...

— Ba tot se întâmpla, o contrazise maica Harisia, că aşa-i era lui scris să moară.

— Aşa-i era scris! se proţăpi Leonida. Parcă ţine Dumnezeu catastife pentru toate pisicile şi pentru toate curcile? Ţine numai pentru oameni, soro!

— Ba ţine şi pentru alte jivine, se încontră maica Sevastia. Că tot făptura lui e şi raţa şi pisica şi musca şi vrabia...

— O fi, dar numai pentru om e Raiul şi Iadul. Numai pentru urmaşii lui Adam şi ai Evei se pun tiriziile la Judecata Viitoare. Dobitoacele şi păsările, ca nişte fiinţe necuvântătoare, nu răspund pentru păcatele lor. Ai văzut Sfinţia-ta vreo raţă ori vreo vacă mărturisindu-şi păcatele înaintea duhovnicului? se încontră şi maica Epraxia.

— Mai bine te spânzura pe tine, şi încă de limbă, că numai venin şi otravă îţi picură din buze, — se oţări maica Sevastia întorcând spatele. Expraxia se cutremură o clipă căci dorinţa Sevastei putea să fie o prorocire, dar n'avu răgaz să răspundă ori măcar să-şi facă cruce, că sosiră la locul nenorocirii maica economa şi maica eclesiarha.

— Urmează de unde ai lăsat, se adresă maica Xenia, economa, către maica Varvara, ştiindu-o lungă la vorbă şi sperioasă de toate nimicurile.

— Tot grăbită te-am pomenit! se burzului maica Apolinaria. D'aia nu isprăveşti niciun lucru din câte începi...

— Bine că le isprăveşti sfinţia-ta... Că-ţi trebue un ceas ca să citeşti o catismă şi o jumătate de an să împleteşti o pereche de ciorapi, îi întoarse maica Xenia cu gura plină de râs.

— la să lăsaţi acuma împunsăturile şi să ascultăm pe Varvara, zise maica Leonida autoritară.

Apăi — să vedem cine a săvârşit nelegiuirea. Că tot din mănăstire trebue să fie. Mirean d'afară n'a venit să spânzure cotoiul.

— L-ai spânzurat sfinţia-ta, că nu-ţi lăsa pisica în pace, aruncă maica Trifilia o glumă.

— In cazuri d'astea nu se glumeşte, sări şi maica Evlampia, eclesiarha. O glumă nevinovată ar putea să fie luată în serios şi să ducă la cine ştie ce încurcături. Ia spune, maică Varvara.

— Da să n'o iei dela început, îi reaminti economa pe ton glumeţ. S'o iei de unde o lăsaseşi când am venit eu cu Evlampia.

— Ba s'o ia dela coadă, că aşa se conduce sfânta noastră mânăstire, ridică Epraxia nasul pe deasupra adunării. Toate se iau dela coadă; nu se ia nimic dela căpătâi. D'aia nu se face nimic de Doamne-ajută...

— Las'că o să faci sfinţia-ta... când ţi-o veni partidul la putere, o linişti şi o măguli iconoma duhlie ca de obicei.

— Când o face plopu pere... — prooroci maica Sevastia care n'o avea deloc la inimă pe Epraxia. Aceasta oftă şi înghiţi în sec. Nu vrea să se certe cu Sevastia pe faţă, dar o scrise din nou la răboj. Poate pentru a miea oară. Aşa că maica Varvara izbuti însfârşit să-şi destăinue şi visul ce a premers omorului săvârşit la casa şi în familia cuviosiei sale.

— Şi aşa, maicilor, după cum spusei: şi-a vîrât codiţa între picioare şi a eşit supărat pe uşă. Unde s'o fi dus nu ştiu, că până să ne culcăm, nu i-am mai auzit nici paşii nici guriţa. Dar lucrul ăsta nu nu ne-a mirat şi nu ne-a dat de bănuială fiindcă, după cum bine îl ştiţi cu toatele, nu prea dormea el nopţile p'acasă. Ce făcea, ce dregea, pe unde umbla, pe unde nu umbla, că numai ce ne pomeneam cu el la ziuă abia venind.

— Era ostenit biedă, îndrăzni sora Petra, uceniţa maicii Leonida.

— Era! Ştii tu! o mustră maica Leonida — cu părese de rău că-i dă prilejul s'o facă în sobor de maici.

— Nu ştie... dar bănueşte, îi luă Trifilia apărarea, stârnid mare haz.

Era rândul şi dreptul maicii Augustina, cu ascultarea la prescurărie. Cuviosia-sa umblă întotdeauna cu duhul blândeţii, spre deosebire de maica Sevastia care ameninţă veşnic cu fulgerile Apocalipsului şi cu o nouă cădere a Ierusalimului şi a Babilonului.

— N'aveţi minte nici de două parale, zise maica Augustina. Vorbiţi vrute şi nevrute în faţa unui biet dobitoc răposat de năprazncă, caşi când prea mare osebire ar fi pus Dumnezeu între om şi între jivinile fără limbă grăitoare. Lăsaţi, soro, înţepătu-

rile şi glumele că v'o fi mai săturat Dumnezeu, şi daţi cinste morţilor. Ca mâine o să vă văz fără duh şi fără suflare. Să mă erte Măicuţa Domnului c'oiu vorbi cu patimă, dar eu zic că măcar cincizeci din toată obştea, între care n'aş face rău să mă număr şi pe mine, nu meritäm mai multă cinste înaintea Judeţului nemitarnic. Că era frumos şi blând, şi toată mânăstirea îl iubea ca pe un copil fără minte. Că taman aşa era: copil fără minte. Că omul de e om şi face nebunii; dar mi-te un biet moţan răsfăţat. Atâta. Incolo — pâine de dobitoc. Nu l-a prins nimeni în coteţul puilor, nici la oala cu lapte, nici la putina cu brânză. Il chemai să-i dai o bucăţică — venea şi lua. Dacă-i plăcea, dacă nu — pleca p'aci încolo fără să cârtească.

— Cotoii ăilalţi sunt de altă părere, maică Augustino, o întrerupse glumeaţa Trifilia.

— Tu să taci din gură! — o certă prescurăreasa. Că dacă n'ai avea glas frumos aş zice că numai de comedii eşti bună. Mai înţeleg să fie în viaţă, dar nu-l vezi sărmanul de el cum stă cu limba scoasă? Arde-l-ar focul şi l-ar mânca iadul p'ăl care şi-a făcut aşa păcat. Ia mai spune Varvaro, s'auzim ce mai ai pe suflet. Dar spune şi Sfinţia-ta mai în chingă, prea lungeşti vorba fără socoteală. Uite aşa: am plecat la 2 şi am ajuns la 9. Scurt. Ce mai interesează cum m'am îmbrăcat şi ce mi s'a întâmplat pe drum!

— Şi cum zisei, porni din nou maica Varvara, nu prea dormea el p'acasă. Ce făcea, ce dregea, pe unde umbla, pe unde nu umbla, că numai ce ne pomeneam cu el la ziuă. Aşa că ne-am culcat fără nicio grijă. Şi nici când am venit dela utrenie— că Anica n'a fost — nu mi-am bătut capul să văz dacă s'a întors din vecini. Ori de ce nu s'a întors. M'am culcat cu alte griji, că mirenii nu cred că maicile au şi ele destule griji pe capul lor...

— „Grija casei tale Doamne, m'a mâncat", întrerupse Trifilia — de data aceasta fără să găsească vreo aprobare. Călugăriţele erau nerăbdătoare — nu s'audă cine ştie ce grozăvii din gura Varvarei, ci să vadă ce o să urmeze după spovedania păgubaşei. Erau sigure că satana, ajutat de Epraxia şi de alte unelte, va stârni turburare. Iacă aşa numai din moartea unui simplu motan. Când vrei să dai foc satului îţi trebue un car de chibrite?

— Şi dacă m'am culcat, continuă Varvara, oiu fi dormit ce-oiu fi dormit şi numai ce m'am pomenit c'un câine şi c'un arap... In vis negreşit. Aci se făcea că duce arapul pe câine, aci că duce cânele pe arap. La început, arapul era înalt şi cu barbă, iar câinele ca un boldei d'ăia care-i poartă cucoanele de zgardă. Apoi — îndată văz pe arap numai de-o palmă şi pe jigodie cât un ogar d'ăia de vânătoare. M'am înfricoşat cu frică mare şi am

vrut să strig, dar ogarul a râs de frica mea. Parcă a zis şi ceva dar nu mai ţiu bine minte. Atunci am mai prins curaj şi am zis aşa : Aferim de stăpân! Il duce câinele de zgardă. Şi îndată a răcnit arapul şi s'a făcut ca o ceaţă. Iar după ce a trecut ceaţa— iarăşi am văzut pe arap cât Marin Greceanu şi pe dulău cât un căţel care suge. Şi iar am râs. Şi atunci numai ce-a urlat câinele de s'a cutremurat valea, că eram într'o vale — şi iar s'a făcut ceaţă. Şi după ce a trecut ceaţa — Doamne, Doamne! — numai ce văz pe câine, aşa mititel cum rămăsese, că smulge o stejăriche din pământ şi o pune pe spinarea arapului. Şi dă-i! Şi dă-i! Şi unde răcnea arapul de-i plângeau şi păsările de milă. Apoi, taman când să zică dracul de căţel ceva, numai ce văd că vine dintr'o parte un preot, parc' ar fi fost părintele duhovnic, şi din cealaltă — cine credeţi? Tănase! Chiar el era. Am vrut să strig la ei să se ferească de arap şi de câine dar n'am putut. Parcă mi-era limba legată...

Şi ce să vedeţi, surioarelor! Abia s'apropie unul de altul, adică preotul şi cu Tănase, şi — o minune dumnezeească! Indată ia preotul chip de înger şi Tanase chip de diavol. Ii văz cum vă văd. Şi se iau la ceartă. Ce şi-or fi zis unul altuia — nu ştiu, că n'am auzit. Şi nici n'a durat cearta mai mult de câteva secunde. A pus îngerul mâna în

beregata necuratului şi l-a strâns până şi-a dat sufletul. Eu, ce să zic, m'am bucurat văzând izbânda îngerului. Şi încă cu bucurie mare foarte. Dar mai mult de-o clipă n'a durat bucuria, că îndată îngerul a luat iar chip de preot, iar în locul satanei am văzut pe bietul Tănăsică zăcând fără suflare, la pământ. Iar arapul şi cu câinele, aplaudau şi râdeau în gura mare.

Atunci m'am deşteptat tremurând toată şi am strigat pe Tănase. Dar Tănase nicăeri. Am ieşit pe sală, că avea obicei să aţipească pe pălimar, dar Tănase spânzurat de stâlpul casei... Când l-am văzut cu ochii umflaţi şi cu limba scoasă — mi-a venit rău şi am căzut jos.

Maicilor şi surorilor, după visul pe care l-am visat, eu n'am curaj să cred că e mână de om la mijloc. Că o călugăriţă, oricât ar fi de împuţinată la minte şi în credinţă, n'ar fi in stare să sugrume un biet motan fără judecată. Iar cu mirenii din sat şi din oraş n'am avut niciodată gâlceavă şi neînţelegeri. Iar dacă aş fi avut, găseau ei să-mi facă alte răutăţi. Aşa că, eu sunt de părere să nu se mai caute vinovatul şi să se mai stărnească turburare. Pe bietul Tănase l-a ucis îngerul Domnului. Că intrase satana în el. De ce şi cum o fi intrat necuratul tocmai într'un pisoi, şi tocmai în Tănase, rămâne să tâlcuiască părintele duhovnic şi cu

maicile mai pricopsite în știința proorocilor și a scripturilor. Amin.

Visul teribil, povestit de maica Varvara, cu ochii holbați și cu mâinile la piept, puse călugărițele pe gânduri. De când există mânăstiri și călugări, cea mai mare grijă a satanei a fost să strice pacea sfintelor locașuri și să turbure oastea fără platoșe a lui Hristos. Fel de fel de scornituri a eșit din mintea lui lipsită de dreapta judecată, și adesea a avut prilejul să se bucure de mari și neașteptate isbânzi.

Scrie „Hronicul" mănăstirii, spun și maicile mai bătrâne, că nici pacea acestei obștii călugărești n'a fost scutită de uneltirile vrăjmașului. A pus foc, a stârnit vijelii ca să desvelească chiliile și să răstoarne gardurile și crucile din cimitir, a adus boale pentru care numai moliftele Sfântului Ierarh Vasile sunt izbăvitoare, a adus omizi de prin crânguri și de prin sate ca să stârpească rodul puținilor pomișori din cuprinsul mânăstirii, a mâncat frunzele duzilor pentru a lipsi pe maici de rodul ostenelelor făcute cu creșterea gândacilor, — și câte alte multe. Betejiri și furturi de vite, răsturnări de trăsuri, precum și tot felul de ispite care moae pe om, oricât s'ar sumeți în rugăciuni și în credință, și-l abat din calea mântuirii pe cea bătătorită a pierzaniei.

Totuși, izbânzile lui, multe la număr, și unele prea însemnate, n'au mers până la scopul cel din urmă. A căzut o maică — nu pentru fapte trupești ci pentru alte păcate osânditoare de suflet,— s'au ridicat două; au căzut două — s'au ridicat patru; și mănăstirea dăinuiește de două veacuri. Și va mai dăinui multe, fiindcă tot mai mare și tot mai tare s'a dovedit dragostea pentru mântuire decât înclinările trecătoare către cele rele.

Omoruri însă n'a pus la cale necuratul, deși acesta era răul cel mai mare pe care avea să-l facă mănăstirii. Sau poate a pus, căci nu e de închipuit că a uitat vreuna din legile lui, sau că n'a cunoscut testamentul vornicului ctitor, dar n'a găsit unealta trebuitoare. Să fi izbutit oare acuma? Să fi murit Tănase, biet pisoi nevinovat, de o mână de călugăriță, pentru ca satana să-și bată joc de voința fericitului întemeetor al mânăstirii?

Această întrebare frământă acum mințile desăvârșite în teama diavolului și în nădejdea Celui răstignit. Și tot soborul așteaptă parcă un cuvânt cu tărie pentru a-și da drumul lăuntricelor simțiri.

Lipsește însă și stareța și duhovnicul. Și nici vreunul din preoții slujitori nu s'a ostenit să culeagă lămuriri la fața locului.

— Maica Sevastia are cuvântul! glăsui Trifilia ca una ce-și dădea seama de dorința negrăită a soborului.

— Ce maica Sevastia! Aşteptaţi să vie maica stareţa, se împotrivi eclexiarha temându-se de niscai proorociri care ar stârni cine ştie ce turburări.

— Stareţa are treabă să-şi citească psaltirea, — o îndreptăţi în batjocoră maica Harisia.

— S'o mai scurteze, ori s'o mai lase când aude clopotul cel mare, cârti Maximila cu strâmbături duşmănoase.

— Poate că vine părintele duhovnic mai înainte nădăjdui maica Augustina, dealtfel necăjită pe întârzierea stareţei şi a părintelui Calist.

— Până n'o mânca varză acră nu vine, că s'a cherchelit aseară, binevoi maica Glicheria să justifice zăbava arhimandritului.

In acest timp, maica Epraxia îşi pregăti idei pentru o cuvântare, şi când înţepăturile încetară se urcă în tinda Varvarei.

— Maica Epraxia are cuvântul! zise Trifilia tare şi poruncitor.

— Maica Sevastia să vorbească! strigă un glas din mulţime.

— Ba maica Epraxia.

— Ba maica Sevastia.

In cele din urmă, se lămuri că majoritatea doreşte să asculte pe bătăioasa de Epraxia. Fie pentru a se face turburare, căci se ştie doar impo-

triva cui are să cuvânteze aceasta, fie ca să nu se mai înfricoşeze de niscai ameninţări cu potoape şi cu scufundări de pământ. eşite din proorocească gură a Sevastiei.

Cuvioasa maica Epraxia, pre mirenie Ecaterina, are vârsta tuturor călugăriţelor care au trecut de treizeci de ani şi n'au ajuns încă la cincizeci. Poţi să-i dai şi patruzeci şi nouă, sigur că eşti aproape de adevăr, dar tot aşa de sigur că eşti foarte departe. Cu aceiaşi siguranţă şi nesiguranţă îi dărueşte şi extractul de naştere patruzeci şi şase.. E înaltă, aproape groasă, brunetă, ochioasă şi sprâncenată, şi are dela Dumnezeu o voce cu totul nepotrivită înfăţişării ei voinicesti: subţire şi piţigăiată. Parcă vorbeşte un muscal de pe capră sau un băeţaş cu glasul neschimbat. Se exprimă însă uşor şi totdeauna în ton de ceartă. Chiar când se roagă sau stă de vorbă cu sora Maria, prea simpatica uceniţă a cuvioşiei sale. Ii lipseşte totuşi ţinerea-deminte. din care pricină nu poate folosi citate şi fapte din scriptură şi din vieţile sfinţelor. De aci ura ei grozavă împotriva maicii Sevastia care are capul calendar. Ură uşurată însă prin greutatea cu care Sevastia găseşte cuvintele şi le leagă între ele. Din cauza acestor calităţi şi cusururi, una cuvântează fără ajutorul scripturilor, iar cealaltă înşiră numai verseturi din evanghelie, din psalmi şi din prooroci.

— Maicilor și surorilor, începu Epraxia după ce-și făcu sfânta cruce, nu știu dacă nu merg prea departe, dar uciderea asta care s'a făcut în cuprinsul sfintei noastre mânăstiri, eu o socotesc drept o teribilă nelegiuire și mă tem că o să s'abată mânia lui Dumnezeu asupra noastră...

— „Mânia lui Iehova s'a abătut asupra norodului său Izrail", — întări maica Trifilia, maimuțărind glasul găunos al Sevastiei. Epraxia înghiți rușinea și continuă grijuelnic și atâtător:

— Dela leatul 1723, de când fericitul vornic a ridicat sfânta mânăstire ca să fie maicilor de adăpost și de mântuire, nu s'a pomenit moarte de mână de om. S'a pus dela început lege să nu se ridice viața vreunei vietăți, lup sau vierme de-ar fi, căci și lupii și viermii făptura lui Dumnezeu sânt, și această lege s'a respectat cu sfințenie vreme de peste două sute de ani. Nicio călugăriță și nici o soră n'a ridicat mâna să strivească vietăți zidite de Dumnezeu. Nimeni n'a spintecat pește viu și nimeni n'a tăiat gât de pasăre în sfântul și dumnezeescul locaș. Au așteptat maicile până să moară peștele dela sine, iar carne de pasăre sau de dobitoc n'a pus nimeni pe limbă — dela zidirea mânăstirii și până în ziua de astăzi.

Și acuma — ce ne văd ochii? Omor săvârșit în cuprinsul mânăstirii! Și încă ce omor! S'a luat

suflet de dobitoc care nici bârfea, nici talentul sau cinstea vreunei călugărițe pismuia.

Mă uit la bietul cotoi și nu-mi vine să-mi cred ochilor: în vis este? Sau aevea este? Nici capul nu i l-a tăiat, nici cu lovire de ciomege n'a fost ucis, ci sugrumat ca un tâlhar de pe vremea când domnii și judecătorii osândeau la spânzurătoare. Și nici măcar n'a așteptat să-și dea sufletul— ticălosul și nemernicul! — ca să-l arunce în lac ori în vreo groapă, ci l-a lăsat să-l vedem noi cu limba scoasă și cu ochii cât cepele...

Săracul de el, ale cui păcate o fi fost ursit să le ispășească? Ce semn o fi vrut Dumnezeu să ne arate cu moartea lui năpraznică și înfricoșătoare?

— Căderea... guvernului! socoti maica Trifilia, că citește în inima cuvântătoarei.

— Tu ai crezut că spui oglumă răutăcioasă, Trifilio, dar să știi că gura prostului grăește adesea adevărul, o înfundă cu lăcomie maica Epraxia. Prin gura copiilor și a celor săraci cu duhul își vădește Dumnezeu gândurile și scopurile. Fiindcă nicio îndoială nu mai încape că moartea lui Tănase al Varvarei e un semn ceresc. Și totdeauna după astfel de semne vin răsmirițe și cutremure și prefaceri în lume. Nu v'aduceți aminte cum a luat foc pulberăria dela Dudești, numai cu câteva zile înainte de războiul Rumâniei? Și cum a eșit co-

meta cu puţin înainte de războiul Bulgarilor şi al Sârbilor şi al Grecilor, cu Turcii?

— Ba eu îmi mai aduc aminte şi de alt semn, îşi întrerupse maica Xenia râsul şi şoaptele la urechea Evlampiei. Cu douăzeci de ani înainte de cutremurul cel mare, carele a fost pe la leatul una mie opt sute treizeci şi şapte, mi-am înţepat limba cu un os de peşte...

— Da bătrână eşti, soro? se miră Trifilia în râsul soborului. Şi eu mai mult de optzeci şi cinci de ani nu-ţi dădeam...

— Şi eu am avut odată un semn, aduse Evlampia vorba iarăşi pe făgaş. Cu trei zile înaintea alegerii de stareţă, am visat pe satana plângând... Da plângea nu glumă! Să ştii, Evlampio, că o să cadă maica Epraxia, mi-am zis eu după ce m'am deşteptat. Şi chiar aşa s'a întâmplat...

— Sfinţiile voestre n'aveţi să deschideţi gura! Şi mai ales ca să râdeţi. Că voturile n'au fost bine numărate... Şi tot pe strâmbătate s'a ales Xenia în locul care se cuvenea Apolinariei, se opinti Epraxia.

— Aşa judeci sfinţia-ta, se enervă maica Augustina. Dar ăi mari au judecat altfel.

— Apăi — d'aia s'a abătut năpasta asupra mânăstirii. Că dacă ăi mari ar fi îndreptat prostia ălor mici n'am mai primi semne dela Dumnezeu din cer. A văzut Dumnezeu cum merg lucrurile în ne-

fericita ctitorie a vornicului şi a lăsat pe satana să strice legi care s'au ţinut cu străşnicie vreme de două sute de ani. Fiindcă nu mână de om a gâtuit pe bietul dobitoc, ci însuşi diavolul a săvârşit grozăvia. A vrut să-şi bată joc de obiceiuri sfinte şi să dovedească mirenilor precum că o călugăriţă e în stare să înfigă ghiarele în beregata unei vietăţi şi s'o ucidă cu setea şi cu plăcerea cu care ar fi făcut o faptă bună. Şi Dumnezeu, care şi-a întors faţa dela o mânăstire ce nu se cârmueşte pe placul lui, a lăsat pe Scaraoschi să-şi facă mendrele...

De ce nu s'au mai găsit pisici spânzurate în timpul altor stareţe şi altor comitete ? Ori măcar un pui de găină ? Un şoarece — poftim !

— Nici purice ! adăogă Trifilia ca să nu scape prilejul.

— Ba să lăsăm gluma, zise aceasta după ce se potoli râsul. Ar fi cineva în stare să pue jurmânt, că timp de două sute de ani, n'au ucis maicile măcar câteva miliarde de purici ? Juri, maică Epraxia ?

— Ba mai bine să ne spue cum se împacă visul Varvarei cu aiurelile sfinţiei-sale, aruncă şi Marta o săgeată spre tribună. N'auzişi, maică Epraxia, că pe Tănase l-a ucis îngerul Domnului ? Ce tot îi dai cu satana ?

— Fiecare cu simpatiile lui, râse econoama un râs molipsitor.

— La urma urmei, ce poftești, maică Epraxia? o luă maica Evlampia, eclisiarha, la zor. Unde vrei s'ajungi cu vobăria iără cap și fără coadă? A murit un pisoi — și ce-i cu asta? A căzut vr'un trăznet de sus? A luat mânăstirea foc? Ni s'a închis drumul mântuirii numai dintr'atâta? E drept că de când e mânăstirea și până acuma nu s'a ucis aci trup de om sau de altă vietate. Cinste maicilor! Ei, și dacă s'a întâmplat — ce s'a întâmplat — după atâta trecere de vreme, înseamnă că ne-am pierdut cinstea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor?

— O să pătimești ca sfântul Ioan Gură de aur, sări și maica Trifilia. Că dacă ar fi fost mai moale la limbă, așa ca maica Sevastia, murea în scaunul Țarigradului. Dar fiindcă a vorbit prea mult, l-a surghiunit împărăteasa Eudoxia. Ca mâine o să te trimeată maica stariță în surghiun...

— „ Dreptul de auzul rău nu se teme", se încurajă maica Epraxia, încurajând totodată pe prietenele și susținătoarele cuviosiei sale. Vorbesc fiindcă am despre ce să vorbesc. Nu împușc în vânt și nici nu stric alicele de potârniche pe lupi și pe urși. S'a făcut crimă în mânăstire și conducerea este răspunzătoare. Iar dacă susțineți că nici dracul nici îngerul n'au ucis pe Tănase, să faceți bine și să scoateți pe criminal din pământ și din

iarbă verde. Dar să ştiţi că n'o să-l găsiţi. Afară numai dacă v'aţi duce vreuna în Tartar şi aţi cerceta şi p'acolo... Şi cred eu că Scaraoschi n'o să vă refuze atâta lucru... Aveţi destulă trecere înaintea lui...

— Ohoho! Pân'aici! se opinti maica Augustina Nu mergeţi mai departe că se rupe căruţa. Credeţi-mă şi pe mine, că am îmbătrânit frământând prescuri pentru sfânta leturghie. N'a ucis nici îngerul nici satana. Ingerii nu ucid decât în războiu cu dracii, iar dracii lui Scaraoschi au altceva mai bun de făcut decât să strângă pisici de beregată. Pun la cale războaie şi rivoluţii, stârnesc eresuri în biserica Mântuitorului şi furtuni pe mări şi pe oceane, scot şinile de pe drumurile de fier, surpă diguri ca să vie înecuri, dau foc sondelor cu păcură şi ariilor cu grâu de treerat, şi câte altele. O fi trecut vreun păcătos de mirean beat p'aci şi a crezut că face o glumă. Asta este. Nu e mai puţin adevărat însă că s'a stricat o lege atât de veche şi pentru asta lucrurile nu trebuesc lăsate baltă. Să se caute ucigaşul în gaură de şarpe. Dacă se va descoperi că mirean este, după cum nici nu mă îndoesc, maicile vor răsufla uşurate şi vor urma mai departe după cum am pomenit. Iar dacă nu va fi căutat, adică ucigaşul, vom rămâne cu bănuiala în sufletele noastre precum că o

maică a săvârșit nelegiuirea, și atunci păstrarea mai departe a vechilor obiceiuri nu va mai avea niciun rost.

Așa dar, lăsați răutățile și vorba multă și haidem cu toatele la maica stareță s'o rugăm să nu rămâe lucrurile încurcate. Că dacă nu s'a milostivit să vie până acuma la fața locului, de bunăseamă că nu dă prea mare însemnătate celor făptuite. A îmbătrânit și ea și nu le mai pune pe toate la inimă. Bunăoară ca maica Epraxia...

— La stăreție! La stăreție! strigară maicile și surorile în cor. Dar nu plecară toate către locuința oficială a stareței. Unele o luară către biserică, potolite oarecum de toaca pentru acatist și proscomidie, iar altele, mai ales surorile, se cărăbăniră către chilii, ca să ude florile și să îmbuneze stomacul orătăniilor.

Tănase Păcătosul, numit așa pentru apucături necălugărești, rămase însă tot în starea în care îl găsise maica Varvara. Adică cu șireangul de gât și cu limba scoasă. Fusese uitat așa în zăpăceala dintâi, apoi lăsat până la sosirea stareței și a duhovnicului.

Și iarăși trebue însemnat că maica Trifilia, după o scurtă sfătuire cu sineși, n'a purces îndată către stăreție, ci cu preț de cinci minute zăbavă. Atâta

cât i-a fost deajuns ca să scrie o telegramă către mitropolie și s'o trimeată printr'un țigan la oficiul poștal. Care țigan a fost mai întâi pus sub blèstem și sub jurământ să nu spue decât cu limbă de moarte că sfinția-ei, adică maica Trifilia, a bătut telegrama.

II

Prea Cuvioşia Sa maica Epiharia, stareţa sfintei mânăstiri Ţânţăreni, are obiceiuri şi legi din care nu-i chip s'o scoată decât focul, cutremurul şi limba mieroasă dar neînduplecată a sorii Lămâiţa a doua uceniţă a Prea Cuvioşiei Sale. Foarte rar izbuteşte şi părintele duhovnic, dar numai cu mari stăruinţe şi cu aprige temeiuri din scriptură.

Aşa de pildă, nu vrea să mănânce lapte de vacă. Şi nici de bivoliţă. Cu toate că în mânăstire aree numai vaci şi bivoliţe. Ci numai de oae amestecat cu de capră. Astfel s'a obişnuit dela călugăriţa care a crescut-o şi la care a ucenicit şi aşa a rămas până în ziua de astăzi.

Cu asta n'ar trebui să supere pe nimeni, fiindcă laptele şi-l cumpără din sat şi fiindcă orice om, cleric sau mirean, îşi are gusturile şi obiceiurile lui. Dar capul răutăţilor, adică maica Epraxia, îşi

face face cal de bătae din acest gust, ce-i drept cam fistichiu, al maicii Epihariei. Zice că... nu mai ştie omul când e oae şi când e capră. Fiindcă şi maica stareţa, cum s'a nimerit, că aci o vezi blândă ca o făptură din turmă, aci îşi ia fun aer care supără pe maicile din comitet şi sperie pe cele mai simple şi mai fără îndrăzneală. Dacă n'ar mânca lapte de oae şi de capră, s'ar zice, aşa ca de toată lumea, că are toane; dar fiindcă mănâncă se crede că a luat cele două firi osebite dela cele două dobitoace atât de nepotrivite.

O altă lege a maicii stareţe i-a pricinuit multe supărări dar şi tot atâtea biruinţe asupra duşmanilor. Nu vrea adică să citească pe cărţile cu slovă chirilică. Toate cărţile pe care îşi face rugăciunile sunt tipărite cu literă latinească. şi cu leaturi mai noi decât începutul domniei Regelui Carol I. Din cauza aceasta şi-a atras duşmănia multor călugăriţe. Este acuzată de...eres. Nici mai mult nici mai puţin. Nu de alta, dar fiindcă în cărţile cele noui se scrie popor în loc de norod, miezonoptică în loc de pololoşniţă şi capitol în loc de glavă. S'au făcut plângeri la mitropolie, s'au strecurat notiţe prin ziarele din capitala judeţului şi s'au pus la cale revolte în mânăstire. Dar maica Epiharia a scăpat din toate şi şi-a urmat „erezia" mai departe. E drept că în biserică, atunci când zice

„Acum slobozește", pronunță norod iar nu popor. Dar cu asta mai rău întărâtă pe maica Epraxia, care o acuză de fățărie.

A treia lege, aceasta inspirată de sora Lămâița, este să se facă bolnavă ori-decâte-ori i-ar fi spre liniște și întru folosul mânăstirii. Și, cum e firesc, se îmbolnăvește foarte des. Când vine exarhul mânăstirilor, care e mai bucuros să facă diferite vizite decât să fie mereu condus de stareță pe unde ar avea de cercetat, o picnește sciatica sau lumbago, întru bucuria nemărturisită a arhimandritului Terapont. Căci omul de încredere al Inalt Prea Sfinției Sale, are o adevărată groază de pește sărat, de vin fiert și de femei bătrâne. Iar când sosește protopopul, care a fost dăruit de Dumnezeu cu prea multă sămânță de vorbă, o doare capul și-i vâjâie urechile. Așa că Prea Cucernicia Sa ar fi nevoit să-și caute despăgubiri în tovărășia maicii Epraxia, dacă n'ar avea și cuvioasa Singlitichia, arhondăreasa, nesecată poftă de-a înșira vrute și nevrute.

Se mai îmbolnăvește și când se arată unii mireni cu pretenții peste reguli și peste puterile mânăstirii, și când se ivesc neînțelegeri între preoții slujitori ai altarului, și când vin călugărițe cunoscute că umblă cu intrigi și cu pâri. Și mai ales când ar fi silită să deslege chestiuni privitoare la

gospodăria din afară. Lasă pe maica Xenia şi pe sora Lămâiţa să-şi bată capul cu autorităţi sătești, cu ţăranii învoitori şi cu vinderi de fâneţe şi de pometuri. Căci amândouă sunt pricopsite la minte, credincioase slugi şi cu tragere-de-inimă pentru nevoile mânăstirei.

Dar niciodată nu s'ar îmbolnăvi Prea-Cuvioşia Sa, atunci când are prilejul să, se ia la harţă cu Epraxia. Adică să înfrunte pornirea acesteea, căci maica stareţă n'are fire de femee clănţănoasă. Cea mai mare plăcere a Sfinţiei Sale e să-şi vadă rivala tunând şi fulgerând. Şi nu drăcească e plăcerea, ci omenească. Fiindcă nici maica Epraxia nu se luptă pentru înalte scopuri, nici maica Epiharia nu râde de neizbânda Binelui.

A vrut odată maica Epraxia să-i facă vină din faptul că vacile mânăstirii fată mai mult boi; altădată să-i atragă luarea aminte asupra felului cum râde arhondăreasa; ba să ia măsuri împotriva primarului că face glume cu maicile care se duc să anunţe o mutare din viaţă; ba să intervină la Sfântul Sinod pentru schimbarea începutului catismei a opta, care sună aşa: „Toată ziua m'au călcat omul". Aici — cu oarecare dreptate, căci se face haz în biserică. Abia pronunţă o maică sau o soră aceste cuvinte, că tot soborul închide ochii şi râde în dosul palmelor.

Dar maica Epiharia, deşi recunoaşte că Epraxia are dreptate, îşi face plăcere s'o ia şi pe această chestie în băşcălie. Şi tot pe bună dreptate. Fiindcă Sfântul Sinod n'are cădere să schimbe psalmii împăratului şi prooroculuí David. Iar citirea unui astfel de raport, înaintat de către o stareţă, ar turbura sfinţenia unei şedinţe arhiereşti.

Dela sine înţeles, că zarva stârnită de spânzurarea lui Tănase Păcătosul, a ajuns la urechile maicii stareţe de îndată ce au sunat primele bătăi ale clopotului. Groaznica veste, nu pentru moartea unui motan, oricât de crudă ar fi fost, cât pentru stricarea unei tradiţii păstrate cu sfinţenie de peste două veacuri, a întristat sufletul curat al Epihariei, şi primul gând al Prea Cuviosiei Sale a fost să meargă la faţa locului. Sora Lămâiţa însă, care conduce de fapt şi viaţa maicii stareţe şi treburile mânăstirii, a oprit-o să se amestece mai înainte de a se potoli cât-de-cât huetul obştei, şi a se mai domoli gura Epraxiei şi a Sevastiei. Mai ales a acesteia din urmă. Şi-o închipuia slobozind fulgere din Isaia şi din Ieremia şi trăznete din Apocalipsul Sfântului Ioan. Iar Prea Cuviosia Sa a ascultat de sfatul autoritar al uceniţei, temându-se mai ales de ameninţările Sevastiei şi nădăjduind în intervenţia cu izbândă a părintelui Calist. Dar când a aflat că lucrurile iau întinderi şi că părintele du-

hovnic nici gând n'are să se scoale, întrucât netreaz și târziu s'a lăsat somnului, a căpătat îndată o gripă izbăvitoare cu tuse seacă și cu amarnice junghiuri în spate.

Când a sosit mulțimea maicilor, având în frunte pe înviersunata Epraxie, pe încruntata Sevastie, pe vicleana Leonidă, pe invidioasa Apolinarie și pe împăcăciuitoarea Augustină, maica Epiharia zăcea cu prosopul la cap, cu pântecele pe așternut și cu douăzeci și patru de pahare pe spinare. Sub privigherea tânguitoare a cuvioasei Ierofteea, care necunoscând prefăcătoria, se ruga Maicii Domnului pentru alungarea boalei sosite de năpraznă, și se bucura în gândul ei curat de neivirea sângelui negru în îmbucăturile paharelor.

— E bolnavă rău, măicuțelor, a încercat Lămâița cu glasul ei mieros și pocăit, să stăvilească puhoiul la ușă. Duceți-vă deocamdată la părintele duhovnic. Mai târziu o să se ridice și sfinția ei.

— Ce bolnavă? protestă Epraxia rânjind amenințător. Cine mânâncă seara somn prăjit și bea vin negru, nu se scoală dimineața bolnav. Parcă nu știu eu ce se petrece la voi aici? Cel mult dacă o fi durând-o vre-o măsea, ori i s'o fi aplecat de... trai pusnicesc. Să facă bine și să lase prefăcătoriile, că e vorba de ucidere și de oncarea mănăstirii

— Are gripă, și boala asta este molipsitoare,

măicuță Epraxia, mai încercă Lămâița o pricină de opreliște. Dar Epraxia, care a umblat în 913 prin lazaretele de holerici, fiind în slujba Crucei Roșii, nu se teme de o secătură de microb, cum e cel al gripei pe lângă cel al holerei.

— Nu mi-e frică mie de molipsire! O ființă avară ca maica stareța — nici microbi nu dă din mână, se încumetă Epraxia. S'a făcut ucidere în cuprinsul sfintei mânăstiri și ca mai mare e pe bună dreptate răspunzătoare. Să lase boala și să scoață pe ucigaș din pământ din iarbă verde.

— Lămâițo, las-o maică să vie, că de gripă oiu scăpa eu cum oiu scăpa, dar de Epraxia nu e chip, strigă maica Epiharia din patul de suferință. Epraxia aruncă o privire triumfătoare Lămâiții și porni valvârtej urmată de alte vreo douzeci de călugărițe.

Stareța le primi așa cum se găsea: legată la cap și cu spatele plin de pahare. Abia avu Ierofteia timp să întindă un prosop pe deasupra.

— Blagoslovește și iartă, grăi Epraxia urmând și cuvenita metanie, dar să știi că e foc mare pe capul nostru. In cazuri d'astea, mai lasă omul junghiurile și guturaiul. Mai ales dacă are răspunderea sfinteniei unei mânăstiri și grija mântuirii a peste două sute de suflete. Ori vorba aia: satul arde și baba se piaptănă! Sună clopotul a cutremur și a răsmeriță și sfinția-ta îți găsișI tocmai acuma să-ți pui ventuzele! Aferim stareță!

— Trăzni-te-ar Dumnezeu să te trăznească! oftă maica Epiharia din fundul pernei. Ce cutremur şi ce răsmiriţă te găsi, soro? Ai pus mănăstirea în picioare pentru o moarte de pisică! Dacă murea patriarhul dela Ierusalim, ori dacă ardea un sat de oameni săraci, nici nasul nu te-ar fi durut, dar fiindcă nu vrei să pierzi prilejul ca să-mi faci o vadră de venin, te găsi mila de cotoiul Varvarei şi grija de cinstea mănăstirii! Uf, că n'am acuma o putere să-ţi leg limba aia, să nu se mai mişte până în ceasul morţii. Că prea e fără frâu şi fără un pic de ruşine. Ce dacă sânt stareţă? N'am şi eu trup omenesc, neferit de boale şi de slăbiciunile bătrâneţii?

— N'ai! se proţăpi Epraxia. Iar dacă ai — să laşi locul alteia mai în putere. Ce tot îi dai cu patriarhul Ierusalimului? Patriarhul Ierusalimului, ca şi toţi patriarhii şi arhiereii de pe faţa pământului, poate să moară de-o mie de ori că mănăstirea noastră nu păgubeşte în niciun fel. Dar moartea grozavă a cotoiului Varvarei e un semn şi o cădere. Două sute de ani a plâns diavolul de necaz că există o mănăstire în care nu se ridică viaţă de lighioană, iar acuma trebue să joace tot tartarul de bucurie. Iţi place Prea Cuviosiei Tale?

— Imi place! se răsti Epiharia oţerită. După două sute de ani de bocit şi de jale, chiar şi sa-

tana are drept la un pic de mulțămire. Du-te păcatelor, că prea ești plină de iubire-de-sine. Scoate paharele, Ierofteio.

După un schimb de păreri și cu celelalte fruntașe, maica stareța căzu la învoială să renunțe la gripă și să adune consiliul duhovnicesc. Să hotărască bătrânele mănăstirii, împreună cu părintele Calist, duhovnicul, dacă merită să se facă atâta tărăboi pentru mutarea forțată în cele veșnice, a nefericitului motan al mult întristatei cuvioase Varvara. Să se înfrunte tradiția cu scripturile, părintele Calist cu maica Sevastia, Fevronia cu Neonila, bunul simț cu prostia, și să iasă din această războire un semn la care să se închine toată suflarea mânăstirii.

III

Arhimandritul Calist, fost smerit îngrijitor al schitului Poeana, şi de vre-o douăzeci de ani duhovnic al mânăstirii vornicului, bombăni ceva la adresa sorii Anghelina, ascultătoarea dela casa duhovnicească, şi rămase mai departe în poziţia plăcută prea cuvioşiei sale: rezemat de o pernă mare şi cu picioarele atârnate pe marginea patului. In această stare rămâne ceasuri întregi nemişcat şi cugetă la lucruri pământeşti şi la cele cereşti. După cum îi vin în minte şi mai ales după împrejurări.

Când e afumat, cugetă cu evlavie şi cu satisfacţie la urcuşurile oamenilor norocoşi sau meritoşi şi la bunătăţile care izvorăsc din aceste urcuşuri.. David a fost un simplu păstor şi apoi a ajuns rege şi împărat, cu bogăţii şi cu femei multe, cu stăpânire asupra oamenilor şi cu ascultare la Dumnezeu.. Avea bucate şi vin după pofta inimii...

Nu era nevoit să urce dealul la Flencheș, după un păhărel de braghină și după măsline mucegăite...

La fel cu alți împărați și regi, domni și miniștri, episcopi și mitropoliți, al căror nume nu și-l amintește, dar despre care este sigur că au existat și în trecut și există și astăzi, care s'au ridicat din mulțime și din sărăcie, în cinste și în slavă, cu cămări îndestulate și cu pivnițele pline de toate varietățile de vinuri... Vrea braghină? Braghină i-se servește. Vrea Cotnari? Cotnari. Vrea Drăgășani? Drăgășani. Vrea șampanie? Cu șampanie i-se umple bărdaca...

Cugetă și scuipă din vârful limbei. Pe piept, pe pereți, pe masă și pe unde nimerește.

Iar a doua zi, când se trezește mahmur, cugetă la căderi și la ispășiri. La căderea Ierusalimului, la căderea Babilonului și Ninivei. La suferințele lui Iov, ale diferiților regi și împărați din vechiul Testament, căzuți în robie, la episcopi și la patriarhi surghiuniți, precum și la mari dregători căzuți în disgrație și sărăcie. Vrei Cotnari? Îți dă bragă... Vrei Odobești? Îți dă apă. Vrei cozonac? Îți aruncă pâine uscată și mucegăită. Ai poftă să poruncești? Te ia cu harapnicul la bătae...

Și oftează. Nu de mila cetăților căzute pentru mulțimea păcatelor, nici de jalea împăraților și a

ighemonilor pe drept sau pe nedrept osândiți, ci pentru nestatornicia celor pământești. Numai de n'ar fi și în cer tot așa... Credința lui mare și neclintită, îi spune că acolo totul e stabil și veșnic, dar câteoeată în stări sufletești ca acea de acum, păcătuește îndoindu-se. Puțin, e drept, dar totuși îndeajuns ca să-și facă pe urmă aspre mustrări și să cază în pocăință.

— Hapciu!

— Hapciiuu!

— Te blestem să strănuți toate zilele vieții tale... Hapciiuu!

— Oho! Dacă s'ar fi prins toate blestemele câte mi le-ai pus în șase ani de zile, mi-ar fi eșit mațele ca lui Arie..,

— Phi! făcu arhimandritul necăjit că sora Anghelina spune curatul adevăr. Apoi își mângâe barba de părere de bine că Dumnezeu alege glumele de cele serioase. Biata soră Anghelina! După atâta ascultare fără plată și după atâtea amărăciuni pe care — cu știință și fără știință — i-le pricinuește Prea Cuviosia-Sa, atâta i-ar mai lipsi: să cadă asupră-i și mulțimea blestemelor pe care duhovnicul i le aruncă — în trezie din glumă și la beție din neștire.

— O cafea neagră, mare, amară, fiartă bine și cu caimac! poruncește Calist ca dintr'un jeț ighemonicesc.

— Şi fiartă bine şi cu caimac ! îl îngână sora Anghelina. Astfel de porunci să-i dai lui Flencheş, nu mie. Mai bine ia un pahar cu zeamă de varză şi îmbracă-te, că năpastă mare a căzut pe capul mănăstirii. Maicile bocesc pe toate cărările, satana dănţueşte de bucurie, şi sfinţia-ta stai ca paşa şi comanzi ca la Rusciug... ! Aşa duhovnic....

— Ce năpastă ? se răsti părintele Calist, enervat că Anghelina îi făcuse gust de zeamă de varză. Dacă a murit Epraxia... nu e năpastă. E har dela Dumnezeu. Dar dacă a dat vreo boală în găini, ar fi o leacă de necaz. Dar nu năpastă. Năpastă e atunci când vine ciuma, holera. potopul, focul, năvălirea altor neamuri şi războiul cel dintre noi. Gata cafeaua ?

— A crăpat Tănase Păcătosu ! îl înştiinţă sora pe ton de ceartă. L-a găsit spânzurat de stâlpul casei.

Duhovnicul se întristă şi se scărpină după ceafă. O nouă cădere a cetăţilor biblice l-ar fi turburat mai puţin decât o crimă săvârşită, indiferent asupra cui, în cuprinsul mânăstirii. Bătrânul are, ce-i drept, cusururile lui, dar ţine la obiceiuri şi la slova scrisă. Nu-l doare de javra de cotoi, dar de stricarea unei tradiţii cu care într'adevăr se mândrea mânăstirea.

— L-a spânzurat satana, îl mai lămuri sora ascultătoare punând ibricul la foc.

— Nevoiaș drac! scuipă arhimandritul printre dinți. Bine că nu l-a spânzurat cotoiul pe el... L-a spânzurat vre-o ticăloasă dintre voi, nu l-a spânzurat dracu. A avut interes să se facă turburare în obște și și-a pus mintea cu bietul Tănase. Trăznі-o-ar Maica Domnului s'o trăznească! Gata?

— Până-ți pui nădragii și dai c'un pumn de apă pe obraz, e gata. Nu-ți place fiartă bine?

Dar părintele duhovnic are și el legile lui, s'a obișnuit cu ele și nu le calcă așa de ușor. N'a fost neam de neamul lui boer, și nici el nu s'a încumetat măcar să se gândească la vreo cinste care i-ar aduce slugi și lingușitori. Dar e învățat să bea cafeaua numai în cămașa de noapte. Numai așa se simte și el un fel de stăpân, chit că și-ar frige însuși buricele degetelor în gura sobei.

— De aproape cinzeci de ani o beau fără nădragi și fără antereu; crezi c'o să-mi schimb legea taman aproape de moarte, fiindcă s'a săvârșit o nebunie? Haida- de!

Sora Anghelina, cu grijă de cele obștești, răstornă ibricul nedat în clocote și-i duse ceașca având caimacul d'un deget de gros. Mai bine o mustrare dela unchiaș decât două minute zăbavă în potolirea răsmeriței. Duhovnicul înțelese și nu-i mai făcu dojană. Se grăbi să-și bea băutura turcească, regretând că zeama de varză ar fi mai binevenită,

după beție, dacă n'ar pricinui lucruri neplăcute, și apoi să iasă în mijlocul soborului pentru a lua cunoștință de cele petrecute și a hotărî, împreună cu starețu, cele de urmare.

Își aduse însă aminte de un năstrușnic vis pe care îl visase peste noapte și care se potrivea de minune cu vestea cea nouă și de pomină, încât zăbovi câteva clipe ca să-și înoade cele visate.

Se făcea că îndeplinea slujba de pândar pe moșia unui proprietar cu nume mare, dar pe care nu-l văzuse niciodată. Și umbla cu pușca la spinare, păzind holdele de sfeclă împotriva epurilor. Când deodată s'a pomenit îmbulzit de o mulțime din aceste rozătoare urechiate și gustoase la mâncare. Dar Prea Cuviosia Sa a prins epure cu epure, care de urechi, care de picioare, până i-a sugrumat de n'a rămas unul...

Părintele Calist își mângâe mustățile și barba a mândrie și tălmăci visul astfel. Moșia este mânăstirea, sfeclele sunt maicile și surorile, proprietarul este Dumnezeu, iar el, duhovnicul, are dela Cel de Sus însărcinarea să-i păzească holdele, adică obștea călugărițelor, de bântuirea dracilor. Și a vrut să-i vădească nemitarnicul Judeeător precum că într'adevăr toți diavolii trimiși de Scaraoschi să robească sufletele maicilor, sunt răpuși de Sfinția-Sa, unul câte unul, încă înainte de a pătrunde pe poarta mânăstirii...

— Păcat că-ți vine câteodată duhul beției că altfel, cu credința și cu rugăciunile Sfinției-tale îi mai trece Dunărea — oftă sora Anghelina. Dar părintele arhimandrit nu-i dădea dreptate. A te îmbăta e una și a fi beţiv e alta. Căci Sfinția-Sa nu e pătimaș în ale băuturii. Trec câteodată săptămâni întregi fără să pue vin pe limbă. Uneori însă ia luleaua neamțului și de trei sau patru ori în șapte zile. Fiindcă așa scrie la tipic. Și Sfinția Sa e călugărul și duhovnicul nedespărțit al tipicului. Nu pune unsoare în bucate decât în ziua când dă tipicul deslegare. Adică undelemn căci altă grăsime n'a mai mâncat de când minte nu se ține.

Gătește biata soră Anghelina fasole și cartofi, apoi cartofi și fasole, mai bolbotine vara, mai bulgur și prune uscate iarna, așteptând cu obișnuită răbdare să scrie la tipic: „Deslegare la untdelemn". lar părintele duhovnic, duce dorul sfinților mai de seamă a căror pomenire o cinstește tipicul cu „deslegare la untdelemn și la vin". Atunci și numai atunci — urcă dealul la Flencheș, cârciumarul din satul al cărui nume l'au împrumutat cei ce au botezat mânăstirea, și se îndulcește cu două jumătăți de vin. Apoi mai ia și una acasă, căci și sora Anghelina e om. Și fiindcă nu bea niciodată la cârciumă pe săturate. Se teme să nu cadă pe drum —și mai ales se teme de coborâșul dealului. Nu-

mai în seara treeută şi-a eşit din obicei. A băut adică jumătăţica pe care o ducea acasă de îndată ce a coborât dealul, fiindcă abia atunci şi-a adus aminte că e Vineri şi că sora Anghelina nu bea şi nici măcar nu mănâncă în această zi de post.

— Apăi — ce să-i faci, soră Anghelino? grăi Prea Cuviosia Sa ca un filozof, fiecare cu duhul lui: unul îl are p'al beţiei, altul p'al prostiei, altul p'al răutăţii şi p'al vicleşugului. Eu — m'am învăţat cu al beţiei şi-l ţiu mai departe fiindcă, după cât bag seamă, nu vatămă pe nimeni. Nici chiar pre mine, sluga lui credincioasă. Nu caut ceartă, nu mănânc cârnaţi din fabrica lui Flencheş, nu-mi vin pofte păcătoase şi nici măcar un gust de cântece lumeşti. Dacă mai sunt oameni în cârciumă, le vorbesc toată vremea din evanghelie şi din scripturi, ronţăiesc covrigi uscaţi, ochii pe alături nu mai rătăcesc de vreun sfert de veac, iar după ce ies din cârciumă am pururea poftă să cânt stihirile dela slujba înmormântării...

Şi în vreme ce sta la tocmeală dacă să-şi pună mai întâi pantofii sau pantalonii, părintele Calist se porni să cânte din molitfelnic — închipuindu-şi că scoboară dealul Ţânţărenilor:

»Adusu-mi-am aminte de proorocul ce strigă: Eu sânt pământ şi cenuşă... Şi iarăşi m'am uitat în mormânturi şi am văzut oase goale şi am zis: Oare

cine este împăratul sau ostașul, sau dreptul sau păcătosul ?...

— Vine sora Lămâița ! îi întrerupse Anghelina cântarea. Puneți nădragii să nu te găsească așa.

Părintele Calist tuși a supărare și bombăni singur :

— Uf, ce ți-e și cu muierile astea ! Dacă te-ar vedea schingiuind dobitoc sau nemilostivindu-te spre cel sărac, s'ar ofili mai puțin decât în clipa când ar vedea bărbat numai în cămașă și în izmene. Să știu că n'așî păcătui cu vorba, mi-aș pune gâtul că nu sânt sincere...

— Milueşte-ne pre noi !

— Amin,

— Mă prinz c'ați băut trei jumătăți, cinstite părinte, ghici Lămâița, cu smerenie, după ce-i făcu matanie și-i sărută mâna.

— Da cine păcatele îți spune toate câte se întâmplă ? se burzului duhovnicul, cu necaz și cu plăcere. Ai o iscoadă nevăzută care vede tot și-ți dă raportul în fiștecare ceas din zi și din noapte ?

Sora Lămâița râse șăgalnic, așa cum numai față de arhimandrit și de maica Trifilia își îngădue, și-i mărturisi adevărul.

— Când luați o jumătățică, nu vă cunoașteți deloc, prea cinstite părinte ; când pofta vă ispitește să goliți două — vi se sbârlesc mustățile și sprân-

cenele ; iar când vreți să dovediți necuratului că sunteți în stare să dați pe gât trei jumătăți fără să vă pierdeți mințile. vă sculați târziu și îmbrăcați pantalonii pe dos...

Părintele Calist se încredință de adevăr și-și mărturisi lăcomia. Dar nu se îndreptăți în fața Lămâiței. Ține la această fată tânără și neobișnuit de inteligentă și de deșteaptă, așa cum ar ține fiecare la tot ce-i e mai scump pe lume, dar nu obișnuește să dea socoteală greșelilor sale decât maicii starețe. Și numai atunci când nu este întrebat și când simte nevoia sufletească a unei ușurări.

— Putem să discutăm și așa cum sânt îmbrăcat? glumi bătrânul totdeauna bucuros să pue Lămâiței întrebări la care să-i răspundă ca un om în vârstă și înțelept.

— Putem, cinstite părinte, râse Lămâița roșindu-se puțin. Dacă astfel de lucru ar fi singurul pe care omul l-ar face pe dos, de când se scoală și până se culcă, ar fi mult mai puține necazuri pe lume... Și apoi, să fie cu ertăciune, câte lucruri n'a întocmit și Dumnezeu pe dos!

Duhovnicul se burzului o clipă, apoi zâmbi ca un filosof. Parcă nu și-a dat și el seama de mii și mii de ori, că și făptura lui Dumnezeu are adesea cusururi? Maica Epraxia depildă, putea să fie o capră, maica Maximila un bărbat, maica stareța o

oae şi chiar o văcuţă, iar Flencheş cârciumarul un porc de rasă... Dar sora Lămâiţa e minunată aşa cum se găseşte, încât face pe cel ce o cunoaşte să erte firii multe zidiri mai puţin desăvârşite. A împodobit-o Dumnezeu întru cinstirea acestei obştii călugăreşti şi întru mângâerea duhovniceştilor bătrâneţe. Când o aude părintele Calist cântând un axion de-al lui Anton Pannă sau de-al lui Macarie Ieromonahul, şi când sloboade cuvânt înţeleptesc din buzele tinereţelor, se bucură şi dă mulţumită Cerului că a crescut în această sfântă mănăstire ca un trandafir printre multe flori care — unele n'au miros, altele nu-ţi mângâe vederea.

— Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, o binecuvântă el ca de obiceiu, să-ţi facă parte de mântuirea sufletului şi de vrednicia sfinţilor. Căci din darurile sale cele bogate ţi-a dat îndestul ca să foloseşti pre alţii şi pe sineţi.

— Amin! grăi Lămâiţa scurt şi cu înţeles. Era învăţată cu laudele şi cu blagosloveniile duhovnicului. Şi nu pentru astfel de bucurii venise aci cu sufletul la gură.

— Iar acum, îi luă bătrânul cuvântul de pe buze, să-mi spui care-i pricina ce te-a adus la mine, în ceas de dimineaţă şi în această vădită nerăbare. S'a îmbolnăvit careva din dregătoresele mânăstirii? Au năvălit făcătorii de rele şi au pricinuit oare-

care stricăciuni? Ori satana s'a mai deșteptat din amorțire și a pus la cale lucruri neplăcute lui Dumnezeu și îngerilor?

Sora Lămâița, care urăște și vorba lungă, și fapta cu clopot, povesti scurt și cuprinzător necazul maicii Varvara, care necaz a stârnit nedumerirea unor călugărițe și răsmerița altora.

— Și care e părerea ta? o ispiti duhovnicul ca pe una ce într'adevăr e în stare să aibă păreri și să silească și pe alții a i le primi.

— Părerea mea, cinstite părinte, grăii Lămâița, adunându-și zâmbetul șiret și șoltic în colțul gurii, este că s'a adeverit încă odată proverbul care zice că femeea proastă și cu nevinovata oae se potrivesc la minte și la fapte, precum o femee vicleană și un drac care și-a făcut vacul printre sihaștrii Tebaidei și ai Mesopotamiei.

A zis maica Epraxia că s'a făcut mare ucidere și că sufletele călugărițelor se vor cărăbăni la iad din pricina năpraznicei morți a lui Tănase Păcătosul — și mulțimea soborului a crezut și cere să se descopere vinovatul și să se pedepsească. Iar maicile care n'au crezut dar care simt răcoreală în suflet oridecâteori se ivește prilejul pentru înveninarea soborului și deci pentru supărarea dregătoreselor și în primul rând a maicii stareță, au ridicat și ele glasul și cer descoperirea vinovatului, precum și schimbarea cârmuirii...

Părerea mea, prea cinstite părinte, este că dracul râde și îngerul zâmbește. Pentru că nici satana nu crede că maica Epraxia ar avea puterea să-i întindă împărăția pe pământ, nici îngerii Domnului nu varsă șiroaie de lacrămi oridecâteori joacă o călugăriță după fluerul necuratului. Judecata soborului însă este aceea a unei turme de oi, cel puțin în cazul de față, și sfinția-voastră dimpreună cu maica stareță și cu celelalte mai-mărimi aveți datoria să puneți pace, dar să descoperiți și adevărul. Altfel, maicile de mintea Epraxiei și Leonidei, vor avea pricină de cârteală și de bârfeală până la a doua venire, iar maicile mai bătrâne și cele mai evlavioase vor vieți pururea apăsate pe suflet de un omor care într'adevăr nu s'a mai făcut în cuprinsul mânăstirii. Și vor socoti semn dela Dumnezeu orice fulger și orice tunet; și vor tâlcui toate visele în legătură cu drăcească faptă a ticălosului sau a ticăloasei care a ucis o bieată vietate ce n'avea vreo ambiție sau vreun talent și nici puterea de a susține pe maica stareță ori de-a împiedica mântuirea soborului...

Părintele Calist, îngrijorat o clipă, ca unul ce purta răspunderea atâtor suflete, nezărind această grijă pe fața zâmbitoare a Lămâiții, își mângâe barba cu nădejdea bunului sfârșit, și încercă să-și facă un plan după care să purceadă la liniștirea

soborului şi la descoperirea ucigaşului. Dar mintea Prea Cuviosiei Sale, om în drum către vârsta psalmistului, nu mai sburdă ca altădată. Mai cu seamă atunci când ochiiprivesc cu evlavie şi cu obidă sticla cu aghiasmă şi urciorul cu apă fără culoare şi fără vreun dar deosebit. Iar timpul e scurt pentru îndelungă cugetare şi pentru sfaturi cu sora Anghelina. Incât fără zăbavă şi fără a se socoti împuţinat în cinste, îşi întoarse privirea tot către iscusita uceniţă a stareţei şi-i ceru, fără cuvinte, să-şi spună gândul întreg. Fiindcă ştia Prea Cuviosia Sa, că sora Lămâiţa nu vorbeşte niciodată de guturai dacă n'are şi aspirină în buzunar.

— Planul meu, grăi Lămâiţa fără prosteasca mândrie, dar şi fără faţarnică smerenie, ar fi acesta. Sfinţia voastră, ca preot şi ca duhovnic, să mergeţi acum la biserică şi să le vorbiţi maicilor după cum le este sufletul în acest ceas. Să lăudaţi adică rânduiala care s'a ţinut dela zidirea mânăstirii şi să osândiţi pe ucigaş. Iar în şedinţa comitetului duhovnicesc pe care maica stareţa a făgăduit-o maicii Epraxiei şi celorlalte care au venit cu sfinţia ei, să faceţi bârfitoarelor şi turburătoarelor pe pofta inimei. Să criticaţi adică lipsa de privighere a cârmuirii şi să socotiţi pieirea cotoiului ca un semn ceresc. In chipul acesta, maica Leonida şi cu maica Epraxia, dimpreună cu partizanele lor, se vor de-

clara mulțămite și vor aștepta împlinirea semnului dela Dumnezeu.

Mai socot că ar fi nimerit să se adune duhovnicescul consiliu cu oarecare întârziere. Așa ca maicile iubitoare de ceartă să creadă că nu se ține seamă de dorința lor și astfel să-și tot bată limba până și-or toci-o. Incât la consiliu să fie mai puțin vorbărețe, iar cuvintele sfinției-voastre să le pară cu totul neașteptate și deci cu atât mai în dorința inimelor lor.

Cât pentru maica stareță, părerea mea este să meargă la ședință împreună cu prefăcute junghiuri și cu fățarnic guturai, ca prin vaete și strănuturi să strice vicleșugurile maicii Epraxia și să întrerupă amenințările proorocești ale maicii Sevastia.

Se aprobă, prea cinstite părinte?

Arhimandritul Calist râse de plăcerea ce i-o dădeau cuvintele iscusite ale acestei fetișcane de douăzeci de ani și n'avu nimic de scos sau de adăugat. Își dădu totuși cu părerea ca la ședința consiliului duhovnicesc să ia parte și maicile din consiliul economic, pentru ca îndrăzneala și glumele maicii Xenia, economa, să ajute acolo, unde nu vor izbuti junghiurile și strănutările stareței. Părere pe care sora Lămâița o socoti foarte nimerită, cu condiția însă ca maica Singlitichia arhondăreasa, să se îmbolnăvească înainte de deschiderea ședinței. Se

temea să nu facă vreo boroboață, cu firea ei credulă și cu mintea-i cam necoaptă, încât mai mult să folosească Epraxiei decât administrației.

— Și tu, ce rol ți-ai oprit? întrebă duhovnicul pe Lămâița, sigur că așa minune de fată, care dă poveațe bătrânilor și face planuri adânc chibzuite, n'are să stea cu mâinile în sân, mai ales că e la mijloc pacea mânăstirii și liniștea maicii stareațe care o iubește ca pe ochii din cap.

Sora Lămâița zâmbi șiret și-i răspunse aproape pe șoptite.

— Pentru mine mi-am oprit ceeace, în cazul unei ucideri de om, s'ar fi cuvenit comisarului și procurorului...

Bătrânul râse cu lacrimi, sigur fiind că Lămâița nu și-ar fi ales un lucru pe care n'ar putea să-l scoată cu bine la capăt. Și simți părere de rău în suflet, că n'o poate săruta nici ca bărbat, nici ca un părinte trupesc.

— Și crezi tu Lămâițo, că o să eșim cu bine și cu față curată din această dandana? o mai ispiti el, așa ca să-și mai alunge din grijile care, oricum, îl nelinișteau. Are Prea Cuviosia Sa destulă vechime printre călugărițe și a trecut prin multe nădușeli, ca om și ca duhovnic, ca să nu se teamă de încurcături care nu s'ar putea desface fără să se rupă vreun fir sau vreo vătală.

Sora ridică din umari şi-i răspunse cu glas de proorociţă.

— Dacă nu se amestecă vântul, norii îşi scutură în linişte prisosul de apă, apoi pornesc mai departe lăsând soarele să lumineze din nou şi să încălzească ierburile turburate un ceas de teama unui potop. Iar dacă în toată zarva asta iscată de o moarte pe care mirenii n'ar fi luat-o în seamă, nu s'o amesteca drăcoasa poftă de râs a maicii Trifilia, soborul mânăstirii se va culcă diseară împăcat şi liniştit că saţana a dat încă odată greş. Sfinţia voastră veţi ţine încă o priedică frumoasă, maicile din cele două consilii vor avea prilejul să mai râdă şi să se mai batfocorească, eu voiu descoperi pe vinovat — şi totul va fi uitat până mâine dimineaţă. Mai ales dacă vinovatul e acela pe care îl bănuesc de pe acuma... Se va încredinţa toată obştea că n'a fost nici semn ceresc, nici răzbunare păcătoasă, ci o simplă întâmplare pe care diavolul a încercat s'o folosească în scopurile lui necurate.

Iar dacă maica Trifilia, în neputinţă de a-şi stăpâni firea, va ţine hangul satanei, numai Dumnezeu, cinstite părinte, ar fi în măsură să ghicească sfârşitul. Şi, dacă nu mă amăgeşte teama sau prostia, am presimţirea că maica Trifilia şi-a şi vârât nasul, aşa cum diavolul şi-a vârât coada...

Fruntea părintelui Calist se înoură iarăşi de griji. Ştie sfinţia sa că maica Trifilia e în stare de orice, numai aşa ca să facă altora şi şieşi prilej de râs. Chit că la urmă se va căi şi va plânge, şi va primi pedeapsă pentru fapte necugetate.

Apoi — râseră totodată şi duhovnicul şi Lămâiţa. La urma urmelor, a murit o biată pisică şi, orice ar încerca satana şi oricât i-ar ajuta întunecatului maica Trifilia, n'or să ajungă lucrurile la Curtea cu juri, nici la Sfântul Sinod, ori măcar în faţa consistoriului eparhial. A suferit sfânta mânăstire focuri şi cutremure şi năvăliri de alte neamuri, şi întru nimic nu s'a clintit; aşa o să îndure şi acum o mică sguduire, poate chiar spre folos, şi apoi o să-şi depene mai departe calea rânduită de ctitori şi de scripturi.

— Tare aş vrea să ştiu cine şi-a făcut păcat cu bietul motan — zise la urmă părintele Calist, mai liniştit cu duhul. Călugăriţă nu cred să fie. Imi pun capul că satana, toată puterea de şi-ar mijloci-o, n'ar izbuti să hotărască nici pe cea mai rea călugăriţă sau soră, întru săvârşirea unei astfel de varvarii.

Sora Lămâiţa culese un fir de păr de pe antiriul duhovnicului, fir ce-i atrăsese privirea de când intrase pe uşă, şi râse ştrengăreşte. Apoi făcu metanie şi-şi luă blagoslovenie de plecare. Iar din

ușă cuteză a râde cu tâlc și a vârî din nou bănueli și temeri în sufletul arhimandritului:

— Dracul e bătrân, cinstite părinte... Și treaz, și sârguitor... Iar omul e neputincios la fire și pradă ispitelor și nălucirilor...

IV

Când părintele Calist păşi în sfântul altar, cuvioasa Trifilia cânta axionul Maicii Domnului. O voce îngerească, eşită din gâtlejul unei călugăriţe tinere, deosebit de frumoasă şi cu înfăţişarea cea mai nevinovată din lume. Căci aşa e cuvioasa Trifilia: cu vârsta încă crudă — douăzeci şi şase de ani, cu muzicuţă neasemuită în gât, frumoasă ca un păcat, copilăroasă, şi curată ca un heruvim.

Duhovnicul sărută evanghelia şi colţul sfântului prestol, apoi îşi strecură privirea pe lângă tivul dveriei dela uşile împărăteşti. Sunt de faţă călugăriţe şi surori mai multe ca niciodată. Semn că moartea lui Tănase şi mai aies limba cu tăiuş de cuţit a maicii Exprăxiei, nu le-a lăsat nepăsătoare.

Îşi mângâe barba a grijă mare şi nădăjdui în ajutorul Mântuitorului. Au mai trecut furtuni de acestea prin sufletul maicilor, dar nici soarele

păcii n'a întârziat să se arate. Îi rămăsese însă ca un cui în inimă frica Lămâiței pentru vreo boroboață clocită sau chiar săvârșită de mintea veșnic neastâmpărată a Trifiliei. De aceea își opri ochii mai abitir asupra ei, doar doar va prinde pe față-i un semn cât de mic de vinovăție. Dar cântăreața cu voce de aur și de argint rămâne mereu senină și îndrăgostită de darul și de meșteșugul ei. Dealtfel, însuși părintele duhovnic știe că maica Trifilia face posne ca să râdă iar nu pentru a-și apăsa cugetul. Numai în cazul când glumele ei se isprăvesc în paguba cuiva, lucru ce nu-i chiar așa de rar, se căește și-și cere ertare. Ca îndată, dacă are prilejul, să pună la cale altă comedie mai prăpăstioasă decât cea dinainte.

După ce isprăvi cântarea, părintele Calist o chemă în altar ca să-i citească în ochi și la nevoe, s'o amenințe cu blestemele Cerului și cu mânia mitropolitului.

— Te apasă ceva pe suflet? O ispiti Prea Cuvioșia Sa după ce o privi aspru în cele două smaragde verzui care-i joacă lângă nas.

— M'apasă, cinstite părinte, îl încredință Trifilia cu ochii în jos și cu mâinile la piept. Cum să nu mă apese! Că a venit aseară bietul Tănase la Mițulica mea și l-am luat la goană... M'oiu căi toată viața de această faptă răutăcioasă... A murit săr-

manul cu dorul Miţii în suflet... Şi cu mânie împotriva păcătoasei de mine...

Bătrânul o privi lung şi şueră a sărăcie. Această îndrăzneală ar trebui pedepsită cu cea mai mare străşnicie. Dar parcă n'a mai îndrăznit Trifilia în fel şi chipuri? Şi n'a fost pedepsită în fel şi chipuri? Dela simpla mustrare între patru ochi şi până la surghiun, tot ce scrie în canoane şi în legi, pentru călugării neascultători, a suferit cuvioşia-sa. Dar în zadar. Nimeni şi nimic nu o poate desbără de plăcerea drăcească şi totodată copilărească, de a-şi bate joc de toată lumea şi de toate pravilele. Face isprăvi de stai şi te crucești cum de-a îndrăznit şi cum de i-a trecut prin minte, cu cel mai nevinovat aer din lume. Când e cercetată şi mustruluită, deschide ochii mari, ori îi lasă în jos, mirată sau amărâtă că nu i se îngădue să se joace. Aşa ca unui copil mai sburdalnic decât alţii.

— Să nu te pue diavolul la cale să mai faci vreo comedie, că până aci ţi-a fost, o amenință totuşi arhimandritul. De data aceasta e la mijloc o crimă, adică o nelegiuire de care nu s'a scris în hronicul mânăstirii, şi nu se cade să glumeşti cu astfel de lucruri. Te arde focul Gheenei... Iar până atunci — o să-ţi ia părul foc pe lumea asta... Bagă-de-seamă...

Trifilia deschise doi ochi mari ca de viţel neştiutor şi ridică mirată din umeri:

— M'aţi întrebat dacă am ceva pe suflet — şi eu v'am mărturisit ca unui părinte duhovnicesc. Altceva, cinstite părinte, care să mă ducă în Gheena, încă n'am făptuit.

Apoi îi sărută mâna, cu evlavie şi cu smerenie, şi se întoarse în strana ei din stânga fără să trădeze prin vreo schimbare a feţei sau a mersului că s'a întâmplat ceva pe lume. Dar când intră în grupul maicilor şi surorilor, se dădu în spatele Glafirei şi râse pe înfundate, cu mâinile la gură.

— Drace! Iar ţi-ai vârât codiţa! oftă duhovnicul care o urmărise printre deschizătura uşii. Apoi se închină adânc în faţa crucii răstignirii şi se lăsă îngândurat pe un scaun. Nu mai ştia ce să creadă despre această Trifilie. Atât de mult şi-a bătut capul pentru a privi în sufletul ei ca într'o oglindă, dar n'a fost cu putinţă. E de doisprezece ani în mânăstire, a făcut o poznă chiar din prima zi când a fost primită, a fost certată şi ispitită de arhierei şi de miniştri, şi nimeni încă n'ar putea să spue cu mâna pe inimă dacă e stăpânită de vreun diavol sau e ursită să rămâe toată viaţa un copil fără minte. Dacă, deci, îşi urzeşte năsbâtiile cu scopuri necurate, pentru plăcerea şi folosul satanei, sau numai aşa ca ca să-şi facă pricină de râs şi să vază cum vor ieşi lucrurile până la urmă.

Şi-a bătut joc de stareţe, de arhimandriţi, de

episcopi, de mitropoliți și de miniștri, de domni și de cucoane, de maici și de surori, rămâind pururea surdă și mută în fața mărturiilor, a mustrărilor și a amenințărilor. Abia isprăvește un canon de-o sută de mătănii sau de-o mie de închinăciuni, în mijlocul bisericii, că altă pricină de canonisire își pune singură la cale. Incât, și maica stareța și prea cuviosia sa, adică duhovnicul, se închină ca de ucigă-l toaca, mai fac și haz de necaz, și multe îi iartă și multe îi trec cu vederea. Mai ales că alte fapte netrebnice nu săvârșește. Cântă îngerește, e cuminte ca o fetiță mică, nu bârfește, nu lipsește dela biserică și nu ți-ar pune picătură de lapte pe limbă într'o sfântă zi de post.

E drept însă că i se iartă multe și pentru altă pricină. Primește ea, maica Trifilia, mustrările și osândele fără cârtire, ba chiar cu foarte căiugărească supunere, dar nu odată a pus soborul în mare încurcătură — pe când își făcea închinăciunile de pedeapsă în mijlocul bisericii. Ori începe să fluere, ori oftează de se cutremură mirenii care sunt de față, ori scoate de-ale mâncării din buzunar și începe să mânânce. Sau o cutie cu tabac din care trage pe nas și strănută de răsună biserica.

Odată, de față fiind un arhiereu trecător prin aceste locuri, văzând că unsul Domnului se tot uită

la ea, fie de milă că e pedepsită, fie pentru o frumusețe ce se ofilește în zabranic, numai ce a scos din buzunarul antereului o bucată de brânză și a început să muște din ea, neținând seamă că e zi de post. Și încă o zi din postul cel mare. Arhiereul a făcut ochii cât cepele, iar maicile care erau la slujbă au lăsat capetele în jos și au râs pe înfundate.

— Afară! a strigat Prea Sfinția Sa neștiind dacă e beată, nebună sau obraznică. Maica Trifilia i-a mulțumit printr'un voinicesc strănut și a ieșit senină și smerită cași când nimic nu s'ar fi întâmplat.

Altădată, venind Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitnl împreună cu mare ceată de călugări și de preoți, poftită a fost și cuvioasa Trifilia, cu alte maici și surori, să slujească simandicoaselor fețe. Căci altfel e foarte îndemânatică și cum nu se poate mai potrivită pentru a face pe bărbați să înghită țipari și să creadă că mânâncă păstrăvi sau mreană de Olt. Nici prin minte nu i-ar fi trecut stareței că buclucașa maică o să-și facă și aci năravul. Dar nici Trifilia nu s'a gândit măcar o clipă să-și îngădue vreo poznă cu capul eparhiei sau măcar cu vreunul din însoțitorii lui.

S'a întâmplat însă că Inalt Prea Sfinția Sa a luat-o în seamă și a grăit-o de rău în fața vicarului. Și maica Trifilia auzind, s'a supărat și n'a

mai ţinut socoteală că mitropolitul nu e un simplu duhovnic de mânăstire. A luat ardei pisat din cămara stăreţiei şi a parfumat buzunarul în care Inalt Prea Sfinţia Sa îşi purta batista. Tocmai când arhiereul se pregătea să blagoslovească un purceluş rumenit în frigare. Se înţelege că praful s'a ales de toată osteneala maicii stareţe şi de toată pofta stomacurilor de sub giubele. Se brodise şi un ardei de mama focului. „Parcă scuipase dracu 'n el", vorba părintelui Inochentie, vicarul.

Negresit, făptaşa a fost uşor descoperită. Afară de satana şi de maica Trifilia, alt nimeni n'ar fi cutezat o asemenea nerușinare. Şi cum satana nu putea să intre într'o casă cu atâţia sfinţiţi slujitori ai lui Hristos, bănuiala a căzut din capul locului pe cel vinovat.

Judecata a fost scurtă, şi sentinţa dintr'un singur cuvânt: surghiun. Ar fi putut Inalt Prea Sfinţitul să-i dea osânda cea mai grrea, adică îndepărtarea din tagmă, dar nu-i stă în fire să ucidă pe un păcătos. Ci să i dea putinţă să se pocăiască şi să se îndrepteze. Incât, maica Trifilia a plecat chiar în dimineaţa următoare, spre marea jale a întregului sobor, căci şi maica stareţă a lăcrămat, şi chiar părintele duhovnic. Şi s'a dus într'o mânăstire de munte, unde trebuia să facă ascultări grele vreme de şase luni, apoi să se întoarcă în

Ţânţăreni, dar numai cu atestat de bună purtare din partea acelei stareţe.

Ţi-ai găsit cine să îndure surghiunul fără să ofteze măcar! Cum a ajuns Trifilia în mânăstirea aceea, văzând-o stareţa aşa de tânără, de smerită şi de frumoasă, i s'a făcut milă s'o pue la ascultări grele şi a luat-o printre uceniţele Prea Cuvioşiei Sale. Dar chiar în ziua aceea s'a căit de inimă bună. Căci noua venită a pus atâta sare în bucate, încât n'a putut să guste nimeni nimic. Şi cum se întâmplase, că tocmai avea stareţa la masă două doamne bogate care veniseră să facă danii mânăstirii.

Drept pedeapsă, a izgonit-o îndată din stăreţie şi i-a dat ascultare de clisăriţă. Dar maica Trifilia, hotărâtă să facă răutăţi ca să fie trimisă înapoi, de unde a venit, s'a apucat — satana o fi învăţat-o — şi a mutat zaloagele dela toate cărţile din biserică. Ba a schimbat şi mineele, punând luna Decembrie în loc de Cirişar... Incât turburare mare s'a făcut la vecernia acelei zile. Căci în loc să se cânte pe glasul al 6-lea, s'a cântat pe-al 2-lea, şi în loc să se înceapă slujba Naşterii sf. Ioan, s'a început slujba Sf. Spiridon al Trimitundei.

Mutată a fost atunci, buclucaşa surghiunită, la ograda mânăstirii. Dar şi aci, fără multă chibzuială, a dat drumul viţeilor să sugă. Incât nici picătură de lapte n'a văzut economa în ziua aceea.

Ne mai ştiind ce să facă cu astfel de mătrăgună, a pus-o maica stareţa la strană, auzind că are glas şi cunoaşte psaltichia. Dar surghiunita dela Ţânţăreni cânta anapoda şi citea aiurea, aducând turburare şi sminteală în biserică.

A făcut atunci stareţa raport la mitropolie. Iar Inalt Prea Sfinţia Sa a râs cu mare haz de isprăvile celei ce-i parfumase atât de amarnic batista şi a iertat-o de restul osândei.

— Ar fi prea monotană viaţa în mânăstiri, dacă n'ar mai exista câte-o Trifilie sau câte un Carion, a grăit Inalt Prea Sfinţia Sa cu inimă largă, aducându-şi aminte şi de un monah dela Prisăceni, care şi mai multe şi mai mari isprăvi săvârşise.

De atunci, maica Trifilia n'o mai ţine lanţ cu posnele. Dar şi când face câte una — îşi scoate din pârleală pentru multă vreme. Şi cum de-un ţimp nu-şi mai dăduse în petic, părintele Calist, tot cugetând la râsul ei trădător, şi tot bătându-şi capul să descopere cam ce i-ar fi dat satana prin minte să pună la cale, intră la mare şi înfricoşată bănuială că ea şi nu altcineva a spânzurat cotoiul maicii Varvara...

Se închină ca de-un lucru pe care nu l-ar dori, nici pentru Trifilia nici pentru altă călugăriţă de sub duhovniceasca privighere a Prea Cuviosiei Sale, dar n'avu răgaz să-şi adâncească şi să-şi cumpă-

nească temerile. Era tocmai vremea să iasă în faţa uşilor împărăteşti pentru a vorbi soborului precum făgăduise sorii Lămâiţa.

Părintele nostru Calist, nu predică după rânduri ticluite cu şervetul la cap şi învăţate pe de rost. Căci Prea Cuviosia Sa n'a trecut prin seminarii şi prin facultăţi de teologie. A crescut şi trăit în slova cărţilor pătate de undelemn şi de ceară şi crede în cuvântul Domnului care zice: „Iar când propovăduiţi, nu vă gândiţi mai dinainte ce o să vorbiţi, căci Duhul Sfânt vă va învăţa pre voi". Işi face sfânta cruce şi vorbeşte fără pregătire, încredinţat fiind că Duhul Domnului îl călăuzeşte în acel ceas.

Iar cuvântul Prea Cuviosiei sale, slobozit cu greutate printre dinţii rămaşi fără vecini, precum şi fără smuncituri văzute la teatru sau rânduite în oglindă, dar rostit cu buze cinstite, merge deadreptul la inima ascultătorilor, fie ei învăţaţi mari ori muncitori cu mâinile. Nu mai face ocol prin văzduh şi nu mai zăboveşte pe la porţile urechilor. Ii spune păcatului păcat, netrebnicului netrebnic şi satanei satană.

Şi nu se burzuleşte nimeni. Nici păcătoşii, nici netrebnicii, nici chiar satana. Te supără un învăţător făţarnic, care una gândeşte, alta vorbeşte şi alta făptueşte. Precum şi unul care predică fiindcă

așa îi scrie legea sau porunca mai-marelui. Dar Sfinția Sa, părintele Calist, păstrează bună înțelegere între vorbă și faptă. Și nici gândul nu-i umblă pe alte cărări. Dovadă că nici când n'a grăit împotriva beției. Nu e chiar un rău pătimaș, dar fiindcă trece adesea măsura omului cuviincios, socotește Prea Cuviosia Sa că nu-i e îngăduit să dea povețe altora.

Dealtfel, nici n'ar fi locul să se ia la harță cu dracul beției. Călugărițele nu sunt bântuite de acest diavol schimonosit la față și mai rău decât ceilalți. Iar pentru îndreptarea Prea Cuviosiei Sale însuși, predică sora Anghelina năstrușnica ascultătoare dela casa duhovnicească, de-l vâră în nădușeli și chiar în temeri pentru judecata ce va să vie.

Iată-l așa dar, subt candela Răstignirii, voinic la trup și fără frumusețe vremelnică și deșartă, gata să grăiască maicilor și surorilor care așteaptă cuvânt lămuritor și întăritor de suflete. Își ridică sprincenele stufoase, ca un sihastru de prin veacuri sau ca un prooroc insuflat dela Dumnezeu, și cată mai întâi în ochii fiicelor de spovedanie. Ar vrea să descopere dintr'o privire pe ucigașă, dar și mai mult ar vrea ca ticăloasa mână care a spânzurat o jivină fără grai și fără apărare, să atârne de umărul satanei ori măcar de-al unui mirean. Când dădu însă cu ochii de făptura de mironosiță a

Trifilliei, o privi mult şi tâlcuitor, dar fără să descopere un semn care să-i întărească bănuiala, şi iar nădăjdui în bucuria cea dela urmă.

Îşi mângâe barba-i albă şi cu răsucituri ca la sfântul Onutrie, îşi mai drese glasul, mai înghiţi în sec, şi începu cu greutate şi cu vădită temere. Şi pe bună dreptate. Căci niciodată nu cuvântase despre ucigaşi, şi deci străine îi erau locurile din scriptură care vorbesc despre astfel de ticăloşii şi de ticăloşi.

Maicilor şi surorilor,

S'a dus ava Ghemnasie la ava Pafnutie şi l-a întrebat zicând: „De ce se prosteşte omul la bătrâneţe? Şi pentru care pricină unii oameni sunt bântuiţi de necazuri tocmai atunci când numărul anilor şi mulţimea ostenelelor le-ar da dreptul să închidă ochii în pace?" Şi a răspuns marele pusnic zicând: „O ava Ghemnasie! Nimeni nu se prosteşte după ce i-a cărunţit părul şi i s'au slăbit închieturile, dacă n'a fost împuţinat la minte din naştere au din alte pricini de mai târziu, Ci omul bătrân e mai îngăduitor cu greşelile semenilor şi mai puţin încrezător în soarta unor lucruri pe care tânărul le socoate fără cusur şi fără moarte. Iar necazurile cari cad asupra unor bătrâni ce ar avea dreptul să-şi aştepte sfârşitul fără bântueli, sunt ca junghiurile ce-l mai scutură pe bolnav

înainte de a se însănătoşi desavârşit. Mai au unele ăcate de ispăşit şi Dumnezeu găseşte cu cale să-i cureţe mai înainte de a-şi da obştescul sfârşit".

Smerenia mea, după cum bine ştiţi, mi-am tocit virtuţile tinereţelor în grele ascultări la mânăstirea unde am fost primit de obşte şi călugărit şi preoţit, iar aici am venit cu părul alb şi cu mintea întreagă. Incât, nici fapte de ruşine n'am săvârşit, nici altele care să fie socotite a fi din minte uşoară. Ci am umblat pre calea evanghieliei, dar nu ca un apostol din cei doisprezece au din cei şaptezeci, ci ca un călugăr cu trup pământesc carele tot mai face câteodată şi pe placul urâtorului de oameni diavol. Un pahar de vin peste îngăduinţa canoanelor, o glumă care schimonoseşte faţa unui bătrân duhovnic, poate chiar o uitătură peste hotarele adevăratei sfinţenii, mi-am îngăduit adesea, fie din slăbiciunea trupului, fie din încercare dumnezeiască au din ispitire satanicească. Dar un călugăr un e înger, şi dracu nu şi-ar mai avea rost între oameni dacă n'ar izbuti măcar atâta.

Alte păcate care să însemne prosteală la bătrâneţe şi să aducă sminteală obştei — încă n'am săvârşit. Iar cuvioasele şi iubitele mele fiice de spovedanie nici când nu mi-au grăit în faţă cuvinte de vină şi de ceartă, nici pe la mitropolie n'au pus jalobe şi nemulţumiri. Işi vor fi grăit în taină, una

alteia, şi în adâncul gândului, căci fiştecare om crede câteodată şi chiar adesea că a fost asuprit pe nedrept, au că pe bună dreptate dar fără blândeţe, şi atunci tot mai lasă limba slobodă şi gândul fără zăbale.

Ştie însă Dumnezeu, carele toate le vede şi toate le pune în tirizie, şi le cântăreşte, că cu mânie nimic n'am săvârşit şi cu urgie împotriva vreunei călugăriţe nu m'am pornit. Am cântărit păcatul şi am drămuit canonul astfel ca nici păcătosul să rămâe îngâmfat, nici canonul scris numai aşa ca să umple feţele Pidalionului. Căci am socotit cu mintea mea câtă este, că nici alcătuitorul legilor nu este însuşi Dumnezeu, nici călcătorul nu se chiamă drac şi bajocoritor de cele sfinte oridecâteori râde cu gura mai largă sau primeşte în nas miros de bucate oprite. Incât, după proasta mea chibzuinţă, gândesc că nici pre Dumnezeu nu l-am supărat, nici pre sfinţiile voastre nu v'am împilat. Dumnezeu nu scrie câte pahare de vin inghiţite un duhovnic carele altele nelegiuiri n'au săvârşit, iar sfiinţile voastre nu purtaţi duşmănie pentru o mătanie mai mult şi pentru un cuvânt rostit mai cu asprime.

Şi fericit am fost cu duhul şi intru inima mea am săltat, că am înimerit într'o mănăstire cu bune tocmeli şi cu osebite îngrădiri, iar vreme de douăzeci de ani cât am turburat pacea dracilor slujind lui

Dumnezeu şi sfinţiilor voastre, nici pre alţii am smintit nici însumi prada smintelilor n'am căzut. Şi nici vicleşugurile diavoleşti n'au fost în stare să strice dragostea mea pentru sfinţiile voastre, precum nici dragostea sfinţiilor voastre pentru smerenia mea.

Dar iată că Scharaoschi însuşi a purces din iad ca să-mi turbure şi el bătrâneţele şi pacea sfârşitului. Căci nu-l răbda inima, întunecatul şi blestematul, să se lase în veac biruit de nişte sărmane femei şi de nişte bieţi duhovnici plămădiţi din lut. Precum nici dc adiata unui ctitor care porunceşte neosebită dragoste şi milă pentru vierme ca şi pentru făptura omenească.

Vreme de două sute şi douzeci şi patru de ani, cât s'a scurs dela zidirea mânăstirii, adică din căimăcănia Lupului şi până astăzi, mână de maică sau de soră nu s'a ridicăt să ia viaţă dăruită de Dumnezeu. Şi era aceasta cinste mare, încât stârnea uimirea mirenilor şi aducea blagoslovenia arhiereilor şi a preoţilor. Şi întuneca alte păcate ce nici adiată pusă de om, nici lege dată de sinoade, nu le scoate din calea omeneştilor neputinţe.

Dar iată că satana a biruit şi jale mare a cuprins sufletele noastre. Căci nu obştescul sfârşit al unei sărmane pisici ne turbură atâta ci stingerea unei legi care cinstea deopotrivă mânăstirea şi ceata călugărească. S'a făcut ucidere şi deci s'a

dus mângâerea pe care o aveam la ceas de căinţă, şi biletul cu care îndrăzneam să ne înfăţişăm Judeţului zicând: Doamne, om în trup am fost şi neputinţe am avut şi fărădelegi am săvârşit, dar nici când n'am obijduit zidirea ta, nici ucidere n'am făcut în mulţimea făpturilor tale. M'a lăsat calul în mijloc de drum, dar eu cu mâna nu l-am atins; şoarecele mi-a ros antereul şi pâinea, uliul mi-a furat puii dela cloşcă, viermele a ros rădăcina legumelor şi a florilor, greerile mi-a stânjenit rugăciunea şi mi-a îngânat cântarea, dar eu n'am strivit nici şoarece, nici vierme, nici greer şi nici altă jivină, fiindcă toate de tine sânt făcute şi toate dela tine aşteaptă milă şi răzbunare.

Dar sufletul meu e şi mai întristat ca al cuvioşiilor voastre. Căci iată împlinesc şaptezeci şi trei de ani şi nici când n'am primit o palmă dela Dumnezeu, cu toate că viaţa mea mai dinainte n'a trecut fără abateri dela canoane şi dela poruncile stareţului şi ale duhovniceştilor mei purtători de grijă. Şi deci mă tem cu temere mare că Făcătorul cerului şi al pământului, pentru păcate neispăşite, mă pedepseşte în pragul morţii să văz jalea cuprinzând soborul maicilor ce mi-au încredinţat sufletele şi m'au luat chezaş în faţa nemitarnicului judecător. Şi să mor pocăit, încât dracii să nu se mai bucure şi duhul meu să meargă deadreptul în ceata celor ce au crezut şi s'au ispăşit.

Pilde avem din scripturi şi din vieţile sfinţilor părinţi. Bătrâneţea sfântului Vasile, n'a fost oare turburată de cancer şi de uneltirile arienilor şi ale slugilor Apostatului? Iar Ioan cel cu gura de aur, n'a fost surghiunit după ce-i albise părul şi-i slăbise trupul? La bătrâneţe a avut împăratul şi proorocul David amărăciunile cele mari, şi Iov a zăcut pe gunoae, şi Saul şi-a văzut feciorii ucişi de Filisteni, iar Solomon a fost mustrat pentru întoarcerea la idoli. Căci judecata lui Dumnezeu nu zăboveşte pentru toţi până după ieşirea sufletului. Şi mânia lui cade la ceas neaşteptat, au Solomon sau David de te cheamă, au preot sau aprinzător de candele fiind.

Iar împotriva judecăţii Domnului cârtire nu se face. Căci dreaptă e judecata lui şi fără ură sau părtinire osânda Sfinţiei Sale.

Aşi vrea însă, întru uşurarea sufletului meu, şi întru cinstea acestui sfânt locaş, ca necazul ispăşirii pe care l-a voit Domnul, să nu-mi vie dela mână de călugăriţă şi nici de soră. Mirean sau drac să fi săvârşit uciderea. Şi inima mea îmi grăeşte că nu călugăriţă, nici soră, nici mirean a ucis, ci satana însuşi...

Aci, părintele Calist mue glasul caşi când vina aruncată pe satana i s'ar fi părut nedreaptă. Prea se dă totul în seama lui, şi apoi Prea Cuvioşia Sa

însuşi avusese îndoieli, în faţa Lămâiţii, despre amestecul nemijlocit al necuratului.

Dar cine să fie ucigaşul? Nu mirean din sat? Dar ce să caute mirenii noaptea în mânăstire? Atunci — unul din argaţi? Dar ce rău îi făcuse un biet motan ca să-şi răzbune atât de crud?

Işi agăţă ochelarii pe nas, aşa ca vorbitorul care dă peste hârtoape şi caută idei ca să-şi lege cuvântarea, şi în această clipă îşi aduse aminte că sora Lămâiţa nu dă prea mare însemnătate faptului şi că însuşi Prea Cuviosia Sa a zâmbit cu milă şi cu tâlc de turburarea Epraxiei şi a prietenelor acestei călugăriţe zavistnice. Iar rostul acestei cuvântări, după cum statornicise cu Lămâiţa, aşa numai pentru a da puţină apă la moară Epraxiei. Adică pentru mulţumirea prostului şi deci în scopul potolirii lui până la urmă.

Incât, îşi mângâe barba şi mustăţile, mai privi soborul prin ochelari, cu dragostea-i de părinte şi cu mila înţeleptului, şi hotărî să ridice glasul. Mai ales că maica Epraxia dădea semne de prea puţină mulţumire. Sfinţia-ei învinuia administraţia mânăstirii şi deci nu înţelegea să se arunce faptul în spinarea necuratului. Ci să fie socotită mânia lui Dumnezeu, carele prin mână de mirean sau de călugăriţă a dat semn celor ce nu vor să pricepă că nu sunt în stare să cârmuiască obştea pe calea spăseniei.

Zâmbi, părintele Calist, de slăbiciunea omenească, ce sălăşlueşte şi sub rasă caşi sub mindir, şi o lăsă mai moale cu satana.

Maicilor şi surorilor,

Cetind vieţile sfinţilor şi povestiri din Pateric şi din Limonar, vedem că s'au găsit unii din sfinţii pusnici care, după ce o viaţă întreagă s'au luptat cu satana, s'au îndoit apoi că toate răutăţile ar fi scornite de slugile lui Scaraoschi şi că omul n'ar face dela sine fapte care să semene cu cele drăceşti sau cu cele uneltite de încornoratul. Ba chiar au descoperit cu duhul precum că însuşi Dumnenezeu, prin mâna sa cea puternică sau prin mijlocire de înger, săvârşeşte grozăvii în scopul înţelegerii oamenilor că faptele lor l-au mâniat şi că trebue să se îndrepte pre calea cea adevărată.

Cine a rătăcit pe Evrei în pustie? Satana? Nu, ci Dumnezeu Savaot ca să le arate că l-au mâniat?

Cine a trimis pe Nabucodonosor să robească Babilonul? Cine a slobozit foc asupra Sodomlenilor şi asupra Gomorinenilor? Cine a deschis cataractele cerului şi a prăpădit lumea prin potop? Cine a poruncit dărămarea cetăţilor rătăcite din calea cea dreaptă? Vai ţie Capernaume! Vai ţie Neftalime! Vai ţie Ninive!

Aşa că, ar fi cu putinţă să ne fi dat şi nouă Dumnezeu un semn, pentru păcate pe care noi nu

le vom fi băgat în seamă, sau pentru altele mai mari dar ştiute numai de cei ce le-au săvârşit şi însemnate de îngerul Domnului.

Iar dacă aceasta şi nu alta este pricina morţii sărmanului dobitoc, vă strig şi eu ca Ioan în pustie: Pocăiţi-vă şi nu mai greşiţi! Că aproape este împărăţia cerurilor şi mânia Domnului nu va ocoli pe cei păcătoşi. Focul cel veşnic şi pântecele Iadului aşteaptă sufletele celor ce ochi au şi nu vor să vadă, ale celor ce urechi au şi nu vor să audă, ale celor ce minte au şi nu vor să înţeleagă.

Căutând apoi în ochii maicilor, înţelese Prea Cuvioşia Sa că pe cele bune le-a îngrozit ameninţarea, iar pe cele rele le-a uns la inimă şi le-a mulţumit. Şi iar zâmbi ca un înţelept şi iarăşi încă odată cunoscu iscusinţa de necrezut a sorii Lămâiţa. Şi-şi pregăti glasul ca să închee cu duhovniceşti îndemnuri pentru maicele care „minte au şi nu vor să înţeleagă" şi pentru cele ce ar vrea să înţeleagă toate tainele şi toate învăţăturile, dar neavând minte câtă le trebue săvârşesc greşelile neştiinţei şi ale prostiei. Dar chiar în clipa când să-şi deschidă din nou gura, îi alunecară ochii către strana stângă şi zăriră limba scoasă în batjocură, a maicii Trifilia. Şi îndată se turburâ cu duhul şi-şi văzu toată osteneala-i de douzeci de ani având soarta cetăţilor din Vechiul Testament.

Căci strâmbătura necuvioasei călugăriţe nu putea fi altfel tâlcuită decât în chipul că ea cunoaşte mai bine cum stau lucrurile. Şi că nu dela Domnul, nici dela diavolul se trage năprasnicul sfârşit al lui Tănase Păcătosul, ci mână de călugăriţă a ucis. Adică chiar mâna ei, a blestematei de Trifilia.

Şi pe loc, aşa cum s'ar putea întâmpla chiar îngerului blândeţei — şi lui Dumnezeu însuşi, faţa i-se făcu roşie şi apoi pământie, ochii scapără fulgerile mâniei şi capul se cutremură de grozăvia descoperirii. Se stăpâni totuşi în cuvintele ce urmară, ca mai apoi să tune ca Ieremia înainte de căderea Ierusalimului.

Maicilor şi surorilor,

Am zis mai înainte că omul e în stare să facă şi dela sine fapte care să semene cu cele făcute sau numai uneltite de către ucigă-l toaca. Incât n'ar fi de mirare că însăşi mâna unei călugăriţe a strâns curmeiul de grumazii jivinei. Şi adevărul se pare că e acesta. Căci, dacă sânt cu totul treaz şi amăgirea nu mă cuprinde, simt suflarea Sfântului Duh care mă turbură şi mă îngrozeşte.

Nu Dumnezeu, nici Satana, ci o călugăriţă a ucis. O ticăloasă şi o netrebnică a călcat rânduelile Sfinţilor Părinţi şi porunca ctitorească şi învăţăturile duhovnicului, fără altă pricină decât aceea de a stârni scandelă în mânăstire, ca la urmă să râză

ca un diavol împeliţat şi ca o nebună fără minte şi fără judecată.

Mă mir că nu se scufundă locul pe care-i stau acum picioarele şi s'o înghiţă pământul de vie. Că zădarnică i-a fost viaţa şi amară îi va fi veşnicia, Ci mai bine şi-ar striga nemernicia şi şi-ar cere ertare soborului. Ca bănuiala să nu cadă pe cea nevinovată, şi nici smerenia mea să nu fiu nevoit a o scoate la arătare. (Maica Trifilia şi-a luat o mină aşa de nepăsătoare, că părintele Calist se îndoeşte pe loc — şi de puterea ameninţărilor sale dar şi de vinovăţia celei bănuite. Incât pentru a nu se rătăci pre sine şi pre alţii, îşi slăbi iarăşi glasul şi dădu păcătoasei răgaz de cumpănire).

Maicilor şi surorilor, fiştecare mânăstire îşi are lucrurile ei de cinste şi de laudă. Una se făleşte cu moaştele vreunui sfânt, alta cu vreo icoană făcătoare de minuni, iar alta cu un izvor tămăduitor de suferinţe. Una are cântăreţi vestiţi, alta are zugrăvituri fără seamăn, iar alta odihneşte trupuri de domni şi de mitropoliţi înse anaţi. Mânăstirea Neadormiţilor era vestită prin trudnicia de negrăit a obştejiţilor, care nădăjduiau mântuirea sufletului dela neînchipuita obijduire a trupului, că hrană abia îi dădeau te miri ce, iar de somn nici pomineală să-l lase să doarmă. Iar achindinenii ce-şi zic catolnici, au un fel de călugări care nu deschid

gura să scoată un cuvânt decât numai la cazuri de grea cumpănă şi numai cu blagoslovenia celui mai mare.

Sfânta şi dumnezeeasca noastră mânăstire, n'are obiceiul nedormirii, nici pe al tăcerii, nici sfinte moaşte nu găzdueşte, nici trupuri de voevozi sau de arhierei, dar şi ea are un lucru tot aşa de bun, că mâncare de carne nu s'a mâncat, iar viaţă de jivină nu s'a ridicat nici când dela zidirea ei, nici de călugăriţă au de soră, nici de argat mirean, în cât îi ţine cuprinsul dela un hotar şi până la alt hotar. Iar acum s'a făcut moarte de dobitoc nevinovat. Care de-ar fi dela duh viclean, au din pronie cerească, am avea doar pricină de temere şi de pocăinţă, dar dacă e de mână de maică, au de soră, sminteala ar fi mare în lume şi fala noastră ar cădea şi nădejdea mântuirii noastre s'ar împuţina. Iar eu păcătosul şi netrebnicul, aş răspunde în faţa Inalt Prea Sfinţiei Sale şi apoi înaintea lui Dumnezeu pentru o asemenea cădere.

Aşa că, întru aflarea adevărului şi întru liniştea soborului, rog pe maica sau pe sora care s'a ispitit astfel dela diavolul, să mărturisească însăşi păcatul. Ca isbăvirea ei să fie apoi mai uşoară şi sufletu-i să nu zăbovească îngreunat. Aşa a făcut tâlharul de pe cruce, aşa a făcut vameşul şi tot aşa păcătoasa din evanghelie.

Iar dacă nu e de faţă sau n'are îndrăzneala adevărului, îi dau îngăduinţă spre a se mai sfătui cu sine şi cu alţii, până la slujba vecerniei. Iar după pavecerniţă să-şi strige păcatul în faţa sosoborului, ca să nu cază în osânda sfintelor so boară. „Răcnit-am din suspinarea inimei mele", zice psalmistul. „Şi din voia mea mă voiu mărturisi Lui", zice iarăşi. Spune şi nu te ruşina: „A mea e umflătura, părinte, a mea este rana, dintru a mea ticăloşie s'a făcut iar nu dintu a altuia. Nimene nu este pricinuitor al acesteea: nici om, nici duh, ci eu însămi am săvârşit-o". Amin.

* * *

Cuvântarea părintelui Calist n'a mulţumit până la urmă, pe nimeni. Nici măcar pe sfinţia-sa însuşi.

A vrut să arunce vina pe diavolul, isbutind să liniştească partea cea mai mare a călugăriţilor de faţă. Dar totodată a sbârlit şi mai vârtos răutatea Epraxiei şi a celor din preajma acesteea.

Atunci a făcut pe placul învrăjbitoarelor şi a socotit a fi mânia lui Dumnezeu. Era încredinţat că nu făptueşte un păcat ci un lucru înţelept. Căci pentru a potoli focul până a nu se întinde, strici un covor de ţesătură scumpă. Iar pentru a dămoli limba bârfitorului, îţi calci pe inimă şi scornesti o minciună, sau îi zâmbeşti cu buze viclene.

Dar a venit strâmbătura buclucaşei Trifilia şi

l-a scos îndată din ape liniştite. S'a simţit împuţinat ca duhovnic şi s'a pornit să facă lumină. Ci nici lumină n'a făcut, nici lui Dumnezeu n'a slujit, nici pe diavolul nu l-a ruşinat. Iar toate maicile dinpreună cu Epraxia şi cu ascultătoarele ei, au ieşit din biserică turburate cu duhul.

— Eu mă ştiu că nu l-am spânzurat, se lepădă o maică făcându-şi sfânta cruce.

— M'a ferit Dumnezeu! se lepădă şi alta îngrozită de ce ar putea să se mai întâmple.

— Mai bine o spânzura pe maica Epraxia, cuteză duhlia Trifilia.

— Ba mai bine te spâzura pe tine, şi încă de limbă, că prea îţi iei nasul la purtare,—se oţeri maica Epraxia. Pentru ce să mă spânzure pe mine? Fiindcă vreau dreptate în ţara românească? Să le spânzure p'alea care fac nedreptate.

— „Nedreptate am văzut şi m'am scârbit", oftă Trifilia odată cu autorul celor o sută cincizeci de psalmi. Ce zici, maică Sevastia? Nu prooroceşti nimic?

Maica Sevastia, lungă şi fără pic de carne pe ea, îşi ridică pleoapele cu obidă şi-şi purtă ochii ameninţători şi fără culoare, dela Epraxia la Leonida şi dela aceasta la Trifilia. Apoi se mai încruntă încă şi grăi cuvinte rostite de buzele Ieremiei proorocul:

— „Ierusalime, spală răul din inima ta ca să te mântuești. Până când se vor încuiba în tine gânnecredincioase ?"

„Căile tale și faptele tale, Israile, ți-au pricinuit acestea. Din pricina necredinței tale ți-a venit această amărăciune care a străbătut până la inima mea".

„Turburatu-s'a inima mea întru mine și nu pot tăcea, căci tu, suflete al meu, auzi glasul trâmbiței și surletele de războiu".

„Mă uit preste țară și iată e dărâmată și pustie. Caut la ceruri și iată nu-i-lumină pre ele. Privesc la munți și iată-i tremură, și dealurile toate se clătesc".

„Oare mult mi-i dat să văd steagul și să aud sunetul trâmbiței ?"

„Fugiți, fiii lui Veniamin, fugiți din Ierusalim, trâmbițați cu trâmbița și dați semne prin focuri, căci iată se ivește dela miazănoapte necaz și prăpăd mare".

Numai câteva dintre călugărițe, unele prea bătrâne, altele prea tinere, se temeau de blestemul ctitoricesc, căci celelalte nădăjduiau în milostivirea și în înțelepciunea lui Dumnezeu, care n'o să-și lase sfântul locaș să piară din pricina morții unui cotoi. Dealtfel nici părintele duhovnic nu catadixise

să pomenească măcar de înfricoşatele cuvinte ale vornicului. Toate însă, dela cea mai puţin credincioasă şi până la cea mai habotnică, erau încredinţate că aceea care a săvârşit fărădelegea îşi va primi fără zăbavă osânda. Nu-i cu putinţă ca Dumnezeu să nu ţie seamă măcar de dorinţa cea mai mică a aceluia care şi-a jertfit averea pentru a-i zidi locaş de laudă şi de proslăvire.

Incât, fiştecare îşi cerceta pe cea mai de aproape şi pre sine însăşi, ca nu cumva să fi ucis în neştire, căci adesea li se întâmpla sfinţilor pusnici să păcătuiască cu mintea netrează. Multe şi minunate sunt vicleşugurile diavolului; iar omul cel mai pricopsit în sfinţenie şi în înţelegere, cade adesea în cursă meşteşugită.

Insăşi maica Trifilia, cu toată limba ei slobodă şi cu toată mintea-i ce pare—dar nu e—uşuratică, şi cu felul ei de-a micşora puterea blestemelor de pe hrisoave îngălbenite, simţi ca o înfiorare în tot trupul şi-şi strânse gura să nu mai râdă. Mai cu seamă că se gândi şi la încurcătura pe care o va face năstruşşnica-i idee de a bate telegramă mitropolitului. Dar până acasă tot râse. Foarte încredinţată că până la urmă toată lumea va râde. Chiar şi îngerii şi dracii.

— Eh, îşi zise, parcă Dumnezeu o să ţie seama de scrânteala unui boier bătrân, care după ce şi-a

cheltuit tinerețea în orgii și în asuprirea celor săraci, l-a găsit la urmă mila de pisici și de șopârle! Și parcă Inalt Prea Sfinția Sa mă cunoaște eri, de alaltăeri! O să mai fac vreo câteva sute de mătănii, așa cum am mai făcut atâtea mii, și atâta tot, Când să intre însă în chilia-i albă și înconjurată de petunii și de ochiul boului, de busuioc și de moțul curcanului, de rozetă și de rochița rândunicei, auzi din urmă glasul aspru și dușman al duhovnicului, și iar i se strânse inima și-i fugi râsul dela gură.

— Ghiavoliță blestemată, o luă bătrânul cu iuțeală, tu ai spânzurat pe dracul de cotoi. Să nu tăgăduești că te afurisesc cu toate canoanele celor șapte soboare. Mai bine să-mi spui drept, că n'ai să pătimești lucru mare. Maicile sunt obișnuite cu ticăloșiile tale și o să facă mai puțină zarvă decât în cazul când fapta a fost săvârșită de alta. Ba la urmă de tot n'ar fi de mirare să râdă și ele.. Iar tu o să scapi cu vre-o cinci sute de mătănii cu oprire dela împărtășanie și cu șase săptămâni de postire ca în Tebaida și ca pe malul Eufratului. Iar dacă nu mărturisești singură, vei fi descoperită prin semn dela Dumnezeu — și poate chiar dela cel care te-a pus la cale — ptiu, blestematul!— și vei lua drumul surghiunului. Sau poate vei fi chiar deslegată de jurământ și lăsată să faci glume cu

bărbatul şi cu soacra... Grăeşte diavoliţă împeliţată!

Maica Trifilia luă o înfăţişare cu totul smerită şi căelnică. Zise:

— Vai, cinstite părinte, ce păcat vă faceţi! Aşa de drag mi-era bietul Tănase că nici nu vă închipuiţi cât mă doare moartea lui... Nu atât pentru sufletul lui mă tem, că dobitoacele fără grai nu vor fi având judecată, ci mă gândesc la atâtea pisici care au rămas plângăreţe... Numai pe ulicioara noastră avea vreo şase îbovnice...

— Ridică ochii în sus! îi porunci cu asprime prefăcută părintele arhimandrit. Maica Trifilia ascultă porunca şi deschise doi ochi atât de miraţi şi de nevinovaţi că nici la câinele cel mai bun şi mai credincios nu întâlneşti. Prea Cuvioşia Sa o privi îndelung, întâi cu asprime, apoi cu mirare şi la urmă cu bunătate şi cu deplină înţelegere. Căci nu descoperi nici un semn în adâncul ochilor sau pe catifeaua obrajilor, care să-i îndreptăţească măcar cât de cât nesăbuitele bănueli al Sfinţiei-Sale. Rămase însă uimit, cum i s'a mai întâmplat adesea, de seninătatea cu totul copilărească a acestei călugăriţe pline de îndrăzneală, care numai c'o jumătate de ceas înainte îi scosese limba în timpul predicei. Şi care, după credinţa rar înşelătoare a Lămâiţii, n'are cugetul cu totul curat nici în clipa de faţă.

— Ptiu, bată-te mântuirea! grăi Prea Cuvioşia Sa cu totul biruit, şi plecă mai liniştit întru cele dinlăuntru. Nădăjduia că în şedinţa comitetului au să-şi tocească pornirile şi maicile care caută ceartă cu lumânarea. Iar cu descoperirea ucigaşului îşi bate capul sora Lămâiţa. Şi ea n'are să dea în în vileag dacă prin aceasta va fi ameninţată pacea mânăstirii. Incât, până diseară se vor linişti lucrurile, şi mâine dimineaţă vor face maicile pravila fără să-şi mai aducă măcar aminte de turburarea din ajun.

Iar maica Epraxia, fire arţăgoasă şi greu lăsătoare, îşi pofti acasă pe cele trei duşmane ale consiliului economic, adică pe Maximila, pe Apolinaria şi pe Aglaida, precum şi pe maica Leonida care era împotriva întregei cârmuiri, şi pe cuvioasa Glicheria care avea ce avea cu părintele duhovnic. Şi aci, între patru pereţi şi la o gustărică de ţuică bătrână, se găsiră toate unite în credinţa că mânăstirea se află in ziua, dacă nu chiar în ceasul cel din urmă. Şi aceasta numai din pricina conducerii, care nici pe călugăriţe nu le încântă, nici pe Dumnezeu nu-l mulţumeşte. Nici mitropolitul nu saltă de bucurie, nici mirenii dreptcredincioşi nu se îndeasă ta biserică mai abitir ca mai înainte.

Nu se găsiră însă la un gând atunci când trebuiră să caute pe ucigaş. Maica Epraxia cu Apo-

linaria, cu Maximila şi cu Aglaida, socotesc a fi semn dela Dumnezeu şi deci nu trebue căutată mână de om. Maica Leonida încă nu-şi poate statornici o părere, iar Glicheria care se crede năpăstuită de către duhovnic, are o bănuială pe care n'o poate mărturisi decât după mai multă şi mai chibzuită judecată.

Şi mai vârtos se împerechiară când vrură să descopere pricina mâniei lui Dumnezeu. Căci maica Epraxia dă vina pe stareţă. Apolinaria pe econoamă, Aglaida pe secretară, Maximila pe eclesiarhă, iar maica Leonida tot nehotărâtă şi maica Glicheria tot în tainică bănuială.

Se uniră însă iarăşi atunci când cumpăniră rostul şi urmările unei văsniriţe. Epraxia şi cu Leonida vor da atacul în şedinţa consiliilor, iar celelalte vor aţâţa mânia celor mai uşoare la minte. Apoi, ca urmare şi culme, vor face plângere sfintei Mitropoliei. Motive sunt berechet. Şi adiata ctitorului şi bătrâneţea şubredă a stareţei, şi râsul neturburat al maicii Xenia, iconoma, şi limba cicălitoare a eclesiarhei, precum şi altele pe care n'avură timp să şi le mărturisească.

Şi sigure erau că nimeni n'are să le osândească pentru mărunţimea faptului care le-a stârnit supărarea. Căci Dumnezeu are alte tirizii pentru cântărirea păcatelor, decât legile după care osân-

desc judecătorii pământeni. Isac a pierdut împărăţia cerurilor pentru un blid de linte, iar Ionathan pentru o ceaşcă de miere. Luf Arie i-au ieşit maţele pentru o nepotrivire de păreri, iar toată osteneala şi jertfele lui Solomon pentru zidirea şi împodobirea Ierusalimului, erau cât pe-aci să fie întrecute de slăbiciunea pe care o arătase la bătrâneţe către femei de altă lege.

Numai maica Sevastia, singuratică în gândurile şi în ostenelile cuvioşiei sale, rămăsese în ţaţa bisericii să-şi strige frica şi durerea, din slova Bibliei şi cu dogoarea proorocilor:

— „Pogoară-te şi şezi în ţărână, fiica Vavilonului. Stai pre pământ fără Tron, fiică a Caldeilor, căci nimeni nu te va mai numi gingaşă şi cu nuri".

„Intru fărădelegile tale nădăjduiai şi ziceai: „Nimeni nu mă vede! Drept accea va veni peste tine o nenorocire pre care nu vei şti s'o înlături cu vrăjitoria ta. Şi te va copleşi prăpădul pre carele nu vei putea să-i ispăşeşti".

„Nu este pace pentru cei fărădelege, zice Domnul".

„Voiu aprinde foc în zidurile Damascului şi va mistui palatele lui Benhadad"...

„Vai ţie Horazine! Cai ţie Vitsaida!".

V

Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Varsanufie suferă de o boală pe care doctorii o numesc lumbago, iar lumea care nu se caută cu doctori îi zice „răceală în șale".

Indată ce înaltul prelat simte în spate cuțitul nevăzut, care-i dă fiorul morții, pe loc se răspândește trista veste în tot palatul, prin chiliile sfinților slujitori și în tot orașul de reședință. Audiențele se întrerup și binecredincioșii creștini așteaptă „desnodământul fatal". Nu din vreo dușmănie ce ar purta arhipăstorului, ci din dorința de a-și aedea urbea scoasă măcar peutru câteva zile din mormântul provincial și desmorțită de surle și de tobe, de clopote și de vizite simandicoase. Căci, afară de parada zecemaiului și de alegeri cu rapanghele, acestea abia la doi, trei ani odată și din ce în ce mai înstreinate de tradiție, alte pri-

lejuri de înălțare patriotică și de mândrie cetățenească nu prea li se mai ivesc. Foarte rar, la douăzesi-treizeci de ani odată, își inmormântează câte un verhovnic politic, fost ministru sau numai pe jumătate, ori câte un general comandant de corp; și nu toate generațiile au durerea și satisfacția să privească cortegiul cu rândueli de veacuri, al unui mitropolit în drumul cel din urmă.

Această boală a Inalt Prea Sfinției Sale, mai are și altă poreclă pe care i-a dat-o ieromonhul Serghie, iconomul mitropoliei, și pe care și-au însușit-o fără zabavă și fără mustrări de cuget, toți slujitorii mari și mici ai catedralei, ai cancelariei și ai palatului. I-a zis, adică părintele Serghie: *Mila păcii...* Fiindcă Inalt Prea Sfinția Sa, care dealtfel n'are plăcerea prigoanelor, nici să-și deschidă urechea la minciuni și la zavistii, iar nedreptăți nu săvârșește decât în neștiință și prin amăgirea slujitorilor cu viclesuguri și cu netrebnică ținere-de-minte, — a căpătat de mai înainte un obicei supărător pentru sine și mai ales pentru alții. Și anume: gesticulează prea mult și-și mută picioarele fără încetare prin salon și prin toate colțurile cuprinsului arhieresc.

De aceea, când boala, pe care abia o mai dovedesc băile și ventuzele, își soate iarăși capul. toată ceata de subt aripile Inalt Prea Sfinției Sale,

răsuflă dinpreună cu ieromonahul Serghie zicând: „A sosit *Mila-păcii*". In cele câteva zile, câteodată chiar săptămâni, cât junghiurile îl ţintuesc în pat, pe înaltul ierah, se mai odihnesc mâinile şi picioarele arhiereşti, iar feluriţii slujitori, dela bucătar şi şofer până la vlădica vicarul, mai scapă de vizite neaşteptate şi nedorite.

Cum însă tot binele are şi o parte rea, după cum tot răul are şi o parte bună, aşa ca să nu cadă omul nici în jalea desnădejdei, nici în ízăltarea bucuriei, şi ca să-şi dea seama şi mai abitir că viaţa e făcută din cotituri şi din strâmbături; şi deci s'o primească şi s'o privească ca atare; binele de care se bucură picioarele şi braţele mitropolitului Varsanufie îi aduce oarecare iuţeală în judecată şi mânie în hotărîri. Caşi când junghiurile ar fi stârnite de vreun popă necăjit sau de vreun călugăr luptător cu puterile iadului, iar nu din vina celui ce-şi lasă răceala să se învechească şi să prindă rădăcini.

Incât, unii dintre protopopi şi din consilierii eparhiali, abia găsesc prilejul să-şi facă mendrele; iar alţii cei mai mulţi — slavă lui Dumnezeu! — nu ştiu cum să mai sucească lucrurile ca din starea Inalt Prea Sfinţiei Sale să nu iasă nedreptăţi, şi nici dreptăţi stricătoare de pravilă şi de datini.

Intre aceştia din urmă se numără din fericire şi

părintele Serghie care, ca unul ce se află aproape necurmat în preajma arhiereului, şi iscusit la minte cum s'a brodit, poate găsi şi destule prilejuri să înrăurească chibzuinţa unui bolnav. Spre deosebire de arhimandritul Terapont, exarhul sfintelor mânăstiri, care, cu toate că nu e rău la inimă, dar fiind născut cu duh sărac, şi învăţând la urmă teologia şi ştiinţa dreptului — ce-i trebuia? — a izbutit să facă dintr'o prostie plăcută şi nestricătoare, una colţuroasă şi periculoasă. Altfel n'ar pricepe nimenea cum de duşmăneşte tocmai tagma călugărească, el care e crescut în mânăstire şi a primit învăţătură în seminar călugăresc, şi apoi trimis la stiinţă mai înaltă — ce-i trebuia? — tot cu cheltuiala mânăstirii a fost.

Cu toate acestea, greşeli prea mari nu săvârşise încă mitropolitul. Ceeace îl îndemnau răii să facă, dregea apoi repede după sfatul cuviosului Serghie şi al celorlalţi ca el. Intre care şi prea cucernicul preot Istrătescu, om cu frica lui Dumnezeu şi referent în cele fără materie, precum şi cuviosul monah Pafnutie adus din schit de munte pentru grijirea stomacului arhieresc.

Dar astăzi, cum s'a întâmplat, că şi junghiurile Inalt Prea Sfinţiei Sale au fost mai neîndurătoare, şi părintele Serghie a lipsit, fiind ţinut de treburi la via sfintei mitropolii, iar cuviosul Pafnutie n'avea

baftă fără fratele Serghie. Şi chiar de-ar fi avut,— tocmai îşi feştelise meseria şi primise cele cuvenite. Încât, gluma prea de oae a maicii Trifilia, a fost cântărită şi judecată de un bătrân bolnav şi supărat pe bucătar, şi de mintea prost născută, strâmb crescută şi rău strunită, a arhimandritului Terapont. Asfel că, a ieşit o încurcătură şi o turburare, pe care nici maica Trifilia n'a căutat-o şi nici nu şi-ar fi închipuit-o, nici diavolul n'a aşteptato. Căci, oricât ar fi necuratul de iscusit în răutăţi, se găsesc totuşi oameni — mireni şi clerici — care îl uimesc, unii prin minte deşteaptă întru netrebnicii, alţii prin prostie umflată şi îngâmfată de învăţătura cărţii.

Şi lucrurile s'au petrecut după cum urmează — şi după cum nu trebuia.

Tocmai se potolise oarecum Inalt Prea Sfinţitul Varsanufie din supărarea ce-i pricinuise bucătarul, căci din lista îngăduită de boală şi mai ales de doctor, nu mâncase decât supă şi compot, şi cugeta asupra unei minuni care să-i izbăvească muşchii din şale, şi asupra unui somn care să-i dea câteva ceasuri de uitare şi de odihnă, — când iată că intră val-vârtej arhimandritul Terapont cu telegrama buclucaşă. Căci mânăstirea Ţânţăreni, pentru viaţa mai deosebită a maicilor şi pentru reguli

ţinute de două veacuri, se bucura de mai mare cinste în ochii mitropolitului, şi exarhul avea poruncă să-i supună de îndată orice ar privi mai ales partea duhovnicească a stărilor de acolo. Altfel ar fi mai zăbovit Terapont până după un pui de somn, cu toate că vestea era ca un trăznet căzut din cer albastru, şi deopotrivă de păgubitoare Bisericii.

Tănase Păcătosul găsit spânzurat maica Varvara.

Astfel sună telegrama. Şi era semnată *Epraxia Monahia Păcătoasa...*

La început, Inalt Prea Sfinţia Sa nu vru să-şi creadă urechilor. Ştirea era din cale afară de uluitoare. O crimă se săvârşise într'o sfântă mânăstire! Şi încă într'una de călugăriţe! Negreşit, grozăvia s'ar mai uşura dacă acel Tănase ar fi spânzurat pe Varvara, însă era fără margini cuprinse de judecată şi de înţelegera omenească, dacă s'ar fi întâmplat cu totul dinpotrivă. Adică maica Varvara să fi spânzurat pe Tănase...

— Ticăloasa! gemu Inalt Prea Sfinţia Sa când rămase la gândul cel din urmă. Cine ştie ce taină se ascunde aci... Şi barem de-ar rămâne taină, se întremă o clipă întrezărind o pricină pe care iscusinţa autorităţilor n'o va putea pătrunde.

— Ticălosul! scrâşni apoi întorcându-se la părerea cea dintâi. A râvnit la sărăcia unei călugăriţe şi s'a dus s'o prade... A gândit că o bleată

femee slabă şi fără arme de foc, n'o să fie în stare să zică nici cârc... Hm, dar voinică trebue să fie Varvara aceea, dacă...

Aci, gândurile Inalt Prea Sfinţiei Sale se împotmoliră iarăşi. Oricât de puternică ar fi o femee şi tot nu poate copleşi astfel forţa unui bărbat încât să-i pună laţul de gât. Şi chiar de-ar fi cu putinţă, nu merge o călugăriţă în apărarea ei până la ucidere. Şi încă una din Ţânţăreni. Atunci — ce să fie ?

Arhimandritul Terapont, nerăbdător să-şi spună părerea, aşteptă totuşi ca mitropolitul să-i dea a înţelege că el n'are una. Mai ales că nici Prea Cuviosia Sa nu putea ghici înţelesul adevărat al telegramei.

— Părerea mea, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, grăi el fără îndestul curaj, este că — ori Tănase a spânzurat pe Varvara, pentru pricini ce urmează a se dovedi, ori s'a spânzurat singur, şi în cazul acesta nu-i prea greu de ghicit ce anume l-a îndemnat să-şi vândă sufletul satanei... Maica Varvara c femee... Şi călugăriţă. Adică şi lipsită de curaj şi temătoare de legi şi de pedeapsa lui Dumnezeu. Cum însă din telegramă s'ar mai înţelege că Tănase a găsit pe Varvara spânzurată, şi dacă lucrurile stau astfel, nu încape îndoială că faptul se datoreşte unei înebuniri subite sau unei teribele

mustrări de conştiinţă... Iar dacă, după o mai largă interpretare a cuvintelor sosite prin telegraf, au fost găsiţi amândoi spânzuraţi, motivul se înţelege fără prea mare greutate...

— Ticăloşii! răcni înalt prea sfinţitul, mai mult de înţepătura simţită în şale decât de prepunerea exarhului.

Apoi, citi însuşi telegrama şi trase aceleaşi încheieri caşi Terapont. Dar cu mai puţină tărie ca exarhul.. Nu putea însă tăgădui existenţa cuvintelor *găsit spânzurat*, şi nici rostul lor între două nume proprii. Deci. ucidere s'a făcut. Urmează numai să se afle cine şi-a întinat braţul şi sufletul şi care-i pricina atât de înfricoşată.

— Motivul se înţelege! răcni îndată Inalt Prea Sfinţia Sa, mai abitir ca de tăiuşul boalei. Odată ce ea e femee, iar lui îi mai zice şi Păcătosul, şi Pafnutie bucătarul pricepe fără să-şi bată prea mult capul. Ticăloasa!... Cine şi-ar fi închipuit că la Ţânţăreni...

Aci, junghiurile se înteţiră deodată, caşi când ar fi avut poruncă să oprească limba mitropolitului a grăi cuvânt mare, şi înaltul ierarh îşi opri gândul şi dădu limbei altă întrebuinţare. Lăsând şi arhimandritului răgaz să-şi îndreptăţească deosebita şi îndoita cinste ce i se arată: de supraveghetor al mânăstirilor şi de sfetnic pentru care nu există taine.

Prea Cuviosul Terapont, bărbat încă tânăr şi deosebit de chipeş, ca o despăgubire pesemne pentru sărăcia-i din cap, îşi drese glasul şi mustăţile, şi cuteză cu ifos de teolog, şi cu temeiuri din cărţi care tot mai alcătuesc hrana sufleteaccă a monahilor:

— Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, mai mult sau mai puţin, (acesta e un tic al P. C. Sale), eu am prevăzut de mult că mănăstirea Ţânţăreni o să cadă odată, mai mult sau mai puţin, într'un păcat de moarte. Viaţa care dăinueşte acolo, mai mult sau mai puţin, de două sute şi ceva de ani, în necurmat contrast cu viaţa din alte mânăstiri şi din lumea încunjurătoare, mai mult sau mai puţin, va avea sfârşitul logic al celor ce cultivă extremele; sfârşit prevăzut dealtfel şi de cei mai înţelepţi din primii organizatori ai monahismului. Mai mult sau mai puţin.

„Este mai bine pentru călugăr să ţină calea de mijloc, zice cuviosul Pimen cel Mare, căci aceasta este *calea împărătească*, mai uşoară şi mai lesnicioasă. Ca nici mintea să se trufească şi nici diavolul să-l bântue prea tare cu răutatea lui".

Iată un sfat, mai mult sau mai puţin, dat monahilor de unul din cei mai vestiţi pusnici care s'au nevoit în pustiul Tebaidei. Viaţa pe care a dus-o marele Pimen a fost deosebit de aspră şi în

necurmată şi crâncenă războire cu ispitele şi cu neputinţele, mai mult sau mai puţin, inerente firii omeneşti. El a cunoscut deci, din proprie experienţă, că nu oricine se poate război la infinit cu omul din el şi că, pentru evitarea unor căderi, mai mult sau mai puţin, care să dărâme tot edificiul zidit cu ani de suferinţe şi de încordare a voinţei, e mai înţelept pentru călugăr — şi chiar pentru mirean — să ducă o viaţă de mijloc. Sforţările vor fi mai mici, răsplata cerească şi chiar pământească mai puţin însemnată, dar şi riscurile unei prăbuşiri mai neameninţătoare.

In mănăstirile noastre, ca de altfel în mai toate aşezămintele călugăreşti din lumea ortodoxă, pe cele de alte rituri nu le cunosc, mai mult sau mai puţin, s'a urmat în genere calea indicată de înţelepciunea cuviosului Pimen. Rezultatul este cel care se vede: călugăria dăinueşte de un mileniu şi jumătate, cu acelaş rost de conservare a tradiţiilor şi de frână pentru amatorii de salturi primejdioase, fără să mai producă însă sfinţi şi să mai facă minuni, fără să se mai lupte prea vârtos cu Satana şi să slujească exclusiv lui Dumnezeu, dar şi fără pericolul unei îmbrăţişeri definitive cu îngerul negru şi a unei lepădări de Dumnezeu. Mai mult sau mai puţin.

Mânăstirea Ţânţăreni, constitue desigur o ex-

cepție și aș putea să zic și fericită. Totuși de admirat pentru îndelunga dăinuire. Mai mult sau mai puțin. Dar și o permanentă sursă de griji pentru cei ce cunosc soarta călugărilor care, în loc să asculte sfatul lui Pimen, trec dintr'o extremă în alta, ca mingea dintr'o mână într'alta.

Dealtfel, satana n'a fost cu desăvârșire exclus din viețuirea țânțărencilor. Dacă în alte mânăstiri avem, mai mult sau mai puțin, cazuri cu totul excluse din mintea celor ce au fundat monahismul; la Țântăreni, în schimb, e cel mai cumplit cuib de vrajbă și de răutate, care nu mai puțin bucură pe vrăjmașul neamului omenesc. Fiindcă omul, mai mult sau mai puțin, e caşi câinele: cu cât e mai privat de libertate, cu atât devine mai rău. Maicile din Țânțăreni se cârmuesc întocmai după legile sfântului Vasile și după tipicul sfântului Sava, necunoscând ce e călcarea de post, nici legături vinovate cu parte bărbătească, nici ucidere de muscă măcar, dar zavistia și ura nu își au sălașul în celelalte mânăstiri mai în neînțelegere cu tipicul, ci chiar acolo în Țânțăreni. Mai mult sau mai puțin.

N'am auzit încă de un caz ca acel pe care ni-l vestește telegrama, să se fi petrecut în vreo mânăstire din România. Vor fi fost certuri între frați, schingiuiri, asta mai demult, din partea adminis-

traţiei, judecăţi cu mirenii, mai mult sau mai puţin, dar de omoruri nu s'a pomenit încă. Numai la Ţânţăreni putea să se întâmple această grozăvie. Mirarea trebue să fie, mai mult sau mai puţin, că abia după două sute de ani a izbutit dracul să-şi facă pofta cea mare...

Mitropolitul Varsanufie, pe care ticul exarhului îl supără tot aşa de rău caşi lumbago-ul Inalt Prea Sfinţiei Sale, avu răbdarea să-l asculte până la sfârşit, fiindcă în acest răstimp tocmai îl freca Manole cameristul pe porţiunea bolnavă a spatelui şi deci tot nu putea să scoată vreun cuvânt. Şi apoi, părintele Terapont trebue lăsat să-şi spună gândul până la sfârşit, căci o întrerupere cât de mică îl scoate de făgaşul pe care a pornit şi-l rătăceşte pe văi şi pe dealuri.

— Gata? întrebă Inalt Prea Sfinţia Sa când îi veni bine.

— Gata! răspunseră totodată exarhul şi cameristul.

— Şi care-i părerea Prea Cuviosiei Tale?

— Părerea mea, mai mult sau mai puţin, sunt convins că nu se deosibeşte de aceea a Inalt Prea Sfinţiei Voastre... Şi anume că omorul dela Ţânţăreni dăunează bisaricii mai mult decât toate abaterile pe care le săvârşesc restul călugărilor şi călugăriţelor, mai mult sau mai puţin, abateri cu

care lumea s'a obișnuit dealtfel și nu le mai bagă în seamă.

— Sancțiunea ?

— Desființarea mânăstirii, grăi părintele Terapont cu oarecare întârziere. Altfel, tot respectul pe care dreptcredincioșii creștini îl purtau mânăstirii Țânțăreni și călugărițelor de acolo, se va transforma în ură aprigă, cu repercursiuni grave asupra monahismului ca instituție și implicit asupra Bisericii... Mai mult sau mai puțin...

— Dobitocule! răcni mitropolitul în chiar clipa când o mișcare nervoasă îi înteți iarăși junghiurile. Din care pricină Prea Cuviosul Arhimandrit înțelese că dobitocul e cameristul Manole, fiindcă n'a domolit boala cum se cade, iar Manole bănui că vorba de ocară se cuvine afurisitului de lumbago. Incât, și unul și altul socotindu-se în afara mâniei mitropolitului, se grăbiră să-i frece spatele și iarăși să-i mai moae suferințele.

In acest răstimp, intră pe ușă persoana deosebit de simpatică a ieromonahului Avaeum, vestmântarul catedralei. Cuvioșia sa se bucură de înțelegerea mitropolitului și deci își poate îngădui să-și spună adesea cuvântul, în lucruri care privesc mânăstirile, fie că i se cere părerea, fie că, întâmplându-se de față, și-o mărturisește dela sine. Fusese vestit de părintele Pafnutie bucătarul, precum

că mare și înfricoșată sabie atârnă deasupra mânăstirii Țânțăreni, și se grăbise să vie, chipurile că vrea să ceară blagoslovenie pentru a drege un stihar mai nou cu petece din alt stihar mai vechiu.

E bătrân părintele Avacum și fără carte cu peceți, dela vreo școală, dar cunoaște scripturile și le tâlcuește cu inima și cu sufletul, spre osebire de Terapont care le cântărește cu măsuri luate adesea dela profesori fără nicio credință. Poartă veșnic aceeași rasă de șiac, roasă și întoarsă, apoi iarăși întoarsă și roasă, și nu și-a vârât încă foarfeca în vreun fir de păr, cu toate că opreliște nu mai este.

La vederea lui, Inalt Prea Sfinția Sa uită o clipă de junghiuri, și porunci, bucuros, să i se dea telegrama buclucașă. Așa cum învățații Eghipetului nu se rușinau să asculte adesea graiul lui Antonie, carę nici o slovă nu cunoștea, și să se adape din înțelepciunea lui fără seamăn.

Cuviosul Avacum, își agață două rânduri de ochelari și ceti cu frică și cu cutremur : „Tănase Păcătosul găsit spânzurat maica Varvara".

— Hm! își zise cuvioșia sa închinându-se cu evlavie către sfintele icoane. Apoi mai citi încă odată depeșa, își mai drese ochelarii, își mai limpezi glasul, fără a socoti că a dat oarecum de firul grozăviei.

— Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, miroase a drăcească încurcătură. Smerenia mea aş înclina cu inima că, dacă într'adevăr a fost cineva spânzurat, apoi acel cineva să fie maica Epraxia... Dar după cum e bătută telegrama, înseamnă că ticăloasa aceea a bătut-o şi că altcineva s'a spânzurat. Sau a fost spânzurat. Lucru ce nu mi se pare cu putinţă. Ci mai degrabă cred că maica Epraxia a făcut o pârâ sau a cerut vreun concediu, iar spânzurarea Varvarei sau a lui Tănase acela a săvârşit-o... telegraful.

Intru aceaetă închipuire, îngăduit să-mi fie a aduce drept mărturie o întâmplare a smereniei mele. Că vrând fraţii mei şi surorile să mă cheme acasă pentru oarecare împărţiri după lege, mi-au tot scris cum se scrie, dar fiind eu bolnav, când când cu întâmplarea cu piciorul, i-am rugat să facă ei cum vor şti şi apoi să treacă pe la mine să iscălesc acturile şi să-i văz ca pe nişte fraţi şi ca pe nişte surori.

Şi trecând vreme de-o săptămână, primesc apoi o telegramă dela fratele mai mic, care telegramă mi-a pricinuit multă amărăciune şi nenumărate lacrămi. Căci aşa glăsuia: *Venim lumea viitoare. Ghiţă.* Adieă — poţi s'aştepţi tu prostule, mult şi bine, că noi n'avem poftă să te mai vedem decât pe cealaltă lume, unde n'ai să mai ceri partea ta din a-

verea părintcască. Caşi când aş fi dorit partea mea pentru a o risipi în petreceri şi în desfrânări, iar nu pentru a o afierosi după cum la urmă am făcut. Şi astfel turburându-mi-se sufletul şi toate mărunţaele trupului meu, m'am hotărât să nu-i mai supăr cu judecată, ci să dau mulţămită lui Dumneznu că tot am pătimit mai puţin decât Iosif dela fraţii lui. Dar nu mică mi-a fost mirarea când peste trei zile îi văd pe toţi câţi erau, adică trei fraţi şi două surori, dimpreună şi cumnaţii, coborând veseli din căruţă, cu azimă coaptă în ţesturi, cu găini fripte şi c'un fedeleş de cinci ocale de vin.

— Slavă ţie Dumnezeule, slavă ţie! mă închin eu cu ochii eătre cer şi cu inimă sburdând de bucurie. Iar nu pentru daruri mă bucuram şi pentru partea mea de avere, ci pentru întoarcerea către dreptate şi către fratele lor mai mare, a celor pe eare i-am adormit în leagăn şi i-am învăţat să meargă pe picioare.

Dar mai la urmă, lucrurile s'au lămurit, întru hazul lor şi întru bucuria mea încă şi mai mare. Că făcuseră deştepţii dela telegraf *lumea* din *lunea*, ca atât să mă amăresc şi să lăcrămez. Incât, n'ar fi de mirare ca telegrama Epraxiei să spue cu totul altceva. Poate să fie o pără. N'a avut răbdare să scrie carte şi apoi să aştepte zile şi săptămâni, şi a bătut telegramă. Care telegramă, dacă n'am cu-

noaşte curăţenia trupească a maicilor de acolo, am putea bănui că zice aşa: „Tănase Păcătosul găsit *încuiat* maica Varvara. L-a încuiat adică în chilia ei pentru păcătoase scopuri. Sau poate l-a încuiat ca să-l dea pe mâna jandarmilor, pentru ale lui păcătoase scopuri. Sau poate Tănase a găsit-o încuiată pe Varvara pentru ale altora păcătoase scopuri. Căci dacă era spânzurată, nu Epraxia se cădea să bată telegramă, ci datoria stareţei era să înştiinţeze pe cel mai mare. Incât, smerita mea părere este să se ceară lămuriri şi să se aştepte până vor veni.

— Are dreptate, grăi miiropolitul care bănuise în tăcerea stareţei o încercare de a înăbuşi cele petrecute. Faptă pentru care n'ar fi primit osândă nici din partea Inalt Prea Sfinţiei Sale — şi poate nici dela Dumnezeu. Fiindcă ar fi făcut-o de teama cuvintelor din Evanghelie: „Iar turburarea din urmă va fi mai mare decât cea dintâiu".

Dar pentru că Epraxia dăduse svonul, iar Avacum bănuia o greşală a telegrafistului, dădu poruncă părintelui Terapont să cheme la telefon primăria die Ţănţăreni şi să afle adevărul.

— Allo! Primăria Ţănţăreni? Aici mitropolia Oltului şi Ceremuşului... Arhimandritul Terapont exarhul mânăstirilor şi cavaler al „Sfântului Mormânt". Domnule notar, Inalt Prea Sfinţia Sa a pri-

mit ştire precum că în mânăstire s'ar fi petrecut lucruri neplăcute... Dar cum telegrama nu e tocmai clară, te rog să'mi spui dumneata cine e spânzuratul. Tănase Păcătosul sau maica Varvara? Cine? Tănase? Da?... Şi pentru asta crezi dumneata că trebue să râzi? Alt sentiment nu-ţi inspiră o asemenea grozăvie? Asta se cheamă obrăznicie. Să ştii că mă voiu plânge prefectului... Allo! Allo primăria Ţânţăreni! Alloo!

Dar notarul închisese aparatul, lucru pe care părintele exarh îl consideră mai grav decât spânzurarea acelui Tănase Păcătosul.

— Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, grăi el roşu de adeverirea notarului caşi de necuviinţa cu care acesta închisese telefonul, faptul este acum de necontestat. Crima s'a săvârşit, urmează numai să vedem cine-i ucigaşul. Dacă va fi o călugăriţă, aşa cum reese din telegrama Epraxiei, praful s'a ales de toată faima pe care şi-o câştigase mânăstirea Ţânţăreni în decursul a două secole. Aşa cum se întâmplă cu individul care o viaţă întreagă a respectat cu habotnicie toate legile moralei, iar la bătrâneţe săvârşeşte o faptă care îl scoate din rândul oamenilor şi îl aşează în al fiarelor din pădure. Şi cum nu e posibil ca o crimă, indiferent de ce fel, comisă de un individ, să nu dăuneze cinstei şi prestigiului întregei lui familii, tot aşa nu e cu

putință ca fapta călugărițelor din Țânțăreni să nu aibă grave repercusiuni asupra prestigiului monahilor și al monahismului — în special, și asupra bisericei și ortodoxiei în general. In cât, daeă Inalt Prea Sfinția Voastră îmi permite, repet gândul meu dela început, și anume ca sancțiunea să aibă caracterul amputării. Un braț sau un picior despărțite de trup în scopul de a salva viața, vor aminti suferințe grele și primejdia morții, dar nu vor mai constitui piedici pentru dăinuirea mai departe a restului curățit de cangrenă. Așa dar, desființarea mânăstirii, și împărțirea maicilor de acolo pe la diferitele obștii de călugărițe, iar averea trecută în patrimoniul Sfintei Mitropolii...

— Ticăloasele! răcni Inalt Prea Sfinția Sa sub povara durerii din șale. Mai bine duceau o viață mai liberă decât să arunce această pată în soarele bisericii. Dar în privința măsurilor ce urmează să luăm, bine înțeles după ce vom cunoaște adevărul, aș vrea s'aud și părerea părintelui Avacum..,

Cuviosul vestmântar care privea cu ochi de milă pe părintele Terapont, după ce îl ascultase cu urechi îngrozite, își drese glasul și răspunse cu vorba-i blândă și cu îndrăzneala-i neînfricată, pe care nu odată a cunoscut-a exarhul și alți dregători ai eparhiei. Ba și mitropolitul însuși. Căci cuviosia sa, nefiind amenințat în niscai vremelnice

înălțări și nici de pedepse care să-l scoată din pâine neagră și din rasa-i de om sărman, își îngădue să-și spună gândul pe șleau, mai cu seamă atunci când i se face deosebita cinste să fie întrebat. De altfel e și om bătrân, cu viață duhovnicească, și în deajuns de pr copsit în scripturi ca să ia parte chiar la un sinod ecumenic.

— Apoi, Inalt Prea Sfințite Stăpâne, grăi el cu smerită îndrăzneală, mi-ar fi osebit de greu să lupt totodată cu junghiurile Inalt Prea Sfinției Voastre și cu deșteptăciunea părintelui Terapont. Mai ales că vorba va fi în vânt—și pentru pricina că n'avem încă lămurit cuprinsul și înțelesul telegramei. Fiindcă râsul notarului dela primăria satului, n'a fost al unui îndrăcit care se bucură în fața păcatului, mai ales că vorbea cu față înaltă din dregătoria mitropolie, ci al unui om care într'adevăr a avut pricină să râdă.

Să mă erte Dumnezeu și înaltul meu stăpân, dacă voiu păcătui gândind iarăși la o greșală a telegrafului, și anume că, în loc de *însurat* a bătut *spânzurat*. Să se fi căsătorit adică Tănase acela cu maica Varvara... Se poate înțelege aceasta și din amestecul Epraxiei, căci numai îndrăcita aceea, afară de satana, era în stare să se bucure și s'o ia înaintea stareței cu raportul. Dar eu am văzut astăzi pe maica Magdalena, secretara mânăstirii, cu

treburi pe la cănțălarie, și cred c'ar fi mai nimerit să fie găsită și adusă înaintea Inalt Prea Sfinției Voastre. Căci dacă maica Magdalena știe măcar cine e acel Tănase Păcătosul, se va putea deslega și înțelesul telegramei și scoposul Epraxiei.

Mitropolitul, socotind minunată ideea vestmântarului, dădu poruncă bucătarului să caute pe maica Magdalena și s'o aducă în fața Inalt Prea Sfintiei Sale. Lucru ce nu dură mai mult de douăzeci de minute, metocul mânăstirii Țânțăreni fiind aproape de mitropolie, iar secretara fiind la metoc.

Pusă în cunoștință de către părintele Pafnutie cu oarecare crâmpeie pe care acesta le auzise de dincolo de ușă, maica Magdalena urcă îngrozită dealul mitropoliei și se înfățișă mai-marelui, tremurând de cele ce ar putea să audă și să se întâmple cu soborul din care face parte. Dar când ceti cuvintele sosite pe sârmă, așa izbucni într'un râs că molipsi și pe cei trei bărbați care-i așteptau cuvântul. Se bucurase cuvioasa cu întreită bucurie: pentru că nu era vorba de ucidere de om și deci de vreo primejdie pentru soarta mânăstirii, pentru neștiința celor de față și pentru noua ispravă a Trifiliei. Isteață la minte fiind, bănuise din capul locului că nu Epraxia putea să facă o astfel de glumă îndrăsneață, ci numai Trifilia. Incât uitase o clipă că se află înaintea mitropolitului și-și dă-

duse drumul lăuntricei simțiri. Își veni însă repede în fire și căpătând dintr'odată roșu și galben pe față, lăsă capul în jos și așteptă cuvânt greu de osândă, cugetând însă și la chipul cum să se desvinovățească.

— De ce râzi? o întrebă Inalt Prea Sfinția Sa cu asprime, nu atât pentru îndrăzneală, căci nu cu voe râsese maica, ci fără de voe, cât pentru durerea nespusă pe care i-o pricinuiseră junghiurile întețite de însuși râsul Inalt Prea Sfinției Sale.

Maica Magdalena făcu mătanie și spuse o minciună. Nu pentru că e femee, ba poate și pentru asta, ci mai ales pentru că așa chibzuise că-i mai nimerit.

— Inalt Prea Sfințite Stăpâne, blagosloviți și ertați, n'am citit bine... pesemne că diavolul mi-a schimbat literile... așa ca să mă facă să râd... și să fiu osândită de Inalt Prea Sfinția Voastră...

— Ce-ai citit? se răsti Varsanufie îndârjit încă de schimonoselile cu aer de smerenie, ale Magdalenei. Aceasta se roși toată și lăsă capul în jos. Apoi, silită de tăcerea poruncitoare a chiriarhului, deshise gura și-și desăvârși minciuna.

— Am citit... *sub pat*... să ertați Inalt Prea Sfințite Stăpâne... Dar acuma văd că zice *spânzurat*... Vai de păcatele noastre!...

Mitropolitul luă telegrama și o reciti după cum

se păcălise maica Magdalena: „Tănase Păcătosul găsit *sub pat* maica Varvara." Şi tare se necăji că nu poate să râdă din cauza şalelor. Şi nici exarhul cu vestmântarul nu-şi îngăduiră. Apoi întrebă Inalt Prea Sfinţia Sa cine e acel Tănase şi care să fie pricina acestei spânzurări. Iar bănuiala maicii Magdalena cum se lămureşte?: a spânzurat Tănase pe Varvara, sau Varvara pe Tănase?

Maica Magdalena făcu sforţări grozave să nu mai râdă şi zăbovi cu răspunsul, Ar fi putut să descurce îndată lucrurile şi să lase pe arhiereu numai cu durerea din şale, dar nu se hotărî s'o facă pentru pricini pe care le socoti cu temei. Întâi: dacă spunea că Tănase este — sau a fost — un simplu motan, ar fi întrebat-o mitropolitul pentru ce i se mai zice şi Păcătosul. Şi mai bine ar fi intrat în pământ de ruşine decât să răspundă la o astfel de întrebare. Al doilea: nu vrea ca prin răspunsuri proaste, la întrebări meşteşugite, să dea de gol pe Trifilia şi să scape de vreo urgie pe scorpia de Epraxie. Al treilea: curioasă din fire şi tot aşa de copilăroasă, dealtfel ca maimulţimea călugurielor din Ţânţăreni, vrea să vadă cum are să se isprăvească această comedie pusă la cele de Scaraoschi însuşi. Dealtfel, cunoştea firea mitropolitului şi era sigură că la urmă o să râdă şi Inalt Prea Sfinţia Sa. Că maica Trifilia,

dacă va fi descoperită, se va alege cu încă un canon, iar maica Epraxia, de va rămâne sub bănuială, va primi osândă care să-i domolească limba pentru multă vreme.

— De, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, grăi ea şi cu teamă că sminteala va fi mai mare şi bucuria dracului la fel, eu nu cunosc niciun mirean şi nici cleric, pe care să-l cheme Tănase... Este un pisoi... tot Tănase îl cheamă... Dar numai atât... şi poate că n'o fi vorba de el...

— Eşti o proastă! îi trânti arhimandritul Terapont. Vezi bine că e în cumpănă soarta mânăstirii şi prestigiul Bisericii, şi îţi arde să vorbeşti de pisoi... Mai multă seriozitate cred că nu ţi-ar strica, măcar atunci când vorbeşti cu Inalt Peea Sfinţia Sa...

— Iartă-mă, prea cinstite părinte, făcu maica metanie, ca să-şi înăbuşe râsul ce-i năvălise în gâtlej: Aşa mă pricep, aşa vorbesc. Ca o proastă şi ca o fără minte...

— Părintele Avacum, bănueşte altceva mai puţin grav, sau poate mai mult, după chipul de a judeca al fiecăruia, şi anume că Varvara s'a măritat cu Tănase... Ce crezi cuviosia ta? Şi ce păreri ai despre călugăriţa aceea? întrebă mitropolitul ca să curme vorba deşartă şi să apropie lucrurile de adevăr. Magdalena îşi strânse pumnii şi fălcile

crezând că o să înebunească sau o să scape de nemaipomenită înfrânare a râsului. Și răspunse numai după se întâlni privirea aspră și poruncitoare a pământescului stăpân.

— Inalt Prea Sfințite Stăpâne, maica Varvara n'ar fi de măritat — chiar în mirenie dacă ar trăi... și ori cât ar ispiti-o necuratul... Fiindcă sfinția-ei are peste șaizeci de ani și nici frumoasă nu e... Ba chiar îi lipsește un ochiu, iar c'un picior cam șchiopătă din șold... și niciodată, de aproape cincizeci de ani de când viețuește în Țânțăreni, n'a dat prilej de aprindere și de sminteală...

Mitropolitul, exarhul și vestmântarul se priviră cu gânduri apropiate. Așa dar tot crimă este. Care să fie însă pricina acestei ne mai pomenite grozăvii? Și cine să fie ucigașul?

— Avea ceva în chilie care să atragă pofta vreunui făcător-de-rele? întrebă Varsanufie foarte puțin încredințat despre aceasta.

— Da de unde să aibă, Inalt Prea Sfințite Stăpâne? se tângui Magdalena cași când ar fi întrebat-o despre cuviosia-sa. La noi, după cum bine știți, călugărițele sânt sărace, abia de-și pot ține zilele de azi pe mâine. Iar biata maica Varvara, bătrână și nevolnică fiind, dacă n'ar avea pe sora Anica ar trebui să trăiască din mila altora...

— Atunci — ce crezi cuviosia-ta despre această crimă? întrebă Inalt Prea Sfinția Sa aproape cu supărare. Și care e motivul pentru care maica stareța nu ne-a înștiințat? Căci pe.al Epraxiei îl cunoaștem...

Magdalena simți părere-de-rău că n'a spus adevărul, dar fiindcă acuma își închipuia că nu mai e cu putință, se văzu nevoită să se dea pe după degete.

— Ce să cred, Inalt Prea Sfințite Stăpâne? Eu sânt o biată călugăriță proastă, n'am nici diplome, nici cu sfânta scriptură nu prea m'am ostenit ca s'o pricep, și nici darul Duhului Sfânt nu-l am asupra smeritului meu cap. Dar o părere tot aș dutea să-mi dau. Și aceasta numai fiindcă mi-o cereți Inalt Prea Sfinția Voastră. Eu crez, Inalt Prea Sfințite Stăpâne, că nu e lucru curat la mijloc... Trebue să fie o încurcătură pusă la cale de ucigă-l toaea. Bine-înțeles cu ajutor omenesc. Că, să ertați Inalt Prea Sfinția Voastră, eu nu prea crez într'o asemenea spânzurare. Afară de doi argați și de vizitiu, care stau în mânăstire, și de cei care mai vin când și când la slujbe, alți mireni să umble forfota ca în alte mânăstiri — la noi nu s'a pomenit.

Iar dacă spânzurarea s'a făcut, pricina pentru care nu v'a înștiințat maica stareță se poate ușor

înțelege. Mai întâi zăpăceala care o fi acolo, apoi lipsa mea și bătrânețea uitucă a sfinției-sale. Și se prea poate ca maica Epraxia să fi trimis telegrama cu știrea și chiar din porunca maichii stareței. Altceva nu mă pricep să mai spun și nici darul înainte-vederii nu-l am dela Dumnezeu.

Mitropolitul luă receptorul, enervat, și vorbi însuși cu procurorul de serviciu:

— Domnule Procuror, am primit știre, pe cale particulară, că la mânăstirea Țânțăreni s'ar fi petrecut lucruri cu totul neplăcute. Domnia-Voastră aveți vre-o comunicare dela autoritățile locale? Nu? Răspunsul mă bucură, fără să-mi înlăture însă orice grijă. E vorba de o crimă... Un oarecare Tănase ce-i mai zice și Păcătosul, ar fi fost găsit spânzurat în acea mânăstire. Faptul că parchetul n'a fost încă înștiințat, ar putea să aibă un tâlc. Și anume dorința stareței de a mușamaliza nenorocirea. Lucru — desigur imposibil. De aceea vă rog foarte mult să faceți Domnia-Voastră cercetări de rigoare, negreșit cu discreția pe care o comportă cazul, și să ne țineți în curent cu eventualele măsuri pe care veți fi obligat să le luați. Iar în caz că va fi nevoe să vă transportați la fața locului, insist foarte mult să luați și un reprezentant al Sfintei Mitropolii. Foarte mulțumesc.

Apoi, chemă Inalt Prea Sfinția Sa pe directorul

ziarului „Ecoul Provinciei" şi-l rugă, în cazul când crima s'a petrecut într'adevăr, să nu dea proporţii acestei întâmplări cu totul nenorocite, ci să se mărginească a înregistra faptul cu litere obişnuite, cu cât mai puţine amănunte şi fără comentarii. Şi numai după ce va avea confirmarea parchetului şi informaţii fără putinţă de a fi desmințite. Cu un cuvânt: să nu facă dintr'o împrejurare nefericită pentru biserică, prilej de scandal şi de urcare a tirajului. Iar directorul „Ecoul Provinciei", îl asigură, cu vocea sugrumată de emoţie şi cu închinăciuni pe care le va fi făcut în faţa aparatului, că e bun creştin, trăgându-se dintr'o familie de preoţi, că „Ecoul Provinciei" e ziar serios şi că-l doare în suflet numai faptul că Inalt Prea Sfinţia Sa a socotit de cuviinţă să-i amintească o datorie atât de firească pentru un bun român şi un bun creştin.

Mulţumit că făcuse aceste înştiinţări şi că primise răspunsuri liniştitoare, mitropolitul Varsanafic încărcă pe maica Magdalena de porunci şi de sfaturi pentru stareţă şi pentru comitet şi o deslegă să plece îndată la mânăstire. Apoi trimise după prea cucernicul preot Grigorie Istrătescu, referentul secţiei bisericeşti, ca împreună cu el şi cu exarhul Terapont să mai cerceteze cazul şi să hotărască măsuri pe care autoritatea bisericească ar fi silită să le ia.

Intre timp, adică până să vie părintele Grigorie, porunci celor de față să-i mai pună junghiurile la respect. Incât, atunci când sosi referentul, se găsi în măsură a se ridica mai pe pernă și a prezida consiliul pe care îl declară permanent până la limpezirea știrilor dela Țânțăreni. Fără a se lipsi și de luminile părintelui Avacum, cu toate că duhovnicescul vestmântar nu are cinstea să fie pomenit în vreo lege sau în vreun regulament.

— Cinstiți părinți, începu înalt Prea Sfinția Sa, cu față îngrijorată, faptul, după cât știu, este fără precedent în istoria monahismului românesc. Și s'a produs, din nenorocire, într'o vreme când biserica și credința strămoșească, atât de des și de crunt lovite de protivnicia dușmanilor văzuți și a celor nevăzuți, aveau toate perspectivile unei reîntoarceri a timpurilor de odinioară. In clerul superior cași în cel inferior, avem acum numeroase elemente în stare să reprezinte cu cinste și cu destoinicie pe Hristos și pe sfinții săi apostoli, pe pământ, lar lumea, frământată de mulțimea lipsurilor și a necazurilor, mereu desamăgită de înșelători și de turburători interesați, începuse să se întoarcă iarăși la Dumnezeu și să umple bisericile atâta vreme goale și triste. Se înțelege prin urmare, cât de dăunătoare ar putea să fie nenorocirea dela Țânțăreni acestui fericit și atât de mult

aşteptat curent de revenire către Domnul. Datori suntem, aşa dar, să ne sfătuim din vreme asupra măsurilor pe care va trebui să le luăm. Un act nechibzuit ar putea strica mai mult decât însuşi faptul nefericit.

Discuţia este deschisă.

Părintele arhimandrit are cuvântul.

Prea Cuviosul Terapont luă înfăţişare de cerber cu mare răspundere, şi deschise gura să amintească mitropolitului şi celorlalţi un prea cunoscut verset din evanghelie: „De te supără ochiul tău sau mâna ta, scoate-le şi aruncă-le, ca nu cumva tot trupul tău să pătimească mai rău",— dar soneria telefonului îi opri cuvântul pe buze.

— Allo! Da, mitropolia. Aici arhimandritul Terapont, exarh al mânăstirilor, mai mult sau mai puţin, şi cavaler al ordinului „Sfântul Mormânt". Am onoare, Domnule procuror. Da, da, da. Extraordinar! Un moment să iau hârtie.

Prea Cuvioşia Sa comunică mitropolitului că procurorul n'a putut căpăta nicio ştire, întrucât postul de jandarmi local n'are telefon iar al primăriei nu răspunde. A telefonat însă şefului de secţie să ia măsurile de trebuinţă.

Apoi însemnă cuprinsul acelei telegrame pe care procurorul avu bunăvoinţa să i-l dea prin telefon.

„Către şeful secţiei Ivăneşti".

„La mânăstirea Ţânţăreni s'a comis o crimă sau o sinucidere. Transportaţi-vă imediat şi luaţi măsuri în consecinţă. Cadavrul va rămâne pe loc până la sosirea noastră, a medicului legist şi a reprezentantului Sfintei Mitropolii.

„Cercetaţi cu discreţie şi păstraţi corpurile delicte.

„Comunicaţi-ne prin telefon rezultatul primelor investigaţii.

Graba procurorului supără pe Inalt Prea Sfinţia Sa şi îl făcu să regrete că luase contact cu reprezentantul parchetului. Lucru pe care desigur nu l-ar fi făcut dacă n'ar fi fost suferind şi dacă exarhul nu s'ar fi arătat atât de pornit împotriva ţânţărencilor.

Vru să-şi spună gândul dar n'avu vreme căci ţipete mari răsunară în stradă şi în urechile Inalt Prea Sfinţiei Sale.

— Idiţie spiciala! Crima din mânăstirea Ţânţăreni! Icoul Provinciei! Spicialaa!

Sfinţii părinţi rămaseră ca trăzniţi! Pe faţa exarhului se putea citi mulţumire amestecată cu teamă. pe a referentului nedumerire, pe a cuviosului Ąvacum spaimă şi scârbă, iar pe-a Inalt Prea Sfinţiei Sale adâncă revoltă împotriva „bunului creştin" dela conducerea celui mai de seamă ziar local.

Peste două minute luară cunoştinţă şi de cuprinsul ediţiei speciale:

„Tânărul Athanasie Pakatos, mare angrosist din Brăila sau din Galaţi, a fost găsit spânzurat în chilia maicii Varvara. Toate încercările de a-l readuce la viaţă s'au dovedit tardive şi deci zadarnice. Mobilul crimei sau al sinuciderei pare a fi o dragoste nefericită.

„Trista veste a impresionat dureros pe venerabilul nostru mitropolit.

„Consecinţele sunt incalculabile.

„D-l procuror Costache a plecat la faţa locului pentru a face legiuitele cercetări.

Amănunte în ediţia următoare.

Consiliul metropolitan era deşacuma luminat.

Telegrafistul greşise ceva, dar din nefericire nu cuvântul pe care îl bănuia Avacum şi Magdalena. Numai numele mortului fusese telegrafiat anapoda.

Inalt Prea Sfinţia Sa, nespus de amărât, dădu poruncă arhimandritului Terapont să ţină legătură cu procurorul, şi la nevoe să-l însoţească pe acesta la Ţânţăreni, apoi ridică şedinţa şi rămase cu junghiurile şi cu Manole servitorul.

VI

Un singur şi mare cusur găseşte maica stareţă, sorii Lămâiţii, şi anume că e „prea deşteaptă".

— Ca să trăeşti bine pe acest pământ, zice Prea Cuvioasa Epitaria, n'ai trebuinţă de prea multă minte. Că atunci judeci mai adânc şi te frământi în toate chipurile dacă ar fi mai bine aşa şi mai rău pe dincolo. Dar când ai mai puţină, adică minte, iei lucrurile şi mai la nimereală, şi de multe ori se întâmplă s'o brodeşti mai bine.

Lămâiţa râde şăgalnic şi tace. Ea nu e de părerea stareţei. Mulţumeşte lui Dumnezeu că are minte îndestulă ca să pună la cale multe lucruri şi să le scoată cu bine la capăt. Sfaturile ei sunt căutate şi ascultate ca ale unei bătrâne cu viaţa trudită. Maica stareţă mai cu seamă nu face, fără să întrebe pe Lămâiţa, decât numai rugăciunea. Soborul ştie acest lucru şi de aceea vorbeşte, în râs, că Lămâiţa e stareţă şi Epiharia ucenita ei.

Pentru această rară bunătate a lui Dumnezeu, ce se revarsă asupra unor oameni, sora Lămâița nu se mândrește. E smerită și ascultătoare. Nici nu se îmbracă mai cu scumpătate ca surorile celelalte, nici nu se îndeasă la strană fără blagoslovenia tipicăreselor, nici nu ia peste picior pe maica Ierofteia, cealaltă uceniță dela stăreție. Se înțelege deci cât e de iubită iar nicidecum bârfită și urâtă.

Doar maica Epraxia și cu celelalte răutăți, nu încetează a o pomeni în oftaturile și în rugăciunile lor necălugărești și necreștinești. Nici ele însă nu îndrâznesc să spună că dracu a adus-o pe Lămâița în mânăstire. Ar fi prea cusută cu ață albă! Și prea fără cap ucigă-l crucea. Dacă i-ar fi cu putință ar aduce el stareței neajunsuri și proști pe cap, iar nu o uceniță de aur ca Lămâița,

Bineînțeles că această fetișcană de douăzeci de ani are și cusururi. Altfel nu s'ar chema că poartă trup de om și că viețuiește pe pământ. Și cusurul cel mai de seamă e acela pe care l-a avut și Eva și pe care l-au moștenit nouăzeci la sută din urmașele ei: curiozitatea. Dar o curiozitate copilărească, așa cum au toate maicile și surorile din Țânțăreni, și cea mai mare parte din celelalte maici și surori care se mântuesc pe alte meleaguri.

Spre osebire însă de maica Trifilia, care ar fi în stare să dea foc mânăstirii ca să vadă cum arde

şi ce o să fie la urma urmei, sora Lămâiţa lasă unele lucruri să se încurce dela sine ca apoi să-şi încerce puterile minţii intra descurcarea lor. Şi tot aşa caută să lămurească şi pe cele care se poticnesc fără ştirea şi deci fără voia ei.

Astfel din toată turburarea stârnită de moartea năprasnică a cotoiului Varvarei, şi pe care n-a luat-o de loc în serios. cu toată ameninţarea testamentului ctitoricesc, sora Lămâiţa şi-a ales pentru sine partea cea mai gingaşă, care cere deopotrivă iscusinţă şi băgare de seamă. Să descopere adică pe ucigaş, dar fără să stârnească nemulţumiri prin bănueli pe faţă şi prin altele fără rost.

Maica stareţe face haz şi aştfel o necăjeşte.

— Eşti tu destul de deşteaptă, Lămâiţo, dar dacă l-or fi ucis dracu sau Trifilia nu poţi să-i descoperi. Fiindcă dracu nu lasă urme, iar Trifilia numai ce-şi deschide ochii ăia de cătel şi te face să-ţi ceri ertare cu căinţă în suflet. Iar dacă izbuteşti să-l dovedeşti, adică pe ucigaş, asta înseamnă că eşti mai iscusită la minte decât ei. Adică decât Trifilia şi decât satana. Şi că erai mai potrivită în poliţie decât în mânăstire. Numai poliţiştii întrec în minte pe necuratul. Că dacă nu l-ar întrece, n'ar mai descoperi niciodată pe furi şi pe tâlhari. Oricum, eu îţi urez să nu izbuteşti. Mai bine să rămâe lucrurile încurcate decât să se descurce în-

tru şi mai mare turburare a soborului. Numai în cazul când vinovata ar fi Epraxia, ori Apolinaria, ori Maximila, răul s'ar întoarce într'o bucurie. Dracul s'ar ruşina şi măcar pentru o vreme s'ar mai scurta limbile clevetitoarelor. Iar prea iscusita mea ucenită, va primi în dar mătăniile de chihlimbar pe care le-am adus dela Ierusalim.

Şi încercă maica stareţă să râdă, însă repede îşi strânse gura. Dorise răul altuia, şi evanghelia porunceşte să gândeşti bine şi îndurător chiar pentru ucigaşul fratelui tău.

— Doamne iartă-mă! se închină ea înspăimântată de rătăcire. Lasă-l focului de pisoi, Lămâiţo, şi nu mai mări bucuria satanei. Om să fi murit, şi pacea mânăstirii nu trebue stricată pentru un suflet fără voe mâutuit şi pentru unul care s'a vândut diavolului blestemat. Omul e ca iarba şi zilele lui ca floarea câmpului; iar mânăstirile se zidesc cu anevoe şi durează veacuri după veacuri. Dar când e vorba de-o jigodie de cotoi! Uf, că altă oprelişte nu i-a mai venit şi vornicului în minte! Să mă ierte Dumnezeu şi Maica Domnului, dar tare îmi vine câteodată să crez ca a făcut haz când şi-a scris testamentul...

Auzi, auzi, să nu poţi tu să ucizi un şarpe care scoate limbile la tine, nici o vulpe care vine să-ţi fure găinile, nici o muscă neruşinată care-ţi sbâr-

nie în cap şi se aşează pe nas, şi nici măcar un purece care nu te lasă să dormi. Da unde s'a mai pomenit? Nici în Sfântul Munte nu s'au pus astfel de legi nesocotite.

Tu ce zici, Lămâiţo? N-am eu dreptate?

Lămâiţa râdea. Aşa cum râde ea ori de câte ori se burzuleşte stareţa împotriva oamenilor sau împotriva rânduelilor omeneşti. Fiindcă supărarea maicii Epiharia, nu coboară mai jos de cerul gurii. Cum a încetat să vorbească nici urmă n'a mai rămas. Şi fiindcă faţa prea cuviosiei sale — şi pe vreme senină urâtă, dar de-o urâţenie care nu depărtează, se schimonoseşte de crezi că ar fi ascuzând cine ştie ce inimă îndrăcită. Ochii se ridică în sus către sprâncene, bărbia caută ceartă, limba se încurcă prin făgaşurile rămase în locul dinţilor căzuţi, şi vorbéa iese ca dintr'o râşniţă stricată.

— Bată-te mântuirea de fată, râse şi maica stareţă. Când zâmbeşti tu — îmi pier jumătate din griji, iar când râzi deabinelea, aproape că nu-mi mai rămâne nici una. Dar vezi să n'o scrânteşti tocmai acuma când satana dănţueşte şi aşteaptă o bucurie şi mai mare şi mai plăcută.

Sora Lămâiţa zâmbi a compătimire, şi pentru stareţă şi pentru dracu, caşi când altele mai mari ar fi în stare să-şi ia asupră-şi, apoi sărută mâna bătrânei şi plecă la faţa locului.

Sfânta mănăstire Ţănţăreni, cu numele dela satul vecin, fost pe vremuri al vornicului Radu, e aşezată într'o vale largă, având în faţă, adică spre miază-zi, pădurea la fel botezată; de partea stângă un pârâu care tot aşa e scris pe planul hotarnic şi în hrisoavele mai vechi şi mai noui; în dreapta locuri de arătură; iar către miază-noapte, la depărtare de trei kilometri, sus pe dealul livezilor, satul cel mai apropiat.

Aşezare care, după cum se vede, nu prea se potriveşte cu rânduelile îndătinate aci. O mânăstire, cu viaţă cât mai neasemuită de aceea pe care o trăeşte omul slobod să-şi ucidă riaţa şi apoi s'o mănânce, să se închine şi să înjure de sfânta cruce, se cade să aibă un sălaş în locuri mai plăcute urşilor şi mistreţilor decât urmaşilor lui Adam şi Evei. Firea să fie mai sălbatică şi mai bogată, norii să-şi rupă anteriele de vârful stâncilor şi cerul să fie mai aproape de pământ. Altă mireasmă are văzduhul la munte, altă taină are rugăciunea făcută în loc mai puţin călcat de picioare omeneşti, altfel răsună toaca la poale de stâncă. Măreţia făpturii te ajută în smerenie, prietenia copacilor îţi face singurătatea plăcută, depărtarea satelor şi oraşelor uşurează şi îmblânzeşte năvala ispitelor.

Se înţelege deci cu câtă greutate izbutesc maicile să-şi păstreze legile neatinse şi cât de mare e

meritul lor pentru aceasta. Căci nici măcar legăturile cu mirenii nu le sunt oprite. Având nevoe să-şi vândă lucrurile de mână pentru a-şi agonisi pâinea cea de toate zilele, sunt silite să primească lume de afară, şi în biserică şi prin chilii, să privească adesea cum aceştia mânâncă fripturi alese şi se giugulesc, cei tineri, parcă într'adins ca să le aţâţe pofte numai puţin adormite, iar nicidecum stinse din omeneştile lor trupuri.

Când vezi pe alţii dându-se la dulceţuri care ţie îţi sunt interzise, cu toate că n'ai păcătuit întru aşa de grea osândă, omul din tine se burzuleşte şi caută să rupă cătuşele. Dar când nu vezi, îţi faci numai închipuiri şi biruinţa e mai lesnicioasă. Ba chiar dătătoare de bucurie duhovnicească.

N'au avut măcar parte de-o apă mai mare aşa cum se vede în preajma altor mănăstiri, atât pentru o mai bună înfrumuseţare a locului cât şi pentru pentru hrana lor cea mai de lux, adică pentru peşte. Il cumpără de pe la precupeţii care îl aduc din lacuri îndepărtate, strivit de soare sau borşit de căldură şi de usdrucăturile căruţelor. Incât, nici o bună saramură de caracudă sau o ciorbă de ştiucă şi de somn, n'au putinţa să mânânce şi astfel să uite sau măcar să-şi micşoreze dorul unei ciorbe de potroace şi al unui pui la frigare. Dar tot e bun la ceva şi pârâul care le udă hotarul,

şi pentru aceasta tot dau mulţămită lui Dumnezeu. Căci au unde să-şi spele unele ţesături şi să limpezească pe cele de curând văpsite. Iar puţinele orătănii pe care le cresc pentru ouă şi pentru vânzare, căci ele carne nu pun pe limbă, au unde să-şi potolească setea şi să-şi mai spele penele.

Iar pădurea din apropiere, foastă odată a vornicului şi apoi a schitului, iar acum în stăpânirea statului şi mai ales a ocolului silvic, nu le foloseşte decât ca o podoabă străină. O privesc cum înmugureşte, cum înverzeşte şi cum îşi scutură frunzele, ascultă cântecele păsărilor şi huetele copacilor răsturnaţi de furtuni sau de topoare, îşi încălzesc sobele şi maşioarele de gătit cu lemne din ea, dar n'au slobozenie să-i calce cărările şi să adune brebenei şi tămâioare cu mâinile lor.

Cea mai mare parte din chilii sunt făcute din cărămidă şi învelite cu tablă de fier, dar se mai vede ici, colo, şi câte una ridicată din paianţe şi acoperită cu stuh. N'au străzi drepte şi pietruite de Doamne ajută, nici garduri două la fel, dar micile curticele sunt sunt pline de pomi, de legume şi mai ales de flori. In cinste fiind liliacul, trandafirli, rozeta şi busuiocul.

Casa cea mai răsărită, după stăreţie, bineînţeles, este a maicii Drasida, care a venit din lume cu bani şi cu venituri; iar cea mai amărâtă

este a maicii Agatocliea, care a păstrat-o așa cum a moștenit-o: scundă, strâmtă, șoldie, adică mai înaltă la un capăt, cu prispă de pământ și cu clanță țigănească.

Afară de feluritele orătănii, maicile din schitul Vornicului mai țin la ușa casei și câte-o vietate din neamul pisicesc. Unele au și câte un dulău de câine, așa ca să latre la lună și să mai ție vulpile la respect, dar pisicile se află în mare număr și în deosebită cinste. Fac parte din familie, cum s'ar zice, bucurându-se aproape numai de drepturi. Căci prinderea șoarecilor, acolo unde nu le este îngăduită, dându-se prin aceasta un înțeles prea larg testamentului vornicesc, le este lăsată la a lor chibzuință. Toate poartă nume omenești: Marița, Ioana, Mița, Gafița, Safta, Voica, Matei. Sandu, Gavrilă, etc. Rar de întâlnești câte una cu nume din ceata călugărească. Când două maici sau două surori își încrucișează potecile sau își șoptesc în biserică, rar de uită să vorbească și de vietățile cu coadă, cu ochi vicleni și cu blană moale:

— Ce faci, soro? Cum te mai lauzi întru Domnul?

— Bine mă laud! Mulțămesc lui Dumnezeu. Dar tu ce faci? Cum o mai duci cu ale călugăriei valuri?

— Cu ale călugăriei o duc așa cum am pomenit,

cum s'o duc? Dar sânt necăjită că-mi șchioapătă o rață și că mi-a rupt Anica fire din urzeală.

— Ba, ce să zic, Dumitrică al meu, să mă erte Dumnezeu că vorbesc astfel de lucruri, e numai musafir acasă. Ziua, noaptea, după pisici. Bine că nu vă judecă și pe voi, îi mai zic eu, că ar trebui să fie ladul de zece ori mai mare...

Și tocmai în faptul că maicile își iubesc atât de mult pisicile, stă greutatea sorei Lămâița de a căuta pe ucigașă în mânăstire. Dar și ușurința de a renunța s'o descopere printre călugărițe și surori și de a o dibui în altă parte.

Primul gând, de cum a auzit de spânzurarea cotoiului Varvarei, i-a fost la maica Leonida. E rea la suflet, vecină cu maica Varvara și în veche neînțelegere amândouă. Leonida e geloasă pe grădina Varvarei, fiindcă e cu un metru mai lată și are în capătul din vălcea un izvor numai bun pentru udat legume și flori. Din această pricină îi rupe toți vrejii care se încumetă să se cațere pe gardul care le desparte sau să-și vâre nasul printre uluci. Ceeace îi dă „drept" maicii Varvara să se considere în război și să facă la fel. Ba chiar mai cu moț, așa cum cere răzbunarea.

Negreșit, că nu e tot una să sucești vârful unui vrej și grumajii unei pisici, mai ales când porți scufie de călugăriță, de aceea și sora Lămâița a

făcut primele cercetări în teamă că păcatul ei va întrece pe al ucigașei. Dar n'a fost chip, în grabă și de frică să nu fie observată, a iscodi mai amănunțit, ci s'a mulțumit deocamdată să constate câteva fire de păr, de culoarea lui Tănase, pe prunul din poarta Leonidei.

Mai apoi, găsind același fel de păr pe anteriul duhovnicului, a zâmbit de potrivire și l-a luat ca să-l pună față cu cel găsit la Leonida și apoi la blana răposatului.

Acuma, fiind pornită pe căutare, se duse mai întâi la maica Varvara, așa cum ar fi făcut cel mai de seamă polițist sau procuror, și dovedi dintr'o privire că firul dela duhovnic și cu cele din pomul Leonidei au făcut odată parte din blănița lui Tănase Păcătosul. Care Tănase, zăcea tot cu gâtul în curmei, fără duh și fără suflare, lăsat astfel pentru cazul când în ședința comitetului s'ar fi hotărât cercetări la fața locului.

Această potrivire însă nu dovedea că Tănase a căzut pradă mâniei duhovnicului sau Leonidei. Se putea ușor închipui că s'a urcat singur în pom pentru a pândi prilejul unei noui fărădelegi, și a lăsat acolo semn din păru-i în năpârlire. Iar firișorul de pe mâneca duhovnicului va fi fost aruncat de vânt sau luat de prin sat. Parcă numai motanul maicii Varvara are blană roșiatică? Ba,

s'ar putea chiar să fie păr de viţel sau de câine. Şi ea nu e atât de pricepută să osebească păr de păr.

Aşa că lăsă bănuiala mai în baltă şi ispiti pe maica Varvara asupra legăturilor protivnice canoanelor, pe care motanul le avea printre pisicile obştei. Şi fiindcă maica Varvara se cam încurcă în răspunsuri, o bănui şi pe sfinţia-ei de omor. S'a deşteptat zăpăcită din visul pe care însăşi l-a povestit, şi dând cu ochii de Tănase, l-a spânzurat ca pe unul ce intrase dracul în el. Căci aşa îl văzuse în vis. Iar când şi-a dat seama de grozăvie a leşinat. Şi când s'a deşteptat, a mintit ca să scape de osândă. Indrumată tot de dracu bine'nţeles. Dar fiindcă n'avea nici-o dovadă la mână, iar firea pe faţă a Varvarei nu-i da putinţă sa fie aşa de falşă, grăbi spre maica Trifilia.

O găsi închinându-se de zor şi citind rugăciuni pentru primejdii care vin dela apus şi dela miazănoapte.

— Te-apasă ceva pe cuget, măicuţă Trifilia? o întrebă ea când văzu că închinătoarea se face că n'o observă. Dar Trifilia se cufundă şi mai tare în rugăciune si nu răspunse decât speriată de un sgomot tare făcut de Lămâiţa.

— Ce e, soro? Cum îndrăzneşti să mă întrerupi din rugăciune? se oţeri ea fără să-şi poată schimba

feciorelnicia feței și copilărosia ochilor. Nu știi ce s'a întâmplat cu Ștefan cel Mare și cu Daniil Sihastrul ?

— Blagoslovește și iartă, se miorlăi Lămâița punându-i fă țarnică metanie. N'am știut că-ți faci cannonul de pe-acuma...

— Ești zăpăcită ? se înfurie Trifilia. Ce canon să-mi fac ? Tu nu vezi că mă rog cu lacrimi fierbinți pentru ajutorul lui Dumnezeu ? Crezi tu că dracu n'o să profite de ocazie ca să-și vâre coada până în șolduri ?

— Numai de te-ar asculta Dumnezeu, zâmbi Lămâița batjocoritor.

— Da de ce să nu m'asculte ? se burzului Trifilia. Ce păcate fără ertare săvârșit-am pe acest pământ ?

Lămâița râse cu gura plină, spre mirarea bine prefăcută a Trifiliei. Apoi dădu cărțile pe față:

— Spune drept, măicuță Trifilia...

— Cum nu se poate mai drept, o asigură gazda: ești mai proastă de cum te crezi...

— Și mai deșteaptă decât îți închipui...

Trifilia rămase o clipă pe gânduri. Zise:

— Tot ce se poate... Dar să știi că pe ucigașul lui Tânase n'ai să-l descoperi... Ehe ! Parcă nu știu eu ce ai acuma în cap ?

Lămâița se îmbujoră de plăcere. O iubește pe

Trifilia şi se bucură ori de câte ori are prilejul să constate că e şi deşteaptă nu numai posnaşă.

— Ai ghicit, grăi ea cu viclenie. Şi nici nu se putea altfel... Vinovatul nu vede în faţa ochilor decât agenţi de poliţie...

Trifilia îş părăsi poza-i serioasă şi râse cu sgomot.

— Adevărat? Cauţi pe ucigaş? Ei, hine, află că eu l-am descoperit înaintea ta... E maica Sevastia..

Da, da! Nu te strâmba de loc. A căzut peste noapte la închinare de idoli, aşa cum li se întâmplă adesea celor care nu mănâncă şi nici nu calcă un pas fără cruci şi fără scripturi. N'ai cetit în vieţile sfinţiior? Şi dacă a căzut la închinare de idoli, a căutat să aducă jertfă lui Baal... Dar neputând să fure un viţel şi să-l înjunghie, a spânzurat pe Tănase Păcătosul,.. Pe onoarea mea!

Felul cum pronunţă maica Trifilia acest jurământ pe care l-a auzit dela surori şi a cărui însemnătate n'o cunoaşte, stârneşte totdeauna veselie. Incât, era cu neputinţă sorii Lămâiţa să-şi păstreze o mutră de poliţist.

— Nu crezi? se îmbufnă Trifilia. Ei bine, aşa e. N'a ucis Sevastiea, ci sora Chiriţa a maicii Leonida. Iac'aşa, din drăcească invidie... N'ai văzut'o cum îi lucesc ochii când vede câte-un bărbat? Şi i-a fost ciudă pe cotoiul maicii Varvara că el poate să se prihănească şi totuşi să rămână pe viaţă în

mânăstire, neturburat de canoane şi de pâri la mitropolie. Pe onoarea mea! Şi eu îi dau dreptate Chiriţei... Ce crime grozave am săvârşit noi, soro, ca să îmbătrânim păzindu-ne fecioria? Iar la judecata viitoare să fim osândite pentru că am mâncat un ou în zi de Miercuri? Uite aşa o să ne zică Mântuitorul: „Bine slugă bună şi credincioasă, proastă ai fost pe pământ, ca o proastă te vei usca şi în ceruri. Marş d'aici găgăuţă!" P'onoarea mea!

Dar Sora Lămâiţa era sătulă de năsbătiile maicii Trifilia şi n'avea nici vreme să i le mai asculte şi să mai râdă. Işi ceru ertare de îndrăzneală şi de supărare şi eşi convinsă acuma cu totul că buclucaşa călugăriţă s'a făcut vinovată de ceva. Şi faptul că a vrut să fie găsită la rugăciune şi iuţeala cu care îşi depăna cuvintele, erau dovezi cum nu se poate mai sigure pentru un ochiu ager ca al ei. De ucis însă n'a ucis... Dar ce oare să fi pus la cale?

Ca şi când i-ar fi ghicit gândul, maica Trifilia o strigă din poartă şi-i mărturisi „adevărul":

— Ascultă, Lămâiţă: nu-ţi mai bate capul de pomană, că eu l-am ucis pe Tănase Păcătosul. Pe onoarea mea!

Lămâiţa rămase o clipă pe gânduri şi râse odată cu maica Trifilia. Nici una, nici cealaltă nu credeau în sinceritatea unei astfel de spovedanii.

Apoi dându-şi seama că dela maici şi dela surori n'ar afla mai nimica, ba se va face şi de râsul color care i-ar bănui scopul, isteaţa soră se hotărî să încerce a descoperi pe făptaş fără iscodiri de poliţist, ci numai aşa cu mintea. Dacă-i va fi cu putinţă, dacă nu — Drmnezeu să-l erte sau să-l pedepsească după cuviinţă.

In acest scop, era trebuinţă să-şi schimbe planul cel dintâi şi să facă altul nou. Se rezemă deci de stejarul din poarta cimitirului şi luă lucrurile de la capăt.

Pe un om îl ucide cel ce vrea să-l fure. cel ce caută răzbunare, sau un glonţ rătăcit dela tovarăşii de vânătoare. Pe un animal îl ucide măcelarul, vânătorul, stăpânul sau semenul lui mai puternic.

Cotoiul maicii Varvara nu putea fi ucis de tâlhari, nici de vânători şi nici de măcelari. Iar semenii lui, care vor fi avut — şi pe drept cuvânt pricină de răzbunat, n'ar fi putut să-i pună laţul de gât şi să-l atârne de stâlpul casei. L-ar fi înconjurat ca pe-un mare tâlhar de inimi, şi l-ar fi omorât în bătâe. Ci sufletul lui a fost despărţit de trup pentru o prostească răzbunare sau pentru o altă pricină care nu-i vine acuma în minte.

Dar care dintre călugăriţe sau dintre surori a fost atât de amarnic supărată pe maica Varvara încât să-şi simtă cugetul răcorit în uciderea unei

sărmane pisici? Şi, mai întâi, ar fi în stare o călugăriţă sau o soră să facă astfel de ucidere?

Îi pare rău că nu poate găsi analoghii în Sfânta Scriptură şi în Vieţile Sfinţilor. E atât de ocupată cu ale gospodăriei stăreţeşti şi cu ale conducerii mănăstirii, sora Lămâiţa, că-i rămâne prea puţin timp să-şi mai arunce ochii pe-o foae de carte. După cât îşi aminteşte însă, din cetirele care se fac în biserică, duhul rău poate să pună stăpânire şi pe călugării cei mai tari în credinţă şi în bunătate. Fie îndemnându-i deadreptul să facă o fărădelege, fie amăgindu-i cu năluciri.

Aşa dar ucigaşul poate fi căutat printre maicile şi surorile de obşte.

O maică însă ca Varvara n'avea dece stârni duşmănii de moarte. N'a fost nici când în dregătorii mânăstireşti şi nu va fi nici de aci înainte. Nici măcar nu s'a gândit vreodată că ar putea să trăiască şi să moară decât aşa cum se găseşte: c'un ochiu beteag şi c'un picior schiopătând, ţinându-şi zilele cu lucru migălos de ac şi de igliţă, şi cu nădejdea că măcar pe lumea cealaltă va fi scutită să mai lucreze cămăşi de noapte pentru domni şi felurite mărunţişuri pentru fudulia cucoanelor de prin târguri. Iar gura sfinţiei-sale, cu toate că nu e zăvorită, grăeşte fără răutate şi fără vicleşug. Şi mai mult cu sora Anica. Rar de se

mai ostenește în drumurile rari către biserică și înapoi.

Și iar se gândi Lămâița la maica Leonida. Și iar ridică din umeri a îndoială. Fiindcă ea, adică Leonida, își îndulcește amarul făcând stricăciuni pe lângă gard și clevetind oridecâteori îi vine bine. Incât n'avea nevoe să-și mai încarce sufletul și cu păcate de ucidere. Mai ales că maica Varvara moștenise grădina dela altă călugăriță, și deci nu era întru nimic vinovată că are un metru de pământ mai mult.

Atunci — cine să fi ucis?

Sora Lămâița părăsi copacul din poarta cimitirului cu gândurile încurcate. Ba chiar cu oarecare teamă că va păcătui căutând pe nelegiuit în rândurile maicilor și surorilor. Căci nicăeri pe lume nu sunt vietățile lui Dumnezeu atât de iubite și de corconite ca în mânăstirea Țânțăreni. Lipsite de grijile femeilor familiste, maicile își arată toată dragostea față de păsări și de micile animale domestice. N'ai să vezi pisică murdară și cu pântecele supt de flămânzire, ori fără ciucure sau funtă la gât sau la ureche, nici pasăre cotcotăcind de nemâncare, nici câine scormonind gunoaele după hrană. De acolo de unde au, de unde n'au, își rup bucătura dela gură și își îndestulează prietenii cu coadă sau cu pene. Și ți-e mai mare dra-

gul să vezi cu câtă duioşie îşi grăesc şi se mângâe, adică maicile cu lighioanele şi acestea cu maicile. Căci, nefiind niciodată bătute şi isgonite fără milă, câinii şi pisicile nu pun la inimă rarele şi părinteştile certări şi sfaturi; iar păsările din curte, nefiind aci slobod să se mănânce carne, se plimbă fără nicio teamă pe prispe şi prin cerdacuri, intră prin chilii şi se sue cu mândrie pe umărul stăpânelor.

Nicăeri poate ca în mânăstirea Ţânţăreni nu se bucură găinile aşa de mult când îşi lasă în cuib oul proaspăt, şi nu regretă cu mai mare obidă că nu sunt în stare să facă măcar două pe zi, dacă nu mai mulfe.

Unele călugăriţe şi mai ales surori, au plăcere să-şi muştruluiască micile vietăţi ca pe copii şi ca pe oameni mai mari. Invaţă pe câini să facă gimnastică şi să răspundă printr'un ham sau prin aplecări din cap, aturci când cineva le grăeşte frumos sau îi întreabă de vorbă, pe cocoşi să cânte la porunceală şi pe pisici să se lepede de vîclenele gânduri şi să poarte dragoste stăpânei şi celorlalte vietăţi.

Singură maica Filofteea, una din tipicăresele mânăstirii, are sălbatecul obiceiu să-şi sudue câinile şi pisica şi să le facă adesea cunoştinţă cu vergeaua de după uşă. Insă nu din răutate ci dintr'o

vădită împuținare a minții. I se pare că satana, întărâtat și înfricoșat de necurmatele rugăciuni ale cuviosiei-sale, intră în pisici și în câini, sau își ia însuși chip de pisică sau de câine ca să-și bată joc de ea și să primească hrană și mângâeri după ce l-a blestemat și l-a poftit să se ducă în locuri pustii și neumblate, sau înapoi în Tartar, cu codița între picioare.

Ca un polițist adevărat, care nu lasă să-i scape nicio cale, niciun mijloc pentru descoperirea furtului sau a ucigașului, Lămâița își făcu cruce pentru a fi ertată de Dumnezeu, și luă drumul către chilia maicii Filofteea.

Găsi pe neînduplecata prigonitoare a vrășmașului încornorat cufundată în citirea Patericului. Iar pe bătrânul dulău al sfinției-sale, anume Jigălie, cheunind ca un osândit lângă caisul din bătătură. Era legat de pom și se uita cu jind și cu neputință la o bucată mare de pâine pe care stăpână-sa i-o așezase la depărtare numai de-o șchioapă de locul unde-i ajungea botul. Iar Marița, prea cunoscuta-i pisică vărgată cu negru și cu roșu, se refugiase tocmai în vârful nucului unde aștepta cu răbdare îmblânzirea ciudatei sale stăpâne. Căci maica Filofteea, după ce-și dă seama că nălucire a fost iar nu îndrăzneală drăcească, își mângâe dobitoacele pe degeaba urgisite și le hrănește cu bucate de zile mari.

Pentru a nu turbura cetirea Filofteei, Lămâița se plimbă puțin pe la poartă, cu ochii la roiul de albine care scăpase din știubeiele maicii Filonida și cu gândul la plăcerea pe care o va fi simțind stăpâna bietului Jigălie, luând cunoștință, pentru a cine știe câtea-a oară, de sfaturile și de osteneala pentru mântuire a pusnicilor din alte veacuri. Dar nu zăbovi prea mult căci sfoara pe care Filofteea își întindea rufele o făcu îndată să uite și de albine și de povestirile din viața sfinților cuvioși părinți. Era această sfoară întocmai asemenea curmeiului cu care fusese spânzurat Tănase Păcătosul... Ceva mai grozav: dintr'un capăt al sforii se cunoștea că lipsește o bucată și că tăetura este proaspătă.

— Iartă-mă Doamne! se închină Lâmâița cutremurată de-o bănuială, și încă mai mult decât bănuială, pe care fiștecare ar fi avut-o în acea clipită.

Era aproape sigură că maica Filofteea a făcut isprava. Și abia își ținu râsul când își închipui cam în ce fel s'a petrecut necazul. Adică astfel: Tănase a venit la Marița, așa cum îi era obiceiul, și din nenorocire a brodit tocmai într'un ceas când bătrâna și evlavioasa călugăriță era pornită cu îndârjire împotriva diavolului al cărui chip îl vedea pretutindeni înaintea ochilor. Și văzând pe Tănase clipind șiret din ochi și lingându-se batjo-

coritor pe bot, cum avea un obicei, i-a hotărât îndată sfârșitul.. Sau poate a vrut numai să-l chinuiască o leacă, dar în furie fiind, l-a legat de gât în loc să-l lege de altă parte a corpului. Și așa pedepsindu-l, l-a dus și l-a atârnat de stâlpul Varvarei. Apoi, siguranța Lămâiței începu să șovăe. Căci dacă într'adevăr maica Filofteea ar fi ucis pe Tănase, ar fi fost de necrezut ca să nu-și mărturisească păcatul și să scutească astfel soborul de grija neștiinței și pe maica Epraxia de zădarnice discursuri și netemeinice speranțe.

Dar cine l-a ucis? Căci singur doar nu și-a pus lațul de grumazi. Nici nu-i era cu putință și nici vreo pricină oarecare nu avea să-și curme însuși zilele. Nici lipsă de cămin și de hrană, nicl teamă de recrutare sau de perceptor, nici vreo dragoste neîmpărtășită, mai ales.

Și totuși, bănuelile Lămâiței nu mai voiră să se depărteze din jurul acestor trei: maica Leonida la care găsise păr în pom, maica Filofteea din a cărei frânghie fusese tăiat curmeiul, și... părintele Calist pe al cărui anteriu dovedise fire asemenea celor din blana răposatului.

Dar care din aceste trei persoane să fie ucigașul? Și care să fie pricina uciderei? Ce anume l-a îndemnat pe părintele duhovnic de pildă să ucidă o biată făptură a lui Dumnezeu?

La urmă, scoase pe părintele Calist din bănuială, cerându-i ertare în gând, scoase şi pe maica Leonida şi rămase cu hotărâre la maicaa Filofteea. Ea a ucis. O trăda lipsa curmeiului şi o învinovăţea ura-i nemărgtnită împotriva satanei. Şi vru să-i facă o vizită, nădăjduind că va izbuti s'o dea de gol.

Dar tocmai când să pună mâna pe clanţă, zări urme late de bărbat în preajma capătului tăiat al frânghiei, care urme veneau dinspre sat şi se pierdeau apoi în iarbă. Incât, renunţă deocamdată a mai intra la Filofteea şi porni în cercetarea urmelor, încredinţată acum că mirean din sat a săvârşit omorul. N'avu însă răgaz să cugete mai mult asupra nouei descoperiri căci toaca de pavecerniţă vestea sfârşitul vecerniei şi deci apropiata întrunire a celor două consilii care cârmuesc mânăstirea.

Grăbi deci către stăreţie, ca să amintească maicii Epiharia unele lucruri de trebuinţă în desbateri, cu gând să se întoarcă apoi îndată şi să-şi ducă cercetările către adevărul adevărat.

VII

Sfânta mănăstire Ţânţăreni, ca toate celelalte mânăstiri din ţara românească, este cârmuită de către două consilii: cel duhovnicesc şi cel economic. Intâiul, se îngrijeşte de cele nematerialnice. Hotărâşte primiri şi îndepărtări din obşte, judecă abateri şi dă pedepse, face recomandări pentru tunderi în cin, şi altele de acest fel. Acesta este alcătuit din cinci călugăriţe bătrâne şi duhovnicul mânăstirii, şi lucrează, ca şi celălalt, sub preşedinţia stareţei. Iar consiliul economic, din care fac parte eclasiarha, econoama, casiera şi arhondăreasa, poartă răspunderea celor gospodăreşti. Eclesiarha supraveghează rânduiala slujbelor din biserică, econoama are în grijă argaţii, vitele şi averea delă câmp, casiera mânueşte banii, iar arhondăreasa se ocupă de primirea oaspeţilor.

Această rânduială s'a dat cu şaisprezece veacuri

în urmă, de către Sfântul Vasile, mitropolitul Chesariei-Capadochiei, și se păstrează întocmai până astăzi.

Cele două consilii lucrează osebit — și numai poftite de către stareță. Iar în cazuri ce ies din obișnuință, când cuvântul amândorura este de nevoe, se adună laolaltă și iau hotărâri de zile mari. Și, negreșit, tot sub președinția stareței.

In mânăstirea Vornicului Țânțăreanu, consiliile se adună de regulă la stăreție. Căci maica Epiharia, bătrână și cam șubredă cum este, se simte mai în putere și mai cu autoritate în jețul pe care stă toată ziua. Locul lor însă este rânduit într'o sală anume făcută, din clădirea atelierului de covoare. In care sală se păstrează și cărțile, multe puține, câte are mânăstirea.

Dată fiind însemnătatea celor de pus la cale, întrunirea se face acuma în această sală pe care călugărițele bâtrâne n'o prea simpatizează. Ele au crescut în chilii scunde și boltite, fără parchet pe jos și fără trepte de piatră la intrare. Incât, aflându-se aci, își închipue divanurile domnești de altă dată, și se smeresc dela sine. Mai ales că pereții nu sunt împodobiți numai cu icoane și cu candele ci și cu tablouri ce înfățișează regi și regine, mitropoliți și miniștri, boeri în caftan și jupânese de altădată. Ba, de unde și până unde, se vede aci,

şi panorama oraşului Nisa, precum şi o şedinţă cu vifor a divanalui ad-hoc.

Indată după sfârşitul pavecerniţei, aşa cum fusese înţelegerea, adică pela ceasurile cinci şi jumătate, s'au adunat în păr, nelipsind arhimandritul Calist şi nici maica Singlitichia dela arhondărie. Căci—ori maica stareţă a uitat să-i trimeată vorbă să se îmbolnăvească, după cuvântul Lămâiţii, ori arhondăreasa n'a vrut să lipsească aşa desbateri de luminile cuvioşiei-sale.

Cine nu cunoaşte mai de aproape lumea călugărească, îşi va fi închipuind, poate, că monahii sunt oameni reci şi veşnic trişti şi serioşi, aşa cum se văd sfinţii zugrăviţi prin biserici. Ceeace nu este adevărat. Căci dacă ar fi aşa, viaţa din mânăstiri ar semăna c'o închisoare silită, unde condamnatul suferă urmările unei greşeli pedepsită de legi şi de societate şi oftează necurmat de dorul libertăţii.

Călugărul sau călugăriţa, fie că au îmbrăţişat această tagmă pentru a ispăşi cine ştie ce păcat omenesc, fie numai de plăcerea izolării de cealaltă lume şi a apropierii de Dumnezeu, şi ştiind că-şi pot relua libertatea în orice clipă, n'au de ce să fie posomorâţi şi trişti. Toate îngrădirile pe care legile mânăstireşti le poruncesc, ei le primesc fără gardian la spate şi cătuşe la mâini şi la picioare. Când le pot ţine aşa cum sunt scrise, se bucură

de izbânda sufletului asupra trupului, şi bucuria aceasta, ca orişicare alta, nu se arată prin feţe fără zâmbete şi prin priviri posomorâte. Iar când nu izbutesc în luptă, nici atunci nu-şi smolesc obrajii, ca să arate că firea omenească din ei e mai puternică decât voinţa de a se descătuşa din ea. Felicită pe satana, sau îl sudue şi-l scuipă, după cum îi e judecata şi creşterea, dar nu se omoară pentru neizbândă, ci o socotesc trecătoare şi nădăjduesc să reînceapă războiul în condiţii mai prielnice şi să-l ducă apoi cu bine până la capăt.

Aşa în Ţânţăreni caşi în celelalte sfinte mânăstiri.

Din cele zece călugăriţe care alcătuesc cârmuirea mânăstirii, singură Sevastia e mereu posomorâtă, fiind veşnic preocupată de prăbuşirile din Vechiul Testament, de învăţăturile Evangheliei şi de ameninţările Apocalipsului. Faţa ei uscată şi scofâlcită, fruntea încreţită ca un burete, nasul încovoiat şi străveziu, ochii-i ce par rătăcind prin alte alte zări şi fără pic de bucurie în luminile şi în mişcările lor, arată pe monahul în luptă necurmată cu satana, dar şi în veşnică îndoială asupra sfârşitului bătăliei din urmă. Nu grăeşte decât versete din sfânta scriptură şi crâmpeie răsleţe din învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Cuvântul ei e uscat şi fără simţire. Nu convinge pe cel care îl ascultă,

dar îl înspăimântă şi-l descurajează. Se hrăneşte cu pâine şi apă — şi cu ciuperci fripte, atunci când ies după ploae. Nu i-a văzut nimeni senin pe frunte, nici un zâmbet pe faţă. In chilie citeşte tare şi tâlcueşte în şoaptă, iar în biserică stă rezemată de-o strană, cu ochii închişi şi îşi frământă într'una metaniile în mâini.

Celelalte însă, trecute toate prin ciurul şi prin dârmonul luptelor cu dracu şi cu omul din ele, le vezi oricând cu zâmbetul liniştei şi al păcii, pe buze, şi gata în orice clipă să facă haz de-o glumă sau să povestească înşile o anecdotă.

Când e maica Serafima, mai ales, nu scapă nici un prilej să râdă şi să facă şi pe altele să râdă. Are optzeci şi patru de ani, din care şaptezeci şi doi trăiţi în Ţânţăreni, şi încă n'a dat de fundul sacului cu anecdote. Fiind şi cam peltică la limbă şi veşnic plină de-un râs ce molipseşte şi dă sănătate, stârneşte voe bună numai ce-şi deschide gura şi numai cât râde de una singură.

La fel şi cuvioasa Xenia, econoama. Grasă ca un pepene, întrucât se hrăneşte bine, umblă mult şi prin aer curat, şi nu se plânge niciodată de greutăţile pe care le întâmpină în ascultarea Sfinţiei Sale, când râde — şi râde din orice lucru — îi joacă pântecele şi-i lăcrămează ochii. N'are sacul nesecat al maicii Serafima, dar şi când asvârle câte

una, când n'ai gândi, şi mai ales când n'ar trebui, nu se uită multă vreme. In două ceasuri află toată obştea, şi peste alte două ajunge în sat şi de-acolo se tot împrăştie.

Maica Epiharia, cam de aceeaşi etate cu Serafima, dar numai de şaptezeci şi nouă de ani trăind în Ţânţăreni, nu ştie şi nu povesteşte anecdote, dar îi place s'audă şi să râdă. Mai ales din gura Ierofteii, prima muceniţă a Prea Cuviosiei Sale. Nici Ierofteia n'are darul să scormonească, dar le adună de pe unde se întâmplă şi i le repetă stareţii cu limba ei moale şi cu totul încredinţată că lucrurile aşa s'au petrecut. Dar maica starita are dela Dumnezeu alte daruri care o fac apropiată şi iubită de mai mulţimea călugăriţelor şi surorilor. E blândă, foarte rar nervoasă şi iute, şi ascultă cu nesfârşită răbdare orice plângere. Impacă pe om cu o vorbă sau cu un gest şi e larg îngăduitoare şi iertătoare cu micile abateri ale celor mai slabe şi ale celor care se sumet a fi mai tari Are înfăţişarea celei mai drăgălaşe bunici care a existat vreodată pe lume. Un sărut pe frunte sau pe obraji, dat de ea unei călugăriţe sau unei surori căzute în cine ştie ce întristare, face mai mult ca jumătate din predicile sfântului Doroftei şi din „Sfătuirile" lui Efrem Sirianul.

Şi chiar când e nervoasă e simpatică. Fiindcă

se răstește numai cu limba și cu buzele, ochii rămânând mereu buni și inima deapururi caldă și îngăduitoare.

Iar părintele Calist, călugăr și el din fragedă tinerețe, duhovnicul și sfătuitorul tuturor fiind, precum și paznic al legilor, cu drept de judecată și de osândă fără apel, nu povestește anecdote decât față de sora Anghelina, dar vorbă de duh sloboade atât cât se cuvine, ca nici prea apropiat să pară de fiicele-i de spovedanie, dar nici să nu se îndepărteze printr'o asprime și o răceală fără rost. Râde însă și Sfinția Sa ori de câteori i se ivește prilejul. Și mai ales când își dă seama că folosește sieși și altora, în loc se smintească pre sine și pre alții. Are însă un fel cu totul aparte de a râde. Și anume: ascultă, ascultă, privește la ce ce vorbește, și la cei ce se veselesc, și deodată izbucnește. Scurt și gălăgios. Incât, hazul și voia bună se mărește încă prin ajutorul Prea Cuviosiei Sale.

Dar o, Doamne! — cine a văzut pădure fără uscători, iaz fără șerpi și pește fără oase? Ci frunza e mai verde când o privești lângă crengile uscate, iazul e mai cu moț când are și balauri, iar carnea de crap e mai gustoasă când o pigulești de pe oase...

In mânăstiri hălăduesc oameni *pe drumul sfinte-*

niei. Deci nu sfinţi. Nici îngeri. Mulţi din ei, trăind fără nenumăratele griji şi necazuri ale lumei din care au venit, rămân buni şi blânzi, ca nişte copii, până la sfârşitul vieţii. Alţii, mai puţini, răi din fire, rămân aşa din pricina multor îngrădiri. Ba unii se mai înrăesc încă de cum ar fi fost să fie în viaţă mireneasca.

Aceştia, călugări sau călugăriţe, dacă nesocotesc adesea rânduiala din mânăstire şi nu prea fac mare cinste hainei pe care o poartă, sunt totuşi de lipsă in cinul monahal. Fără ei, viaţa ar fi plictisitoare, iar faptele celor buni, pentru a fi şi mai bine scoase la lumină, n'ar avea cu ale cărora să fie puse în faţă.

In mânăstirea Ţânţăreni, după cum se ştie, călugăriţa care joacă adesea după fluerul satanei, este cuvioasa Epraxia. Apoi cele patru sau cinci prietene ale ei. Răutatea lor însă nu merge atât de departe încât să fie socotită măcar cât de cât primejdioasă. Flecăresc ce nu trebue, sau mai mult decât trebue, mai pun la cale câte-o mică intrigă, nu vor să recunoască stareţei şi ajutoarelor ei nici un merit şi nici un dram de pricepere, şi se cred nedreptăţite prin faptul că nu sunt ele chemate la conducere. Sau, unele dintre ele, că au fost înlăturate pe nedrept. Slăbiciuni cu totul omeneşti, pe care nu le-au putut înlătura sau mă-

car uşura, nici zecile de ani trăiţi în locaşul păcii şi al răbdării şi al dragostei creştineşti, nici miile de pagini pe care le vor fi citit în tomurile Sfinţilor Părinţi.

Purtări mai rele decât acestea însă nu au. Iar năravul clavetirei poate că foloseşte ehiar administraţiei. Ştiind că are cine să le drămuiască faptele şi să le judece fără înduplecare, maicile din consiliul economic, mai ales, îndeamnă mai vârtos la treabă şi se feresc să cadă în vreo greşală care aduce apă la moara Epraxiei şi a partizanelor cuvioşiei sale.

Bine'nţeles, maica Epraxia are şi în desbaterile consiliului duhovnicesc, în care a fost numită pentru a-i mai muia cerbicea, aceeaşi purtare ca şi în sânul obştei. E totdeauna contra când celelalte sunt pentru, şi totdeauna pentru când celelalte sunt contra. Mai stârneşte şi gâlceavă, mai şi pricină de râs, dând astfel oarecare viaţă desbaterilor care fără ea ar duce în plictiseală. Sau n'ar mai fi de loc. Ar veni maica stareţa cu hotărârea luată în înţelegere cu sora Lămâiţa, şi celelalte bătrâne nu s'ar mai osteni s'o înlocuiască ori măcar s'o schimbe pe ici şi pe colo.

De data aceasta însă, şedinţa celor două consilii laolaltă, lucru puţin obişnuit în Ţânţăreni, se deschide într'o atmosferă de curiozitate şi de aştep-

tare. S'a petrecut un fapt unic în istoria mânăstirii, şi aceasta le îngrijorează; dar faptul acesta e de aşa calapod, că abia îşi ţin un râs ce stă gata să îndoiască sau să înzecească amărăciunea cu care vornicul Radu le va fi privind şi ascultând din sânul lui Avraam.

Insăşi maica Epraxia, de obicei nerăbdătoare să-şi spună părerea şi să combată pe a altora, se află în smerită aşteptare, smerenie căpătată pe loc din tăcerea şi curiozitatea în care se deschide şedinţa.

Iar maica stareţa, uitând de sfatul Lămâiţei, se însănătoşise de guturai şi de junghiuri, şi se aşezase în fotoliul Prea Cuvioşiei Sale fără măcar să scoată of-ul bătrâneţelor. Nu prezidează de două ori într'un an o şedinţă a consiliilor întrunite la un loc, şi e vorba de o călcare nemaipomenită a voinţei ctitorului. Afară de asta, când se vede în faţa Epraxiei, uită şi boală şi bătrâneţe, şi se întăreşte pentru prea plăcuta hărţuială. Are această slăbiciune: să vadă pe Epraxia ţipând şi ameninţând, iar Prea Cuvioşia Sa să-i răspundă în doi peri sau în răspăr, şi să stârnească hazul celor de faţă.

Având în vedere greutatea clipei şi neputinţa Prea Cuvioşiei Sale de a ţine piept şi Epraxiei şi Sevastiei, precum şi necunoaşterea scripturilor

pentru astfel de cazuri, maica stareță rugă pe părintele Calist să ia cel dintâi cuvântul. Cinste pe care duhovnicul o primi cu smerenie și cu încredere în știința și în trecerea sa — mai mari decât ale Epihariei.

Ar fi vrut să micșoreze faptul, ba chiar să-și bată joc de însemnătatea prăpăstioasă ce i se dedea și astfel să curme o turburare și să umilească pe Epraxia, Apolinaria și celelalte. Dar, fire prea simțitoare fiind, se lăsă și Prea Cuviosia Sa prins de aerul îngrijat și ceremonios pe care îl arătau cele zece călugărițe — și se porni să vorbească pe alt făgaș decât cel plănuit.

Maică stareță și prea cinstite surori în Domnul,

Un vechiu proverb zice că: un nebun aruncă o piatră în apă și zece înțelepți se căznesc s'o scoată. Un nebun a strâns de gât un sărman pisoi și noi zece sau unsprezece înțelepți ne chinuim să pricepem scoposul și să ne împăcăm cugetele turburate.

Asemenea lucruri s'au mai întâmplat în lume și în biserica Mântuitorului, încât noi suntem doar la rând, iar nu osândiți să încercăm necazuri dela diavolul, pe care alții nu le-ar mai fi cunoscut.

Așa de pildă, un cuvânt nesocotit al ereticului Arie a turburat creștinătatea foarte mulți ani, pu-

nând pe drumuri lungi şi ostenitoare, episcopii chemaţi de sfântul împărat Constantin la cel dintâi sinod a toată lumea, şi amărând păstoria şi bătrâneaţa unor arhierei ca Sfântul Vasile şi Sfântul Grigorie. Iar fapta aceluia care a răpus pe Frantz Ferdinand, a aruncat Evropa în mare măcel şi în dureri cumplite pe care mintea omenească nu şi le poate închipui.

Iar ticăloasa faptă a păgânului sau a păgânei care a ucis împotriva voinţei fericitului vornic şi împotriva vrerii lui Dumnezeu, a aruncat jale în soborul maicelor şi ne-a turburat nouă, cestor de faţă, liniştea rugăciunei şi ne dă osteneala unor lucruri cu care n'am fost obişnuiţi.

Poftirea maicii stareţe are deci acest îndoit scopos: să se hotărască în ce măsură urâta faptă atinge cinstea sfintei mânăstiri şi frumuseţea celor moştenite şi păstrate cu sfinţenie vreme de două sute de ani. Deasemenea, să se vadă şi să se cunoască după slova canoanelor şi după analoghia altor întâmplări de acest fel, în ce măsură se va fi mâniat bunul şi milostivul Dumnezeu şi care va fi pedeapsa ce ne aşteaptă.

Vă poftesc cu dragoste frăţească să vă spuneţi fiştecare părerea, la rând şi fără cuvinte care să facă plăcere diavolului şi să adaoge încă mâniei lui Dumnezeu.

Maicile lăsară capetele în jos, pesemne pentru trebuincioasă cugetare. Apoi, se priviră întrebătoare şi aşteptară să înceapă alta. Vorba duhovnicului fusese rostită fără zâmbet şi desbaterile urmau să se facă pe temeiuri de canoane şi de scripturi. Iar cuvioşiile lor, unele prea bătrâne şi deci cu ţinerea de minte împuţinată, altele prea ocupate cu ale mânăstirii treburi şi deci în slab prieteşug cu legiuirile sfinţilor Părinţi şi cu multele scrisuri ale acestora.

Această tăcere care vorbea întru slaba învăţătură şi pricepere a cuvioaselor consiliere, ţinu preţ de câteva minute. Adică îndeajuns, dacă nu chiar prea mult, pentru a curma răbdarea maicii stareţe.

— Vorbeşte tu Epraxio, zise ea cam cu resteu, că nu prea ai nevoe să te gândeşti un ceas...

— Asta înseamnă că Sfinţia-Ta nu poţi scoate niciun cuvânt din 'gură până nu te gândeşti un ceas, se oţeri pe loc maica Epraxia, Aferim stareţă!

— Ba eu, să mă erte Dumnezeu, dar am obicei să mă gândesc întotdeauna după ce am săvârşit un lucru, grăi maica Serafima, fie adevărul, fie aşa ca să împace lucrurile.

— Tot bine e că te gândeşti şi la urmă, intră şi cuvioasa Singlitichia în vorbă. Dar eu nu mă gândesc nici înainte, nici după. „Fir de păr din capul vostru nu se va mişca fără voia mea" zice Dom-

nul. Aşa că în zadar ne-am mai gândi şi ne-am mai suci, că tot ce e cu voia lui Dumnezeu facem.

— Bine a zis, cine a zis, că nu orişicine se poate încumeta să tâlcuiască scripturile, se supără maica Evloghia. Că dacă ar fi aşa, adică nimic să nu se facă fără ştirea şi fără voia Domnului, ar însemna ca Satana să se culce şi să nu se mai scoale până-i cerul şi pământul. Şi ar mai însemna că toate relele cât se fac pe lume, se fac cu ştirea şi cu voia lui Dumnezeu. Şi furturile şi uciderile şi toate înşelătoriile câte se pomenesc. Ceeace nu este cu putinţă. Dumnezeu — e Dumnezeul binelui şi al păcii, el nu află de cele rele decât după ce au fost săvârşite. Nu-i aşa, Sevastio? Tu cunoşti bine scripturile; şi mai bine ca Singlitichia tot le tâlcueşti.

Maica Sevastia îşi mişcă o clipă ochii-i înţepeniţi într'un punct din perete şi răspunse cu glas din adâncuri:

— „Sânt unele lucruri cu anevoe de înţeles, pre cari cei neştiutori şi neîntăriţi le răstălmăcesc, ca şi pre celelalte scripturi, spre a lor pierzanie", — grăeşte sfântul apostol Petru. Iar Mântuitorul zice: „Nu aruncaţi mărgăritarele înaintea porcilor". Iar împăratul şi proorocul David zice: „Fereşte-ţi limba de rău şi buzele de cuvinte înşelătoare".

Vorba Sevastiei tae ca o sabie şi înpunge ca un

pumnal. De aceea nimeni nu cutează să fie de altă părere. Altfel — şi-ar atrage atâtea blesteme şi atâtea verseturi prăfuite din Sfânta Scriptură, că s'ar căi multă vreme. Incât, tăcere se făcu şi ca un plumb se lăsă în toiul şedinţei. Noroc însă că era şi maica Xenia pe aci. Firea ei veselă nu se împacă nicidecum cu nori grei şi cu furtuni. Mai ales când are şi pe maica Serafima pe aproape.

— V'aţi poticnit de pe acuma ? râse ea cam cu îndrăzneală. Aşa avea un unchiu al meu o mârţoagă de iapă: când o pregătea pentru plecare, că vindea gaz prin sate, unde necheza şi fluştura din cap şi din coadă — de credeai că e cine ştie ce de capul ei. Dar cum făcea câteva sute de paşi începea să se poticnească în toate pietrele de pe drum, şi după un ceas de mers şchiopăta de toate picioarele...

— Biată bunică-mea, Dumnezeu s'o ierte, îşi aminti şi maica Serafima, avea un dulău mare, ciobănesc. Când îl vedeai întins la soare ori plimbându-se pe bătătură, te lua fiori. Ziceai că e în stare să rupă doi lupi dintr'o dată. Şi când colo — prostul proştilor. Îşi făcea curaj din dosul gardului, dar n'ar fi eşit în drum să s'agăţe de om sau de vită— pentru nimica în lume. Ştia şi de frica unui boldei.

— Răposatul tată-meu, Dumnezeu să-l erte, se amestecă şi maica Sofia cu vorba-i scâlciată de

ştirbături, a adus odată o satană de capră de pe la târg. Păi unde behăia şi unde mehăia, şi unde sta cu coada ridicată şi cu capul mândru, de credeai că dă cel puţin o vadră de lapte pe zi. Mai ales că avea şi ugerul mare. Da de unde! Abia ţârcâia acolo v'o două ocale — şi alea cu mare necaz.

— Ce mai calea-valea cu iepele şi cu caprele? sări maica stareţă din jeţu-i mai înalt. N'avem cea mai grăitoare pildă pe maica Epraxia? Când o vezi aşa voinică şi ţeapănă, şi când îi auzi gura depănând ca o vârtelniţă, ai crede că e în stare să trânteascâ un guvern... Şi când colo — nicio economă sau o casieră n'a fost vreodată în stare să scoată din slujbă...

Maica Epraxia sări arsă:

— Fireşte că nu sânt în stare! Fiindcă umblu cu vorbe în vânt şi cu ameninţări tot în vânt... Aşa ca o călugăriţă cu frica lui Dumnezeu... Dar ia'n să trec la fapte, să vezi o să mai râzi?

— Şi treci, soro, la fapte, de ce să predici în pustiu? sări şi maica Achilina cu glasul ei aproape bătrânesc şi răstit. Adu inspectori, adu potropopi, adu şi arhierei, mai dă şi cu ciomagul pe unde vezi că nu izbuteşti altfel. Dece să râză maica stareţa de sterpiciunea îmbufnărilor şi ameninţărilor sfinţiei-tale?

Aţâţarea aceasta a duhovnicescului consiliu, plăcu

părintelui Calist. Căci și sfinția-sa își revenise din poza prea serioasă dela început și acum ar fi dorit iarăși bagatelizarea lucrurilor, încât, lăsă desbaterile în voia soartei, ca maicile să se ocupe cu mărunțișuri fără nicio legătură cu pieirea lui Tănase Păcătosul, iar la urmă de tot să ia și Prea Cuviosia Sa cuvântul și să încheie pace.

Aruncă o privire cu tâlc maicii Epihariei, care îi răspunse printr'un zâmbet precum c'a înțeles și că încuviințează.

— Of! se topi maica Epraxia, cu ochii la sfintele icoane și cu gândul la Sofia și la Achilina. In ziua când oiu ajunge să vorbesc ca sfinția-ta (către maica Sofia), încurcând limba printre dinți, îmi pui cenușă în cap și stau în chilie să ajut ucenițelor la făcut țevi și la curățat cartofi pentru bucătărie. Iar în ziua când mi s'o îngroșa glasul ca al sfinției tale (către maica Achilina), nu mai deschiz gura să vorbesc decât cu lighioanele de pe lângă casă. Uite așa.

— Imi pare rău că n'o să apuc această fericire, adică să te văz deschizând gura numai pentru pisici și pentru găini, își întrerupse maica stareță tăcerea. Că atunci — mult o să plângă ucigă-l toaca, iar pacea mânăstirii n'o să mai fie turburată. N'ați văzut ce viață are pârâiașul care trece pe lângă noi? El, sărmanul, e domol și fără gân-

duri de slavă deșartă. Vine liniștit ca un răsărit de soare și se strecoară printre sălcii nenorocit că nu-i chip să mearg̃ă fără să-l privească cineva. Nici plute nu duce în cârcă, nici case nu răstoarnă când se umflă o leacă de ploi. Se mulțumește să răcorească o viță însetată, un om încins de soare sau o rață care-i place să se arate că știe să înoate. Dar vin bivolii și porcii D-nei Varlam și-i strică toată pacea și toată mulțumirea pe care o simte în smerenia lui...

— Foarte mulțămim, zise maica Epraxia, înspăimântată de privirile prevestitoare de rău ale Sevastiei.

— N'ai pentru ce, — zâmbi maica Epiharia nemulțumită că Epraxia a răspuns atât de scurt.

Și desbaterile cinstitelor consilii se înțepeniră aci. Maica stareța zâmbea, duhovnicul își pieptăna barba cu degetele-i scurte și noduroase, maica Epraxia se ferea de ochii mustrători și cobitori ai Sevastiei, maică Sofia își dibuia gingiile cu limba să vadă în ce măsură a avut Epraxia pricină de râs, iar maica Sevastia răscolea scripturile cu mintea și cu sufletul. Dar intră maica Ierofteia și cu sora Maria a maicii Achilinei, aducând dulceață de prune verzi și cafele ce făceau cu ochiul. Și vorba se luă, cum se și cuvenea, asupra dulcețelor și asupra cafelei. Fiecare cu

obiceiul şi cu plăcerea Sfinţiei-Sale. Maica Epraxia bea zece cafele pe zi, dintre care cel puţin patru făcute pe cărbuni. Şi se prăpădeşte după dulceaţa de cireşe amare...

— Se cunoaşte, şăgui maica Epiharia.

— Şi Sfinţia-ta te cunoşti că mănânci magiun de dovleac, îi întoarse Epraxia cu ifos. Şi se făcu iarăşi haz căci toâtă mănăstirea ştia de gustul acesta al maicii stareţei. Iar maica Epiharia nu se supără de o glumă reuşită.

Apoi, cum se întâmplă adesea, micul sobor trecu repede dela dulceaţă la fructe şi la livezi, iar dela cafea la ceai, la cafea cu lapte, la vaci şi la lipsa de păşune, uitând cu totul de pricina adunării. Părintele Calist surâdea mulţumit şi încuraja desbaterile, îngrijat numai de tăcerea maicii Sevastia. O răbufnire a călugăriţei-prooroci̦tă putea să strice pacea în două secunde şi să mărească încă spaima stârnită de călcarea testamentului ctitoricesc.

Şi fiindcă se împlineşte întotdeauna vorba aceea că de ce ţi-e frică nu scapi, se ridică Sevastia tocmai în clipa când soborul făcea haz de-o anecdotă cu mâncare de prune, povestită de maica Xenia, şi grăi cu glas din adâncuri:

— „Femeile înţelepte au zidit case, iar cele fără de minte le-au surpat cu mâinile lor."

„Mai bine este a locui în pustie decât cu femeia sfadnică, mânioasă şi limbută."

„Pogoară-te şi şezi în ţărână, fiica Babilonului. Invârteşte la râşniţă şi macină făină, dă-ţi vălul la oparte, ridică-ţi vestmântul, rămâi cu picioarele goale şi treci râurile!"

„Aşa zice Domnul: Păziţi pravila şi faceţi lucruri drepte, căci curând va veni mântuirea şi dreptatea se va descoperi."

„Vai inimelor celor fricoase! Şi mâinilor celor slabe şi păcătosului care umblă pe două cărări!"

„Iar dacă nu vei asculta glasul Domnului Dumnezeului tău, blestemat să fii tu la intrarea ta în casă şi la ieşirea ta din casă. Să te bată Domnul cu oftică şi cu friguri. Să te lovească cu lepra Eghiptului, cu râie şi cu pecingine, cu orbire şi cu amorţirea inimii."

Toată buna voe adusă în inimile şi pe feţele cuvioaselor maici de dulceaţa cafelei şi de plăcerea cu care se vorbeşte de fructe şi de şerbeturi, de glumele maicii Serafima şi de râsul dătător de sănătate al econoamei, se nărui într'o clipită, ca praful în faţa vântului şi ca negura în faţa luminei. Căci ameninţările şi blestemele cuvioasei Sevastia, sunt rostite cu braţele întinse în drum de desnădejde, şi cu ochii — aci închişi, aci de două ori măriţi, ca în vreme de ciumă şi de **cutremur.**

Părintele Calist însă găsi cu cale să lase lucrurile tot în voia soartei. Aşijderea şi maica stareţa. Incât, restul soborului, rămase în rătăcire şi în neştiinţă. Nimeni nu deschise gura să răspundă Sevastiei şi nimeni să rupă o tăcere de ghiaţă. Mai ales eă maica Sevastia rămânea mereu cu braţele întinse, semn că mai are ceva de spus. Şi într'adevăr că după oarecare zăbavă ce se părea că nu se mai isprăveşte, grăi din nou, de data aceasta cu ochii închişi şi cu vorbă mai dulce:

„Celui nebun nu-i place înţelepciunea, ci darea pe faţă a gândurilor lui."

„Bate lapte şi vei avea unt, loveşte-te peste nas şi-ţi va curge sânge, vorbeşte în neştire şi vei duce la ceartă."

„Cine poate găsi o femeie înţeleaptă? Preţul ei întrece mărgeanul..."

Călugăriţele se priviră mai uşurate. Gura maicii Sevastia rostea cuvinte înţelepte din „Pildele lui Solomon". Maica Serafima şopti ceva Achilinei, Achilina şopti Evlampiei, iar eclisiarha şopti la urechea econoamei. Maica Xenia însă nu duse şoapta mai departe, ci părându-i-se potrivit a isgoni tristeţea şi tăcerea, râse şi grăi pe faţă:

— Maica Epraxia! S'ar putea găsi o femeie mai înţeleaptă decât sfinţia-ei?

Ca la poruncă, sări şi maica Epraxia şi maica

Sevastia. Spre nemulțumirea duhovnicului și a stareței, care nu doreau ceartă și aprindere, și spre bucuria Serafimei, bătrâna care nu cunoștea tristețea desnădejdei. Deodată însă intră maica Ierofteia cu fața galbenă și cu suflarea tăiată, și întinse o telegramă maicii Epihariei. Incât, mânia Epraxiei și a Sevastiei rămase atârnată în văzduh și în vârful limbelor.

Cu toată mulțimea anilor care abia îi gârbovesc firavu-i trup, maica stareță citește fără ochelari și are dinți în bună stare. Astfel că luă repede cunoștință de cuprinsul cuvintelor sosite pe sârmă, și așa se trecu cu firea că nu fu în stare să citească și cu glas. Abia izbuti să spună că e dela cuvioasa Magdalena; și întinse hârtia duhovnicului. Care, având ochelari la îndemână, o citi în grabă tainic și îndată în auzul celor de față. Dar cu mai puțin curaj decât ar fi vrut să aibă:

Mitropolie vâlvă mare. Sosesc accelerat. Maica Epraxia vinovată.

Magdalena.

Cuvioasa adunare se privi înspăimântată, apoi ochii toți se îndreptară către maica Epraxia. Care și Sfinția ei îngălbenise la față și se mira pe bună dreptate cum de ajunsese svonul la mitropolie? Mai ales că nici picior de străin nu călcase pe ziua de azi în mânăstire, lar gurița Sfinției Sale,

oricât ar fi de ascuțită, nu se poate auzi până în dealul mitropoliei.

Maica starița, uitând că trecuse prețedința duhovnicului, ceru dușmancei socoteală. Dar Epraxia, sigură că altceva decât gălăgie nu făcuse, puse jurământ cu mâinile la piept și cu ochii către cer:

— Să n'am parte de mântuirea sufletului, dacă știe mitropolia ceva dela mine. Să m'ajungă lepra lui Ghezi și spărtura lui Arie.

Maicile se înfiorară de așa jurământ și crezură precum că adevărat grăește Epraxia. Dar acuma nu mai știau cum de s'a lățit vestea până la urechile celui mare. Și se temeau că păcatul e mai grozav decât și-au închipuit; iar ele, în loc să caute adevărul și calea către pocăință, s'au apucat de glume și de înțepături.

Luă cuvântul cuvioasa Achilina.

— Maicilor, grăi sfinția sa dibuind cuvintele, am cetit zilele astea pentru a douăzeci și treia oară, viața sfântului Nicolae, mitropolitul dela Mira Lichiei. Și scrie acolo precum că, plecând odată niște corăbieri din Eghipet către părțile Lichiei, au întâmpinat pe drum furtună mare, încât nu mai nădăjduiau să vază uscat. Apoi și-au adus aminte de Sfântul Nicolae, și știindu-l bun și săritor în ajutorul celor din nevoi, l-au rugat să-i aibă în pază,

Şi îndată a sosit sfântul, acolo în mijlocul mării, şi a luat cârma corabiei, Lucru de care s'au minunat şi s'au înfricoşat corăbierii. Incât credeau că poate se înşală şi că nălucire este. Dar ajungând a doua zi în Lichia şi văzând pe S.ântul Nicolae ducându-se la biserică, au cunoscut în el pe bărbatul străin din corabie şi căzând cu frică la pământ, i-au sărutat vestmintele şi i-au dat mulţămită pentru ajutor.

N'ar fi de mirare că o maică sau mai multe, chemând în rugăciunea de astăzi numele Inalt Prea Sfinţitului nostru mitropolit, să fi cunoscut Inalt Prea Sfinţia Sa cu duhul cele aici întâmplate. Ba poate chiar o fi fost la faţa iocului şi a auzit gura clevetitoare a Epraxiei şi râsul Trifiliei şi predica părintelui duhovnic. Altfel de unde vâlva şi de unde ştirea că Epraxia e vinovată?

Maicile priviră către părintele Calist, nevoind să creadă că mitropolitul Varsanufie ar avea puterea colegului său fost la Mira-Lichiei... Apoi crezură. Darul unui arhiereu e acelaş la sfinţi şi la cei ce-l poartă cu mai puţină sfinţenie. Dacă n'ar fi aşa s'ar împotrivi maica Sevastia. Dar sfinţia ei şi-a pus mâna la falcă şi cugetă la cine ştie ce lucruri care nu-şi au rânduiala pe acest pământ. Sau poate că nu cugetă la nimic. Căci are răstimpuri când fruntea i-se descruntă, ochii-i se luminează

a înseninare, iar capul nu-i mai bâţâe sub greutatea unei poveri nevăzute. Atunci, şi nu se întâmplă tocmai des, cică i-se odihneştc mintea obosită de citiri şi de atâtea tâlcuiri.

Dar Magdalena mai spune în telegramă precum că maica Epraxia e vinovată. D r care să-i fie adevărata vină ? Că a întărâtat soborul pentru o moarte de pisică, sau că însăşi a ucis pisică ?

— Să spui drept. se răsti maica Singhitichia, că te trăzneşte Dumnezeu. Inalt Prea Sfinţitul a văzut cu duhul precum că sfinţia ta ai ucis cotoiul Varvarei...

La somaţia Singhitichiei se prinse şi maica Sofia şi maica Evlampia, încât biata Epraxia fu nevoită să plângă şi să cheme asupră-i bubele lui Iov şi cele zece plăgi ale Egiptului. Ceeace mai îmblânzi pe cele trei şi le vârî îndoială asupra învinuirii pe care o aruncaseră sorii întru Hristos.

Fiind vremea să-şi spună cuvântul. părintele Calist, al cărui plan şi a căruî nădejde în pacea dela urmă fuseseră stricate de telegrama Magdalenei, crezând insuşi într'o minune la fel cu aceea pe care o povestise Achilina, îşi luă sarcina în serios şi vorbi cu ceva împrumut din glasul şi din mişcările Sevastiei.

— Maicilor, rog de ertare pe Dumnezeu şi pe sfinţiile voastre, pentrucă ispitit fiind de dragostea

păcii și a liniștei care se cade să poruncească într'un sfânt și dumnezeesc locaș călugăresc, am gândit că e mai folositor lucru să nu măresc ceeace este mic, și nu eu să dau pricină de răsmiriță și de sminteală.

Mi-am grăit așa: s'a făcut păcat, dar păcatul nu e rătăcire în credință, așa cum a fost cu Arie, cu Machedonie, cu Apolinarie și cu Orighen. Incât să dăm pricină de sinod a toată lumea și de mare bucurie drăcească. Nici ucidere de om nu s'a făcut ca să punem în mișcare polițiî și jandarmi. Și nici măcar o betegire de mână sau de picior, ca să aducem doftori și să iscălim procesuri-verbale. Ci doar o călcare de testament, care călcare nu se știe măcar dacă parte călugărească a săvârșit-o sau parte mirenească.

Iată însă că vestea a ajuns acolo unde n'aș fi crezut și n'aș fi vrut să ajungă. Un împărat nu are de trebuință să știe când naște o femeie și când moare o capră, căci altele mai mari are într'a sa răspundere. Și nici un episcop sau un mitropolit n'are de lipsă să știe oridecâte ori strănută un popă sau un călugăr, căci alte îndatoriri mai de seamă se cade să-i răpească vremea.

Și dacă s'a dus vestea la sfânta mitropolie, s'a întâmplat acolo un lucru pe care, să mă erte Dumnezeu, eu nu l-aș fi crezut. Căci abateri mai mari

au fost în cler și în popor, și călcări de canoane și răsmiriță împotriva schimbării calendarului, iar cei cu drept de poruncă asupra celor mai mici și cu legături mai mari în fața celui de sus, nu s'au pus în atâta fierbere după cum glăsuește telegrama cuvioasei secretare. Ci dacă acum s'a iscat atâta larmă, de bunăseamă că judecata mea a fost proastă și cu păcat. Că am căutat să micșorez un lucru înfricoșat și să dau cu tibișir peste o pată care nu se șterge și nici nu se spală.

Iar acuma, fiindcă telegrama spune că nu e lucru de șagă nesocotirea unui testament ctitoresc și stricarea unei datine de veacuri, care datină a ispășit păcatele dinainte ale Vornicului, de va fi avut, și a făcut cinste mânăstirii — dacă alte sfinții ale ei nu o cinsteau deajuns, să vorbim și să cântărim, fără vicleșug și fără pornire, ca o cercetare dela mitropolie să ne găsească în măsură a ne spune cuvântul.

Cuvioase maici, sunt pe deplin încredințat că asupra unui lucru nu mai încape vorbă și deci nu mai încape îndoială: adică dragostea omului, și mai ales a călugărului, trebue să cuprindă și păsările și dobitoacele, nu numai pe semenii care dela Adam și dela Eva se purced. Lui Avraam îi plăcea laptele de capră, din care a ospătat și pe Dumnezeu sub stejarul din Mamvri; David a păscut oile în

tinerețe; pecetea domnilor Moldovei a fost un cap de bou; cuviosul Florentie din părțile Nursiei, își făcea pusnicia în tovărășia unui urs și a câtorva scame de oi; sfântul și marele Antonie, trecea apa Nilului pe spatele câte unui crocodil; iar cuviosul Anin, din părțile Africei, avea pentru paza peșterii doi lei frumoși și voinici.

Păcatul însă s'a săvârșit, și dacă făptașul e din obștea mânăstirii. de bună seamă că ne putem aștepta la mânia lui Dumnezeu. Sau cel puțin la dușmănia nestinsă a oamenilor. Căci, după cum vedem și după cum cetim în scripturi, o pată adausă la alte pete ce s'au așezat pe o haină murdară, nu se mai bagă în seamă și deci nu mai stârnește scârbă și mânie; dar dacă pata, fie cât o picătură, se așează pe o haină albă ca zăpada, se zărește din depărtare și supără ochiul și plăcerea celui ce se obișnuise să vadă la cel ce o poartă, adică haina cea albă, numai curățenie ca zăpada din vârf și ca sufletul celui spălat de păcate. Iar mai pre urmă, chiar dacă purtătorul hainei albe își va curăța pata cea mică, nu va mai fi niciodată socotit ca mai înainte. Ci va fi deapururi arătat cu degetul de către cel răutăcios la inimă și neuitător, zicând: In zadar se mai poartă așa căci dacă s'a pătat odată se mai poate păta și altădată. Intocmai ca fata care și-a pierdut fecioria și care

în zadar își mai poartă prea multă cinste printre oameni.

Iar întrucât privește judecata lui Dumnezeu, pilde avem pentru iertare și alte pilde avem pentru osândire.

Proorocul și împăratul David, a râvnit la femeia lui Urie — și până însfârșit a fost iertat: Solomon și-a luat soții și ibovnice din alte semințîi, apoi s'a închinat dumnezoaiei Astarteia — și până însfârșit a fost iertat; Petru apostolul s'a lepădat de Domnul și învățătorul său și a fost repede iertat de păcat; de nenumărate ori semința lui Izrael a mâniat pe Domnul — și a fost iertată.

Iar când oamenii s'au îmulțit pre pământ și bărbații căutau prea mult spre femei, Dumnezeu a dat potopul și astfel i-a pedepsit.

Celor din Sodoma și Gomora, le-a trimis foc și pucioasă. nefiind chip pentru scăparea și pentru iertarea lor.

Nedab și Aviud, cei doi feciori a lui Aron, au fost arși de vii, pentrucă au aprins cădelnițele lor, cu foc străin.

Mariam, sora lui Moise, vorbind de rău pe fratele său, a fost pedepsită cu lepră, și după șapte zile vindecată.

Căderea Ierusalimului în robia Vavilonului, a fost din pricina regelui Sedechia care n'a vrut să

asculte sfatul proorocului Ieremia, ci s'a pus rău cu regele Nabucodonosor.

Iar căderea împărăției Râmului și a Vizanțiului, a fost din pricina stricăciunii împăraților și boerilor din Râm și din Vizanț.

Ci noi, din mila lui Dumnezeu, nu ne-am făcut vinovați ca David sau ca Moise; nici cu păcatele celor din Sodoma și din Gomora ne-am spurcat; nici în stricăciunea celor din cetatea Râmului n'am căzut; nici poruncile Ieremiei sau altui prooroc am nesocotit. Dar un lucru rău tot am săvârșit. Iar dacă Dumnezeu va socoti faptele din două sute de ani, cum a socotit viața dinainte de cădere a lui David și a lui Solomon, ne va certa și apoi ne va ierta. Și certarea va fi rușinea pe care vom înfrunta-o din partea binecredincioșilor creștini și a Inalt Prea Sfințitului Mitropolit.

Iar dacă mânia lui va fi mare, încât să nu țină seamă de cele mai dinainte, — și osânda va fi înfricoșată. Nu vom fi arși cu ploae de smoală, nici vreun rege asirian ne va lua în robie, nici cu potop vom fi înecați, nici cu lepră urgisiți, dar nici bine n'are să fie de capul nostru și de sufletele noastre. Afară dacă mânia lui nu va trece repede; și rugăciunile Vornicului să fie întru iertare iar nu întru osândire.

Smerenia mea, acestea le gândesc și acestea le

grăesc. Iar dacă Sfinţiile-Voastre altele gândiţi, datoare sânteţi să le daţi la arătare, ca din judecata mai multora să iasă lumină adevărată, şi din lumină adevărată să iasă cele pentru răbdare şi pentru mântuire.

Dar cuvioasele maici zăbovesc în tăcere. Le place mai mult să audă cuvântul cu aromă din Biblie, al duhovnicului cu ştiinţă din cetit şi cu uşurinţă la limbă. Sau nu le vine să creadă că moartea unui motan poate avea atâta cinste încât să fie pusă faţă cu potopul şi cu căderea Ierusalimului. Ştiu cuvioşiile lor, dealtfel, că părintele Calist se cam aprinde, şi când se aprinde — cam lasă drumul cel din mijloc şi o ia pe altele lăturalnice. Apoi, îngăduit fiind să se răcească măcar cât de cât, se răceşte şi vine iarăşi pe drumul cel drept sau măcar prin hotarele lui.

De data aceasta însă — ori aprinderea Prea Cuviosiei Sale e prea înteţită, ori drumul pe care a păşit cu graiul a fost cel adevărat, că răceala nu vine şi tăcerea se lungeşte ca după o grea osândă care aduce uimire şi împietrire a limbelor. Incât, cineva trebue să vorbească şi astfel sfatul să fie dela toţi şi pentru toţi. Dar maica Serafima şi-a sorbit neîncetatul zâmbet de pe buze, aşijderea şi maica Xenia, iar maica Achilina îşi şterge lacrămile, şi maica Sevastia rămâne mută şi nemişcată

ca o piatră de hotar. Dar, întru nedumirirea tuturora, așa de senină la față, că parcă s'ar vorbi despre Sânul lui Avram și despre dulcețurile Edenului. Iar cuvioasa Epraxia, izvor nesecat de vorbă stearpă, a rămas cu gura căscată și cu ochii înțepeniți în fruntea cheloasă a părintelui Calist.

— Hei! Ați amuțit toate? se răstește maica stareță, ca să facă curaj — sieși și celorlalte.

— Am amuțit! tresare și maica Epraxia. Vorbește Sfinția-ta, că d'aia ești stareță: să-ți spui părerea și să iei măsuri.

Zâmbetul se reîntoarse pe buzele maicii Serafima, Xenia râse deabinelea, iar maica Evlampia, marea eclesiarhă, luă cuvântul:

— Să mă ierte părintele duhovnic, dar eu cred că în zădar ne batem capul cu ce a fost pe vremea patriarhilor Vechiului Testament, și cu ce o să se întâmple mâine sau poimâne. Grija noastră trebue să fie una singură: și anume descoperirea vinovatului.. Căci, dacă ucigașul nu e călugăriță, blestemul ctitorului rămâne fără urmare și toată vorba noastră e de pomană. Iar dacă e călugăriță, rămâne să vedem în ce măsură îi va socoti Dumnezeu nelegiuirea și dacă osânda o va purta întreaga mânăstire sau numai nebuna și nemernica.

— Ce tot vorbești, soro! se repezi maica Singhitichia. Ucigașul cotoiului e de-acuma descope-

rit ; n'ai auzit cum scrie telegrama Magdalinei ? L-a descoperit Inalt Prea Sfinţia Sa. A avut o vedenie, aşa cum au avut şi alţi sfinţi părinţi, şi din această vedenie a cunoscut precum că adevărata vinovată este maica Epraxia ! Imi pui capul dacă n'o fi aşa.

Se iscă larmă mare. Maica Epraxia protestează din toată puterea, maicile celelalte caută fiecare să-şi spună părerea, iar părintele Calist vrea să facă linişte. Ceeace izbuteşte până la urmă, când maica Epraxia, mai domolită oarecum, ia cuvântul:

— Nu sânt de neam împărătesc şi singlitichesc, ca sfânta Cuvioasa Teodora şi ca alte sfinte cuvioase maici care s'au nevoit pe vremea apostaţilor, dar neamul meu, aşa sărac şi cu cojoc în spinare, n'a cunoscut ce e puşcăria şi nici măcar o judecată pentru vreo bănuială care ea singură aduce ruşine. Iar smerenia mea, de treizeci şi doi de ani de când mă mărtuesc în Domnul, cu neclintită statornicie în această sfântă şi dumnezeească mânăstire, n'am fost învinuită pentru fapte care ar duce la trebunaluri şi în muncă veşnică. Nu ştiu, nu-mi aduc aminte să fi ucis la viaţa mea, decât o şopârlă, însă înainte de a veni la mânăstire, şi un purice—fiind călugăriţă. Dar nu în chilie şi în cuprinsul Ţânţărenilor, ci la drum fiind, unde testamentul vornicului n'are putere. Şi nu cu vrere l-am ucis ci el însuşi, adică puricele,

căutând scăpare, a sărit într'un lighean cu apă fierbinte, şi până să-l scot — şi-a dat duhul în mâinile cui şi l-o fi dat. Cu alt păcat nu mă ştiu ; şi faptă fără ruşine şi fără ertare săvârşeşte cine n'ar crede. Mitropolit de-ar fi, călugăriţă de-ar fi.

Eu, să mă ierte Dumnezeu şi sfânta cuvioasa Epraxia, care-mi călăuzeşte viaţa, am spus-o şi o repet : bănuesc de omor pe chiar maica Varvara. S'a sculat speriată din vis şi a ucis pe Tănase gândind că se ascunde satana în el. Asta e !

După un schimb de cuvinte, cam uepotrivite pentru un sobor de călugăriţe dar obişnuite într'o adunare unde se înfruntă oameni şi păreri, cele două consilii hotărâră ascultarea maicii Varvara. In care scop, trimiseră pe Xenia, ca pe cea mai tânără, s'o aducă de faţă, fără zăbavă.

Şchiopătând şi slăbită ca după un ceas trăit în iad, biată maica Varvara se înfăţişă soborului cu spaima celui pentru întâia oară cercetat de-o adunare, dar şi cu sufletul chinuit de credinţa că vina este a ei. Şi nu din ispitire diavolească ci dintr'o soartă care îi urmăreşte neamul din spiţă în spiţă.

— Şi cum zici că s'a 'ntâmplat, soro? sări cu gură dulce maica Epraxia, dar cu gând viclean şi cu ochi ce parcă n'ar fi cetit nici când slovă de evanghelie. Intocmai ca un judecător de instrucţie

care zâmbește împricinatului și-i întinde pachetul cu țigări.

— Cum să se 'ntâmple, maicilor? grăi Varvara către tot soborul, mai însuflețită puțin dar cu oarecare obidă că n'a întrebat-o duhovnicul sau maica stareță.

Și iarăși repetă presimțirile cuviosiei-sale, dinainte de crimă, și apoi visul și ceeace a urmat după deșteptarea din somn. Iar la urmă, spre curmarea frământărilor din sobor și pentru liniștirea cugetului sfinției-sale, își luă din nou răspunderea năpraznicei pieiri a lui Tănase Păcătosul, cu inimă smerită și cu glas pocăit:

— Cinstite părinte și maică stareță, e un blestem care apasă asupra neamului meu. O fi păcătuit vreunul din moși sau din strămoși, și păcatul a rămas să-l ispășească urmașii, până când va voi Domnul. O verișoară a mea, Dumnezeu s'o ierte, a avut aceeași moarte, căci bolnavă fiind de pelagră și-a pus lațul de gât și a scăpat de boală. Iar o scroafă de purcea s'a înțepenit în gard și a murit taman când mai avea vreo două săptămâni până să fete. Iar mie, de când am păsit pe poarta mânăstirii și până astăzi, tot așa mi-au pierit, patru rațe — că le-am ținut socoteala, unsprezece pui de găină, cinci de gâscă, doi cocoși, trei bibilici și un pui de curcă. Adică înțepeniți în gard

sau între nuelile coteţului. Iar de gâlci, adică tot de gât, mi-au murit, şaisprezece găini şi şapte raţe. Iar un bunic mai din vechime, cică şi-a tăiat beregata în vreme ce se rădea cu briciul...

Asta e, prea cinstite părinte, şi cuvioase maici, toată taina şi toată tărăşănia. Nu mai faceţi nicio cercetare şi nu vă mai bateţi atâta capul, căci vinovată sunt eu, fiindcă apasă acest blestem asupra mea şi asupra seminţiei mele. Şi nu mă îndoesc nici cât negru subt unghie, că într'o bună zi mă va lovi vreo anghină d'alea relele, ori mă va găsi sora Anica înţepenită în vreun gard. Să mor adică tot de gât, aşa cum a murit biată soră-mea, cum a murit scroafa părinţilor şi cum mi-au murit atâtea lighioane. Amin.

Cuviosul sobor făcu puţintel haz, fiindcă *amin* înseamnă *aşa să fie.* Şi, negreşit, maica Varvara grăise cuvântul din obişnuinţă, fără să-i cunoască înţelesul. Fiindcă nu-i de crezut că singură şi-ar dori un sfârşit atât de grozav.

Dar şi în timpul cât vorbise Varvara mai făcuse soborul haz. Căci dacă s'a întâmplat să ţi-se spânzure o vară ce-şi pierduse din minţi, asta nu înseamnă că e la mijloc un păcat pe care să-l ispăşească tot neamul. Iar scroafele şi raţele sau pisicile, pe care le ţii la uşa casei, nu se cheamă că fac parte dă familie şi ca atare le apasă şi pe ele blestemul care îl urmăreşte pe stăpân.

— Acuma poţi să mergi în pace, grăi părintele Calist către Varvara, după ce încercase cu puţine cuvinte s'o încredinţeze precum că nu e nici o legătură între moartea lui Tănase şi a străbunicului sau a verişoarei sfinţiei sale, şi deci să-şi scoată din cap ideea că e la mijloc vreun păcat de ispăşit şi că însăşi va pieri sugrumată.

Impăcată oarecum, maica Varvara a ridicat din umeri şi, după ce a pus mătanie duhovnicului şi stareţei, a plecat cu gânduri mai albe şi cu temeri mai puţine. Iar prea cinstul sobar, după hazul pe care-l stârnise spovedania din inimă a Varvarei, nu mai putea nici el să vorbească atât de serios, amestecând laolaltă moartea cotoiului cu potopul lui Noe şi cu păcatele sau cu iertările regilor din Biblie. Incât, hazul stăruind, fără putinţă de întoarcere la desbateri cu citate din scriptură şi cu temeri de urgie dumnezească. părintele Calist, el însuşi vesel şi curat că fusese ispitit să ţină un discurs ca la sinoadele ecumenice. Tocmai se pregătea să propună maicilor a lăsa lucrurile să se lămurească dela sine, dacă se vor lămuri, şi să-şi vadă fie care de ale sale treburi, — când iată că altă veste vine să aducă turburare. Şi încă mai mare decât până acum.

Galbenă ca şofranul şi tremurând vargă, intră maica Patrichia, portăreasa, şi anunţă sobarul că

a sosit șeful secției de jandarmi, împreună cu patru soldați, cu poruncă dela *procorol* să facă legiuitele cercetări...

Intr'o clipă, maica stareță dimpreună cu duhovnicul și cu tot soborul — luară culoarea portăresei și rămaseră fără grai. Apoi, ca la o poruncă venită pe căi nevăzute, ochii tuturora se îndreptară către auvioasa Epraxia: ca era vinovata cea mare. Fie că ucisese jivina, fie numai pentru gălăgia pe care o făcuse și care ajunsese, pe semne nelămurită, la urechile celor dela oraș. Căci, cu toată mintea lor nevlăguită de necazuri mari și de grele judecăți, toate maicile pricepură că nu e lucru curat la mijloc. Mitropolia poate să se supere, întrucât cunoaște vrerea Vornicului și se teme pentru cinstea mânăstirii, dar un procuror nu trimite jandarmi ca să afle de moartea unei pisici...

Iar maica Epraxia, întrucât era ocupată numai din ochi, și-i lasă pe ai cuviosiei sale în jos, ca o recunoaștere a faptului că-și bătuse limba prea tare, si așteaptă și sfinția ei să vadă ce drăcie o să mai iasă.

VIII

Pe călugăr, caşi pe poet, nu poţi să-l admiri şi să-l respecţi, decât numai atunci când ţi-l făureşti în închipuire. Apropiindu-te de el, n'ai să mai vezi un „înger în trup", care se hrăneşte mai mult cu cuvântul lui Dumnezeu, ci un biet om asudând „pe calea sfinţeniei", printre legi mânăstireşti şi firesti, unele mai neîndurătoare decât altele. După cum, apropiindu-te de poetul favorit, n'ai să vezi un individ purtând o liră în braţe şi hrănindu-se cu stele şi cu vise, ci un muritor ca oricare, ducând grija chiriei, a stomacului şi a orei pe care i-a fixat-o dentistul.

Viaţa maicilor din Ţânţăreni, cu toată firea omenească a acestora, se apropie, şi uneori chiar atinge înălţimea visată de ceice, cu şaisprezece sute de ani în urmă, au organizat obştiile de călugări.

Cu toate acestea, ţăranii din satele vecine găsesc în orice clipă pricină de bârfire şi de luare în râs. Fiindcă bietele maici, silite să-şi agonisească hrana şi ce mai trebue pentru sărăcăcioasa lor existenţă au afaceri cu femeile din satele apropiate, pentru dărăciri şi toarceri de lână, iar cu bărbaţii—pentru chirii la târg, unde se duc să-şi vândă rocodeliile, şi la pădure—atunci când vine iarna şi sunt silite să-şi aducă lemne pentru foc. Iar în timpul verii, îşi nălbesc pânzele în părâul din apropiere şi deci îşi golesc mâinile măcar până la coate, şi picioarele măcar până la genunchi. Fiindcă nicio lege nu le poate sili să umble în apă cu mânecile nesumese şi cu picioarele încălţate.

Cu cât însă depărtarea dintre mânăstire şi sate se măreşte, cu atâta maicile sunt grăite mai de bine şi binecredincioşii creştini au la ele mai multă şi mai curată evlavie. Din satul Ţânţăreni, care e numai la trei kilometri, abia dacă mai agoniseşte părintele Calist câţiva poli dela spovedit; dar din satele mai de departe vin creştini pentru rugăciuni, iar la zile mari şi la hramuri, aduc bucate şi ştergare pentru pomenire.

Se înţelege, că sunt şi oameni cu osebită zidire sufletească, nu mulţi, care nu şi-ar împuţina credinţa văzând pe Dumnezeu umblând cu sfântul Petre, ca în poveşti, şi nici evlavia pentru cele

sfinte şi pentru viaţa trudnică a călugăriţelor, dacă le-ar zări picioarele în malul apei sau râzând de-o glumă copilărească.

D-l Vasile Lupuş, plutonier-major şi şef al secţiei de jandarmi din Ivăneşti, face parte din această categorie de creştini. Bea, înjură, bate pe drept şi pe nedrept, îşi mai feţeleşte uneori şi cinstea de om şi de jandarm, fiindcă e om şi jandarm iar nu înger sau predicator, dar pentru nimica în lume n'ar trece pe dinaintea unei biserici să nu-şi facă sfânta cruce; şi nici n'ar întâlni faţă bisericească să nu salute cu tot respectul. Căci domnia-sa a fost crescut de părinţi în frica lui Dumnezeu, a avut un unchiu care şi-a vândut averea ca să vadă Ierusalimul şi mormântul Mântuitorului, iar alt unchiu, pe care nu l-a văzut niciodată, s'a dus de tânăr la sfântul munte al Athosului, şi acolo a rămas pentru totdeauna.

E drept, că în ţinuturile Maramureşului, unde s'a născut, a crescut şi a învăţat atâta carte cât să-i lase mintea în bună stare, n'a văzut zid de mânăstire şi nici picior de călugăr. Ci chiar dacă ar fi văzut tot nu s'ar fi împuţinat în credinţă şi în evlavie pentru slujitorii Domnului.

Şi iarăşi e drept, că localitatea unde oficiază în slujba ordinei, se află la nouăsprezece kilometri de mânăstirea maicilor; dar chiar vecini fără mijlocire

de-ar fi, și evlavia lui pentru bunele călugărițe nu s'ar poticni de judecăți ușoare și prostești. Prilejuri a avut, și încă nu puține, să vadă și el o maică nălbindu-și pânzele sau râzând de gluma unui bărbat mai îndrăzneț la vorbă, căci îl aduce meseria deseori prin vecinătate, și când ajunge pe aproape nu stă la tocmeală să se abată și prin sfânta mănăstire. Numai așa ca să-și simtă sufletul împăcat că, după felurite cercetări privind oameni răi și fapte fără lege, a răsuflat o clipă și într'un loc unde nici când nu s'au încheiat procese-verbale de către jandarmi, și unde legile făcute de stăpânirea civilă n'au avut niciodată aplicare.

Se înțelege dar mirarea și spaima ce-l cuprinse când luă cunoștință de telegrama procurorului.

Tocmai isprăvise de cercetat un furt de găini, după ce mai înainte descoperise pe un hoț de lemne, iar înaintea acestuia făcuse o ispașă la câmp, potrivit plâugerii unui sătean ale cărui holde fuseseră încălcate de vite străine — și se apucase, ca orice muritor, să-și mai vadă și de ale sale trebuințe. Se afla într'o cârciumă dintr'un sat așezat la calea jumătate dintre reședința secției și mânăstire, luptându-se cu o găină friptă, Dumnezeu știe cum și ce fel i-o rostiseră jandarmii locului, și cu o carafă de „Văduviță" din pivnița și din filotimia cârciumarului.

Necrezându-şi ochilor, căci lucruri de neînchipuit vestea telegrama, o dădu spre cetire şefului de post din acel sat, apoi cârciumarului, cârciumăresei, o mai ceti şi el de câteva ori, până ce însfârşit se încredinţă pe deplin că nu e vis, nici nălucire. Şi lăsând găina jumătate, iar stomacul ca pe un arestat ce n'are dreptul să crâcnească măcar, goli carafa şi plecă îndată însoţit de patru jandarmi, să cerceteze faptele pe care mintea unui creştin evlavios nu le poate cuprinde.

Dar pe cale, lăsă la o parte evlavia cu care gândea despre lucruri sfinte, şi ceti în lege articolele care vorbesc despre ucidere de om, şi nu află nicio osebire pentru feţele bisericeşti. Şi pe bună dreptate. Câad ridici viaţă de om, te numeşti ucigaş, fie că porţi zăbun, fie că eşti îmbrăcat cu sutană preoţească sau călugărească. Iar pedeapsa este la fel, măcar aici pe pământ, căci în ceruri numai unul Dumnezeu ştie măsura cu care e osândit un cleric şi cu care un simplu civil.

Apoi, ea om cu răspunderi şi cu drepturi, luă în şir pe toţi deochiaţii din cuprinsnl secţiei domniei sale, să vadă care din ei ar fi fost în stare de aşa nelegiuire, şi sorţii căzură pe Stan Gavrilă din Cucueţi, un amărât de om care a furat cu zece anl în urmă o amărâtă de vacă, şi de atunci, ori de câte ori se întâmplă un furt sau un omor prin

partea locului, şi chiar mai departe, întâi el este bănuit, arestat şi — mai mult sau mai puţin — „cercetat".

Tocmai fusese liberat, ca unul ce nu era amestecat în furturile pe care domnul plotonier le cercetase înaintea prânzului. Şi vai de el cum scăpase. Adică, de ce să facem din ţânţar armăsar, căci omul era obişnuit cu relele şi, în loc să simtă ceva pe undeva, sau să se plângă cumva pe la cineva, dădea mulţămită lui Dumnezeu că a scăpat aşa cum a scăpat. Adică numai cu... cercetările. Şi, firește, domnul plotonier-major, deşi nu credea în vreun amestec a lui Stan Gavrilă, luă totuşi măsuri pentru grabnica lui aducere la postul cel mai apropiat. „Fiindcă aşa cere meseria".

Jandarmii ajunseră la mânăstire ocolind autorităţile din comuna Ţânţăreni. Faptul că nu primise de aci nicio veste, îndreptăţi pe plutonier să creadă că s'a pus la cale o cocoloşire — şi socoti mai nimerit să ia lucrurile prin surprindere. In inima lui de bun creştin, ar fi dorit într'adevăr să nu găsească nici urmă de mort, dar se obişnuise de bine de rău, să-şi facă şi datoria. Ce e vinovat el în faţa cugetului său şi în faţa lui Dumnezeu, dacă satana a fost mai tare decât călugăriţele şi chiar decât trecerea pe care vornicul-ctitor va fi având-o de bunăseamă, înaintea ziditorului a toate?

— Ce e p'aici, maică Patrichia? întrebă el cu teamă pe bătrâna portăreasă.

— De... ce să fie? îi răspunse cuvioasa tremurând de spaimă și de rușinea ce se abătea asupra mânăstirii. De... ce să zic, dela Dumnezeu sânt toate bune...

— Și dela diavolul?...

— De... ce să zic... dela el toate sânt rele. Parcă se ostenește el să umble vreodată cu de cele bune?

Polițist încercat fel și chip, domnul Vasile Lupuș pricepu îndată că portărița ar vrea să-i ascundă nelegiuirea sau nenorocirea, și-și schimbă poza de creștin cu cea de jandarm.

— Unde e mortul?

Biată maica Patrichia făcu ochii cât cepele și se puse să tremure deabinelea.

— Vai de păcatele noastre! se tângui ea neștiind ce mai înseamnă și aceasta. Mort exista într'adevăr, dar ce are face scripca cu epurile? Ce rost au jandarmii să-și bată capul cu moartea unui motan? S'a întors lumea pe dos? Sau vreo lege nouă a pus pisicile pe aceeași dreptate cu oamenii?

— La maica Varvara! se răsti ea fără altă lămurire. Și în timp ce jandarmii se îndreptară tăcuți și gravi către locul arătat, sfinția-ei se repezi

pe cât o ajutară picioarele, să înştiinţeze pe maica stareţa.

Când văzu de departe pe Tănase Păcătosul spânzurat de stâlpul chiliei maicii Varvara, domnul major crezu că e un epure, şi uimirea-i fu mai mare decât în clipa când cetise depeşa dela parchet. Şi pe drept cuvânt. La urma urmei, o crimă se poate face fără voia omului, fie din nebăgare-de-seamă, fie din oarbă şi necumpănită pornire, dar un epure nu se tae şi nu se atârnă în faţa casei decât cu voe şi cu slobodă judecată.

Cunoscând bine obiceiurile şi legile mânăstirii, bietul jandarm căscă gura şi şi făcu cruce călugărească. Căci un păcat, dacă vrei să-l făptueşti, ne mai putându-te împotrivi ispitei, te ascunzi în pădure sau între patru pereţi, zăvoreşti uşile şi te rogi lui Dumnezeu de iertare. Dar ca să atârni epurile în văzul lumii, când ştii bine că sminteala va fi fără seamăn, dai dovadă de scrinteală la cap.

Când se apropie însă şi-şi dădu seama că nu epure stă spânzurat ci un... cotoi, evlaviosul plutonier se căi pentru nemernicile-i bănueli, dar totodată avu o presimţire. Şi anume: că maicile au ascuns mortul de care e vorba în telegrama procurorului şi au spânzurat un cotoi pentru întâmplătoare cercetări ale autorităţilor...

Numai ce gândi asupra unui lucru ca acesta,

că toată dragostea creştinească pe care o avea pentru călugăriţele de aci, se nărui într'o clipă, luându-i locul o teribilă hotărîre de a descoperi adevărul. Căci dacă o crimă sau o sinucidere, întâmplate într'o sfântă mânăstire, e un lucru ne mai pomenit şi deci o grozăvie faţă de care mintea omenească stă în loc, o tăinuire însă e ceva cu totul de necrezut. Un călugăr sau o călugăriţă, după cât ştie omul statului, învaţă şi ceteşte zi şi noapte, că păcatul e dela diavolul, dar mărturisirea lui aduce iertare. Dela oameni poate nedeplină, însă dela Dumnezeu desăvârşită. Deci, la ce bun atâta cetanie şi atâta învăţătură, dacă şi în mânăstire se caută a se tăinui un păcat, şi încă unul grozav de mare, aşa cum ar căuta să tăinuiască un ucigaş care în viaţa lui n'a dat pe la biserică şi nici n'a auzit măcar de sfânta Evanghelie?

— Dreepţi!

Pornit de năprasnă împotriva călugăriţelor de aci şi a celor de pretutindenea, ortodoxe caşi de alte credinţe, Dl Vasile Lupuş luă măsuri straşnice. Trimise jandarmi să stea de pază pela colţuri şi pela porţi, cu poruncă de fier să nu lase pe nimeni să iasă sau să intre. Cel ce va îndrăzni să se opună, mirean sau călugăriţă, să fie arestat pe loc. Iar dacă fuge, să fie împuşcat în picioare. Domnia-sa

rămânând, împreună cu un şef de post, să întreprindă cercetările cuvenite, ca apoi să raporteze procurorului.

Bineînţeles, sosirea atâtor jandarmi, toţi înarmaţi şi cu priviri posomorâte, stârni o vălvă de neînchipuit în mânăstire. Maici şi surori, câini şi pisici, îşi părăsiră lucrul sau căscatul şi porniră în pâlcuri către chilia maicii Varvara. Pe care o găsiră, adică pe maica Varvara, tremurând vargă în faţa plutonierului scos din sărite.

— Domnule jandarm, te rog să mă crezi, că sânt călugăriţă aproape bătrână, că alt mort nu e. Ăsta e, pe care îl vezi. Dar nu l-am omorât eu. Să n'am parte de mântuire, adică de lucrul pentru care mă nevoesc de treizeci şi trei de ani, dacă nu-ţi spun adevărul. L-am găsit spânzurat, aşa cum se vede. C'am fost azi noapte la slujba utreniei, cum e rânduiala călugărească, şi am venit pela ceasurile două şi jumătate, c'a fost sfânt cu polieleu, şi s'au citit trei canoane, şi slavoslovie a fost, şi m'am culcat să mai aţipesc puţin, şi dacă m'am culcat — că mai bine mă lipseam, ori mai bine mă lua Dumnezeu, am visat un vis înfricoşat.

— Nu vreau să ştiu de utrenii şi de vise! ţipă omul stăpânirii scos din sărite. S'a primit veste la parchet precum că s'a comis aici omor sau sinucidere, şi eu vreau să ştiu ce s'a făcut cadavrul·

Scurt și coprinzător. Mă uit că ești călugăriță, că altfel te înhățam pe loc. Dar dacă nu-mi spui adevărul...

Dl plutonier major n'apucă să-și dea gândurile pe față, căci fu luat în primire de călugărițe. Toate susțineau, cum era și drept, că alt mort nu există. Și că nu e treaba procurorilor și jandarmilor să se ocupe de pisicile oamenilor. Parcă spânzuratul maicii Varvara e unicul cotoi din țara românească, ucis de mână de om?

— Ce lege e aia, domnule? se răsti maica Augustina prescurăreasa. Du-te și caută pe hoții de cai și p'ăia care sparg casele oamenilor, nu-ți pierde vremea cu pisicile și cu cotoii din țară. Ș'apoi ce? Nu crezi ce spune o călugăriță? Ăsta e, domnule, răposatul. Altul nu e. Și noi avem legile noastre, după care trăim și după care judecăm, nu e treaba jandarmilor să vie cu puștile încărcate și cu sprângile la curea.

Sosind și cinstitele consilii, în frunte cu starcia și cu duhovnicul, Dl Vasile Lupuș își aduse aminte că e bun creștin și că a fost totdeauna primit cu cinste și ospătat în această mânăstire, — și salută respectos. Apoi, ca să-și îndreptățească această vizită oficială, scoase telegrama procurorului și o ceti cu glas aspru, așa cum stă bine unui jandarm, dar și cu oarecare sfială de prieten și de om cum se cade.

„Către șeful secției Ivănești.

„La mânăstirea Țânțăreni s'a comis o crimă sau o sinucidere. Transportați-vă imediat și luați măsuri în consecință. Cadavrul va rămâne pe loc până la sosirea noastră, a medicului legist și a reprezentantului sfintei mitropolii.

„Cercetați cu discreție și păstrați corpurile delicte.

„Comunicați-ne prin telefon rezultatul primelor investigații".

Procuror, Costache

La auzul telegramei, unele călugărițe, care nu pricepuseră toate cuvintele, o băgară pe mânică; iar altele, care pricepură, râseră ca de-o comedie.

— Domnule plutonier., luă cuvântul părintele Calist, trebue să fie la mijloc o încurcătură. Crimă— într'adevăr că s'a făcut, dar nu de om, ca să cerceteze procorolul, ci de jivină pentru care legile mirenești nu scriu vine și nici pedepse. Iar de sinucidere nu poate fi bănuială, pentru că n'ar fi la îndemâna unei pisici să-și pue singură lațul de gât.

Această ucidere, care într'adevăr a pus obștea în picioare și a stârnit nedumeriri și cuvinte aprinse, are însemnătate numai pentru mânăstire. Căci, după cum bine știi și dumneata, e lege pusă de vornicul Radu, să nu se omoare aci nimic din făptura lui Dumnezeu. Insă nu procorolii și jandarmii

sânt chemați să deslege și să pedepsească astfel de abateri, ci numai stăpânirea bisericească.

Jandarmul, intrat acum în mare bănuială că într'adevăr procurorul o fi fost greșit informat, simți năduşeală pe frunte și pe la ceafă. Cunoștea și el legile de aici, și nici măcar nu îndrăznea să pună la îndoială spusele bătrânului duhovnic. Se căi în sufletul lui de creștin că se purtase brutal și crezuse că maicile ar fi în stare să ucidă și mai ales să ascundă o crimă.

Mai citi odată telegrama — și iar îl trecură năduşelile. Se prea poate, gândi el, ca procurorul să știe că nu moarte de om s'a făcut, ci totuși una pe care legea de așezare a mânăstirii Țânțăreni o socotește tot așa de gravă. Și faptul că e vorba să ia parte la cercetări și reprezentantul Sfintei Mitropolii, e un motiv destul de puternic să creadă că nu poate fi înșelătorie la mijloc. Ci o înțelegere între autoritatea laică și cea bisericească, să descopere pe ucigaș și să-l pedepsească mai înainte de a se împlini blestemul ctitorului!

Se încruntă din uou, dar cu ascunsă bucurie că nu e moarte de om și că, oricum, „chestia" n'o să ajungă pe sălile tribunalului și la curtea cu juri.

Deci, ordinul e dat în bună cunoștință și se cade să fie executat..

— Maică stareță și prea cuvioase părinte du-

hovnic, grăi el cu neîngâmfată demnitate, vă cred pe cuvânt, dar ordinul e ordin și eu sunt dator să-l execut întocmai. Vă rog să nu-mi luați în nume de rău faptul că-mi fac datoria după lege. Prin urmare...

Aci iar se încurcă. Își aminti că în telegramă se pomenește și de sinucidere și deci n'ar fi exclus ca dreptatea să fie de partea celor care cred într'o grozavă încurcătură. Căci nu-i de închipuit că un baritai procuror e atât de fără cap încât să admită măcar o clipă că un motan se poate sinucide așa ca un om sătul de sărăcie sau de nevastă.

Și iar simți sudoare pe frunte și pe ceafă.

Și iar se gândi la o crimă de omucidere. Dar fețele blânde și nedumerite ale călugărițelor îi înlăturară repede această repetată bănuială.

Dar ordinul e ordin.

— S'a sinucis, domnule! s'auzi o voce care nu era a maicii Trifilia.

Dar nu râse nimenea. Fie că inimile tuturora erau prea întristate de acest necaz care s'a lățit în toată lumea, fie și din pricină că nu maica Trifilia spusese gluma.

Singur plutonierul-major zâmbi. Ce era să mai facă bietul om! Își dădea seama că e caraghios și că însuși inspectorul general al jandarmeriei ar râde.

Dar ordinul—e ordin. Şi în el stă scris negru pe alb că trebue „să procedeze în consecinţă".

Aceste cuvinte le-a citit şi le-a auzit el de sute şi de mii de ori, dar întotdeauna au avut un rost. Procedezi în consecinţă, adică îţi împlineşti datoria după cum îţi stă scris în regulamente şi după cum te mai tae şi pe tine capul, atunci când cercetezi un furt, o bătae, un bărbat prins în patul vecinei, o moarte de om, dar ce să faci când în faţa ta de om al legii stă un cotoi cu limba soasă?

Oftă binişor şi privi întrebător în ochii şefului de post. Acesta, care făcuse nemai pomenite sforţări să-şi ţină râsul, oftă şi el şi ridică din umeri. Cazul era unic în cariera lui — şi poate în toată istoria jandarmeriei din ţară şi din lumea întreagă.

Dar ordinul e ordin. Nu se discută ci se execută. Chiar de-ar fi să te faci de râs — tu plotonier-major, care treci în ceata a lor tăi drept om deştept şi jadarm cu chibzuială în judecată.

Înghiţi în sec şi... procedă în consecinţă.

Constată mai întâi că mortul e de gen masculin, că a făcut parte din cuprinsul maicii Varvara şi că a fost descoperit în această poziţie cam pe la ceasurile 6 dimineaţa.

Odată în stăpânirea acestor informaţii de căpetenie, examină laţul şi găsi că e din sfoară de cânepă. Iar nodul făcut de mână omenească. În

această privință n'ar fi îngăduit nicio contestație.

Corpuri delicte însă nu descoperi niciunul. Criminalul sau criminala, avusese grijă să nu-și lase cartea de vizită. Aceasta dovedea că nu era un începător. Sau o începătoare.

Și iar se opri locului.

Dacă răposatul ar fi om, ar urma acuma să ia unele interogatorii. Să capete sau să smulgă informații prin întrebări meșteșugite. Dar răposatul e un simplu cotoi. Deci fără vecini învrăjbiți, fără tovarăși de afaceri, fără încurcături de inimă, fără moștenitori grăbiți. Și nici vreo sumă însemnată de bani n'a avut cu sine ca să fie ucis pentru a fi jefuit.

Omul stăpânirii vru să râdă și să-și ceară iertare. Apoi să-și ia garda și să-și vadă de alte treburi mai serioase. Dar când observă jalea de pe fețele călugărițelor și ceti în ochii lor așteptare înfrigurată, își închipui iarăși că nu e nici glumă, nici vreo încurcătură la mijloc. Procurorul a dat telegrama în înțelegere cu mitropolitul, care, ca șef răspunzător al sufletelor din eparhie și a strictei respectări a voinței ciudatului vornic, ține să se descopere vinovatul, sau vinovata, pentru a i-se da pedeapsa cuvenită. Și, gândi plotonierul, mulțumit de mintea-i ageră, vrea mai ales, adică mitropolitul, să afle dacă ucigașul e laic sau din tagma

călugărească. Acelaş lucru, fără îndoială, îl aşteaptă şi maicile, pentru a răsufla uşurate, dacă e mirean; şi pentru a face rugăciuni de ertare, dacă e din rândul cuvioşiilor lor.

În căutarea unui mijloc de a ieşi cu faţă curată din această nemaipomenită încurcătură, D-l Vasile Lupuş îşi puse mâinile la spate şi făcu câţiva paşi către cuprinsul maicii Leonida. Şi nu mică îi fu bucuria când descoperi pe prunul din poarta acesteia păr la fel cu cel din blana spânzuratului.

Luată din scurt, maica Leonida se încurcă în răspunsuri şi tăgădui orice amestec în toată această daraveră. Dar plutonierul e mare expert şi deci cu anevoe i-ar fi cuiva să-l păcălească. O privi aspru, dar nu grăi cuvânt de acuzare. Trebuia să descopere şi proveniența frânghiei. Lucru cu care nu-şi bătu capul deoarece maica Filofteia mărturisi de bună voe că e tăiată dintr'o funie de întins rufele, a cuvioşiei-sale.

Aşa dar, păr în prunul Leonidei, sfoară dela Filofteia şi spânzurat de stâlpul Varvarei. Care din trei e ucigaşa?

Unele din călugăriţe se împământiră la faţă; altele începură să murmure. Căci, după cât se înţelegea, ucigaşa e călugăriţă. Deci, se puteau aştepta pe bună dreptate, la deslănţuirea vreunei urgii dumnezeeşti. Trăznete, grindină, cutremur, foc; sau

la pedepsirea vinovatei, fie cu lepra Marianei, fie cu pătimirea lui Arie.

Dar cum se face că de azi dimineață și până acuma, nu s'a întâmplat nimic? Nu s'a dat nici un semn? se întrebară câteva dintre maici. Sau poate că Dumnezeu a așteptat rezultatul cercetărilor lui Vasile Lupuș?

Văzând nehotărârea jandarmului și gândind că vrea să aresteze pe Filofteia pe Leonida și pe Varvara, maica stareță îi întinse telegrama Magdalenei ca să ia cunoștință și de părerea celor dela mitropolie.

Mitropolie vâlvă mare. Sosesc accelerat. Maica Epraxia vinovată.

Plutonierul ceti aceste opt cuvinte încet, cu mare lăcomie; apoi, cu glas de om mulțumit că-și face datoria, le aduse și la cunoștința maicilor și surorilor care nu știau de telegrama Magdalenei.

Un murmur ca un început de vifor străbătu soborul și, ca la poruncă, toate privirile se îndreptară către cuvioasa Epraxia. Care, galbenă ca o moartă, abia izbuti să scoată câteva cuvinte de împotrivire.

— De unde știe mitropolia că am ucis pe Tănase Păcătosul? S'a dus o pasăre, în sbor, ca să mă denunțe? Și cum se poate arunca o astfel de vină asupra unei călugărițe, fără ca mai întâi să se facă cercetări la fața locului?

Dar maicile nu se lăsară convinse. Ele ştiu că un arhiereu, mai ales când e şi mitropolit, are de la Dumnezeu daruri mari şi necuprinse de mintea muritorilor fără rasă şi fără ingolpion. Sfântul ierarh Niculae a scăpat dela moarte pe un căpitan de corabie, căci a cunoscut în vis pe adevăratul vinovat. Şi apoi, lucru pe care nu şi-l mărturiseau, dacă e vorba să cadă vina pe-o călugăriţă, cadă pe Epraxia. Ca să-i mai tacă limba şi să-şi mai pună cenuşă pe cap.

Şi nici omul legii nu părea să dea înapoi. Se bucura că nu se înşelase atunci când şi-a închipuit că procurorul a telegrafiat în înţelegere cu capul eparhiei. Iar telegrama secretarei vorbeşte lămurit de vâlva pe care spânzurarea cotoiului a stârnit-o printre clericii dela centru. Ceeace înseamnă că se dă acolo deosebită importanţă acestui caz neprevăzut de legile civile, şi deci prezenţa lui este îndreptăţită. Şi apoi — are şi el puţină cunoştinţă de reputaţia Epraxiei.

Işi fixă prada cu lacome priviri şi tocmai vrea să deschidă gura pentru un legiuit interogatoriu, inainte de arestare, când îl opri glasul uns cu miere al sorii Lămâiţa.

— Domnule plotonier, cotoiul maicii Varvara a pătimit în locul diavolului, dintr'o greşeală omenească, şi — poate — pentru ispăşirea unor pă-

cate, dacă bineînțeles și dobitoacele fără grai și fără judecată pot să păcătuiască și sânt datoare să ispășească.

Dar ca să nu lungesc vorba și așteptarea celor fără răbdare, iată, bănuiala mea cade asupra părintelui duhovnic... Il rog să mă ierte și apoi să spună însuși dacă am mințit sau am grăit adevărul...

Acuzația fără șovăială a Lămâiței căzu ca un trăznet. Dar nimeni nu protestă, fiindcă nimeni nu și-ar fi închipuit că ucenița stareței vorbește aiurea. Maicile și surorile rămaseră cu gurile căscate și își îndreptară priviri mirate și întrebătoare către bătrânul părinte sufletesc al obștei. Acesta însuși făcu ochii mari și așteptă în tăcere dovezile Lămâiței.

— Părintele duhovnic, urmă aceasta, s'a întors aseară târziu din sat. Și poate puțin cam... obosit căci dealul se coboară cu greutate, mai ales după ce ai gustat un păhărel dela Flencheș,.. Și când a ajuns în dreptul maicii Sevastia, ieșitu-i-a în cale Tănase Păcătosul, care tocmai venise în vizită la Anica maicii Filofteia. Și bănuind sfinția-sa că satana este, a tăiat un căpătâi din sfoara maicii Filofteia, cu scop să-l spânzure. Așa ca pe un vrăjmaș neînblânzit al oamenilor și al lui Dumnezeu. N'a izbutit însă să-l prindă decât în drep

tul maicii Leonida, de al cărei prum l-a și spânzurat, cu sete și fără zăbavă. Apoi s'a dus să se culce, cu sufletul împăcat că a săvârșit o faptă vitejească.

Iar maica Leonida, când s'a deșteptat și a văzut pe Tănase atârnat în poarta sfinției-sale, s'a temut de năpastă și degrabă l-a mutat în locul în care se vede și în care l-a descoperit măicuța Varvara... Nu-i așa, măicuță Leonida?

— Așa e, mărturisi aceasta făcându-și o cruce mare. Dar cine păcatele ți-a spus, măiculiță, toate astea? o întrebă ea din cale afară de mirată. In vis ai aflat? Ori ai spioni care veghează și-ți spun toate câte se întâmplă în mânăstire?

Sora Lămâița își îmbujoră obrajii de plăcere și lăsă un zâmbet să înflorească pe buzele-i subțiri și neprihănite. Apoi, își ridică ochii asupra vinovatului. Care, după puțină forțare a memoriei, își aminti că intr'adevăr a spânzurat o vietate, după ce s'a înapoiat dela Flenches, dar n'ar putea să jure dacă a fost pisică sau găină... Dacă Lămâița însă e încredințată că așa s'au petrecut lucrurile, el n'are altceva de făcut decât să-și ceară iertare lui Dumnezeu și soborului. Totuși, e fericit că nu o maică sau o soră a săvârșit uciderea, și deci blestemul ctitorului va rămâne și mai departe în slova învechită a pergamentului.

Deslegarea neașteptată a tainei ce înconjura năpraznica moarte a lui Tănase Păcătosul, stârni o veselie nespusă în rândurile maicilor și surorilor. Toată lumea râdea cu lacrimi, râs de care până la urmă se molipsi și ucigașul fără voe. Și chiar jandarmii râseră. Dar numai până în clipa când plutonierul își aduse aminte că are un ordin de executat și că domnia-sa este om al datoriei. Urma deci să aresteze pe arhimandritul Calist, întrucât el însuși își recunoștea vinovăția.

Dar cum să arestezi pe un om, și încă pe o față bisericească de talia duhovnicului, pentru faptul c'a spânzurat un cotoi, fiind beat și crezând că e dracul? N'a spus însăși sora Lămâița că mitropolitul și procurorul cunosc comedia pe altă față?

Și iar oftă D-l Vasile Lupuș. Și iar se află în mare nedumerire. Apoi, se hotărî, lucru foarte cuminte, să aștepte pe maica Magdalena. I se trimisese de mult trăsura la gară, și trebuia să sosească din clipă în clipă.

Dar cuvioasa secretară, când veni și văzu toată obștea adunată în fața unui cotoi spânzurat și în prezența înarmată și neînduplecată a plutonierului de jandarmi, își pierdu firea, și primul cuvânt îi fu de acuzare împotriva Epraxiei.

— Sfinția-ei e vinovată! A telegrafiat minciuni la mitropolie și a pus toată țara în picioare.

Așa dar, Epraxia înștiințase pe cei mai mari, și nu spusese măcar adevărul.

Frunțile celor de față se posomorâră din nou și glasuri se ridicară împotriva vinovatei. Care, uimită de această năpastă cu totul gratuită, și încolțită din toate părțile, își pierdu și ea cumpătul, lucru dealtfel foarte ușor, și începu să țipe și să strige că e nevinovată,

La cererea duhovnicului, căruia îi șoptise Lămâița la ureche, maica Magdalena aduse la cunoștința jandarmilor și a soborului, cuprinsul telegramei buclucașe. Și apoi felul cum fusese înțeleasă la mitropolie, precum și discuțiile care avuseseră loc în prezența Inalt Prea Sfinției Sale.

Și iarăși se descrețiră frunțile maicilor, dar nu ale tuturora. Căci multe din ele cugetară la chipul cum vor fi fost judecate și osândite, în palatul mitropoliei și în cabinetul procurorului.

— Trifilia ne-a făcut boclucul! strigă cu însuflețire maica Epraxia, după ce prinse numele vinovatei de pe buzele Lămâiței. De data aceasta râse toată obștea, căci nimeni nu se mai îndoia că Trifilia a bătut telegrama. Râseră maicile și surorile, în frunte cu stareța și cu duhovnicul, —

şi de comedioasa încurcătură, dar şi de mintea drăcească a Trifiliei. Şi se închinară nimite de aşa ne mai pomenită îndrăzneală. Multe din ele tremurară apoi de teamă să nu fie prea aspru pedepsită, căci o socoteau ca pe un copil teribil şi o iubeau ca pe o soră năsdrăvană.

— Să vie imediat în fata mea! porunci maica Epiharia cu prefăcută asprime în glas. Căci abia izbutise a-şi opri o nesfârşită poftă de râs.

Dar — vorba ceea: ia-o de unde nu e. Fiindcă maica Trifilia pierise îndată ce luase cunoştinţă de scopul venirii jandarmilor.

Socotind, pe bună dreptate, că restul priveşte pe cei răspunzători de disciplina călugărească. Dl Vasile Lupuş dădu slavă lui Dumnezeu că lucrurile s'au isprăvit în felul acesta, şi însăilă îndată un raport către procurorul Costache. Un jandarm fu apoi însărcinat să se repeadă călare la postul telefonic cel mai apropiat şi să-l expedieze pe sârmă, ca nu cumva reprezentanţii parchetului şl ai sfintei mitropolii să-şi piardă răbdarea şi să purceadă la un drum zadarnic.

Astfel suna raportul domnului şef al secţiei Ivăneşti:

„Găsit cadavrul spânzurat de frânghie. Se numeşte Tănase şi e cotoi de sex bărbătesc, în

vârstă de patru ani, al monahiei Varvara Călin. Crima s'a comis in stare de ebrietate, de către duhovnicul Calist Popescu, crezând că e dracu. Drept care vă aducem la aunoştinţă că în mânăstire e linişte, şi vă rugăm să binevoiţi a dispoza cele legale".

In ziua următoare, cititorii ziarului „*Ecoul Provinciei*", care în zadar aşteştaseră un supliment de lămuriri într'o nouă ediţie specială, aşa cum suna f găduiala, avură multumirea sufletească de buni creştini, să citească următoarele rânduri, tipărite la loc de cinste:

„Telefonul ne-a jucat eri o farsă pentru care nu avem cuvinte să cerem scuze numeroşilor noştri cititori. Şi niciodată sentimentele noastre de creştini şi de patrioţi, nu vor găsi putinţa unei uitări a ofenzei pe care — încă odată — fără voia noastră, am adus-o celei mai adevărate mânăstiri şi celor mai bune călugăriţe din iubita şi provoslavnica noastră Românie.

„Toată nenorocirea se datoreşse greşitei interceptări a comunicării pe care corespondentul nostru ne-a făcut-o pe o vreme foarte puţin favorabilă convorbirilor telefonice. După lămuririle primite ulterior, această comunicare începea astfel:

„Tânărul Athanasie Pascalos, mare angrosist din Brăila sau din Galaţi, a fost găsit spânzurat la moşia sa din Chilia-Vârnavei...."

„Sperăm că uimirea şi durerea pe care am cauzat-o în ajun, tuturor acelor care cred în rostul pe care îl are monahismul în sânul unei Biserici, şi care se obişnuiseră a considera pe maicile din Ţânţăreni ca fiind expresia cea mai înaltă a monahismului naţional, să fie compensată prin entusiasmul cu care va fi primită această rectificare".

Maica Trifilia, s'a înapoiat după treizeci şi şase de ceasuri, obosită, flămândă, cu pantofii scâlciaţi, şi cu îmbrăcămintea murdară şi sfâşiată de mărăcini...

Rătăcise tot timpul prin pădure, căindu-se de fapta sa şi rugând pe Dumnezeu s'o ierte şi s'o ferească de aci înainte să mai facă glume care să pună o lume în picioare şi să păgubească mânăstirii.

Călugăriţele şi surorile au întâmpinat-o cu bucurie mare, căci în timpul cât lipsise îi duseseră grija şi făcuseră rugăciuni pentru soarta ei.

A iertat-o şi maica stareţă, a iertat-o şi părintele duhovnic. Căinţa ce i se citea pe faţă era ea însăşi o pedeapsă şi o ispăşire. Iar sfânta mitropolie îi lăsase soarta la judecata celor din fruntea mânăstirii.

Maica Epraxia însă, a fost osândită pentru îndemnare la răsmiriță, să se închine de șase sute de ori în mijlocul hisericii și tot de atâtea ori să zică „rugăciunea minții". Adică: „Iisuse, fiul lui Dumnezeu, miluește-mă pre mine păcătoasa și mă mântuește".

— SFÂRȘIT —

Tip. „AL. POPESCU" Str. Academiei, 16
BUCUREȘTI 1937